

Täysistunto

Tiistai 14.4.2026 klo 14.00—19.18

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 19.18.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (14.00—16.40), toinen varapuhemies Tarja Filatov (16.40—18.00) ja puhemies Jussi Halla-aho (18.00—19.18).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asian U 24/2026 vp.

2.2. Kertomukset

Eduskunnalle on annettu Yleisradion hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuonna 2025 (K 4/2026 vp).

3. Ruokapoliittinen selonteko kansallisesta ruokastrategiasta

Valtioneuvoston selonteko VNS 1/2026 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan, tulevaisuusvaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayahin esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään yksi ryhmäpuheenvuorokierros, jossa puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään kaksi tuntia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Essayah, olkaapa hyvä.

Keskustelu

14.02 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelmassa todetaan, että kansallisen tahtotilan vahvistamiseksi ja maataloustuottajien arvostuksen nostamiseksi tehdään parlamentaarisella yhteistyöllä kotimaisen ruuantuotannon pitkän aikavälin strategia. Kansallinen ruokastrategia 2040 julkaistiin joulukuussa 25. Sitä valmisteltiin vuoropuhelussa yli 600 yrittäjän, kuluttajan, virkamiehen, tutkijan ja järjestön edustajan kanssa eri puolilta Suomea. Parlamentaarisesta roolista strategiatyössä vastasi eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta.

Tänään käsitellyssä olevan ruokapoliittisen selonteon kautta saatamme ruokastrategian keskeiset linjaukset koko eduskunnan käsiteltäväksi. Yhdessä strategian kanssa selonteko korvaa vuoden 2017 ruokapoliittisen selonteon. Selonteko kokoaa yhteen Suomen ruokajärjestelmän nykytilan, sen keskeiset haasteet ja kansallisen ruokastrategian tavoitteet päätöksenteon tueksi vuoteen 2040 asti. Selonteko huomioi myös alan kannalta erittäin keskeisen EU:n maatalouspolitiikan sekä muuttuneet turvallisuus- ja geopoliittiset tilanteet ruokajärjestelmän kannalta.

Ruoka-ala työllistää Suomessa noin 300 000 ihmistä, ja se on yksi selkeistä kasvun aloista. Siksi onkin tärkeää, että selonteko kattaa koko ruokasektorin. Selonteko tunnistaa merkittäviä mahdollisuuksia esimerkiksi ruokaviennissä, elintarviketeknologiassa, datataloudessa, kalataloudessa ja luonnontuotealalla. Suomalaisella korkealaatuisella tuotannolla ja tuotteilla on erittäin hyvät mahdollisuudet pärjätä markkinoilla, joilla vaaditaan elintarvikkeilta turvallisuutta ja korkeaa laatua.

Arvoisa puhemies! Ruokajärjestelmä on strategisesti tärkeä kokonaisuus, jolla on vaikutus kansantalouteen, työllisyyteen, huoltovarmuuteen, luonnon monimuotoisuuteen, kansanterveyteen ja ruokakulttuuriin. Selontekoa tarvitaan, koska ruokajärjestelmä on samanaikaisesti talous-, turvallisuus-, ympäristö- ja hyvinvointikysymys. Kannattavuus, huoltovarmuus ja ympäristökestävyys ovat heikentyneet useiden kriisien seurauksena. Me tarvitsemme päätöksenteossa yhteisen tilannekuvan ja pitkän aikavälin suunnan.

Visiomme on ”Onnellisen ruuan maa — Suomesta johtava kestävien ruokajärjestelmien kehittäjä ja uudistaja”. Onnellisen ruuan maa tekee hyvää ihmisille, eläimille ja ympäristölle. Visio painottaa sitä, että ruuan tulisi tuottaa meille kokonaisvaltaisesti hyvää. Suomalaisen ruuantuotannon tulee olla jatkossakin monimuotoista ja perustua eri mittakaavan malleihin. Ne perustuvat kiertotalouteen, turvaavat huoltovarmuutta, ruokakulttuuria ja kestävää tuotantoa sekä kasvattavat ruoka-alan arvonlisää. Tarvitaan volyymeihin perustuvaa tuotantoa, joka tukee elintarvikeviennin kasvua ja takaa turvallisen ja kohtuuhintaisen kotimaisen ruuan saatavuuden kaikille. Samalla tarvitaan vuorovaikutusvetoista, paikallisiin arvoketjuihin perustuvaa tuotantoa, joka mahdollistaa monipuoliset tulonlähteet maaseudulla.

Selonteon perustana ovat strategian neljä strategista päämäärää:

Näistä ensimmäinen on kannattavuus ja reiluus: Alkutuotannon pitkään jatkunut heikko kannattavuus ja arvonlisän epätasainen jakautuminen ruokaketjussa ovat keskeisiä

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

ongelmia, joiden parissa työtä pitää edelleen jatkaa. Kannattavuus on myös kestävyysedellytys. Ilman taloudellisesti elinvoimaista alkutuotantoa muut tavoitteet eivät toteudu.

Toinen strateginen päämäärä on huoltovarmuus: Selonteko alleviivaa omavaraisuuden, riskienhallinnan ja tuotannon jatkuvuuden turvaamista globaalien kriisien ja geopoliittisten epävarmuuksien aikana. Me olemme tehneet paljon, mutta toimia tarvitaan edelleen esimerkiksi energiantuotannon, lannoitteiden sekä valkuaisen suhteen. Lähi-idän tapahtumat valitettavasti korostavat tämän päämäärän tärkeyttä.

Kolmanneksi päämääräksi nostetaan luonnon kantokyky, jonka rajoissa ruokajärjestelmämme toimii: Ruokajärjestelmän uudistamisessa on otettava huomioon ilmastonmuutoksen tuomat haasteet, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen sekä tehokkaampi ravinteitten kierrätys. Sään ääri-ilmiöiden lisääntyessä ilmasto- ja luontokysymykset kytkeytyvät suoraan ruokaturvaan.

Neljäs strateginen päämäärä liittyy ruokakulttuuriin ja hyvinvointiin: Kotimaisen ruuan arvostus, terveelliset ruokavalinnat, ruokakasvatus ja yhteisöllisyys ovat keskeisiä hyvinvoinnin ja kulttuurisen kestävyys tekijöitä. Vain me itse voimme vahvistaa omaa ruokakulttuuriamme, ja sen eteen meistä jokainen voi tehdä työtä.

Arvoisa puhemies! Ruokastrategian toimeenpanosuunnitelmaa työstetään parhaillaan. Strategian toteutusta varten ehdotetaan perustettavaksi pysyvää ruokaneuvostoa, joka vastaa seurannasta, arvioinnista ja strategian päivittämistarpeitten tunnistamisesta. Ruokajärjestelmän muutos edellyttää yhteistyötä. Julkinen sektori, yritykset, tuottajat ja kuluttajat ovat kaikki osa ratkaisua. Valtion tasolla on tärkeää, että alaa kehitetään pitkäjänteisesti tiiviissä yhteistyössä eri hallinnonalojen kesken.

Ruuan merkitys on strateginen. Ruoka ei ole vain markkinahyödyke, vaan osa kansallista turvallisuutta, kulttuuria ja hyvinvointia. Huoltovarmuutta on vahvistettava ennakoivasti. Omavaraisuutta ja monimuotoisuutta tarvitaan juuri kriisikestävyys turvaamiseksi.

Arvoisa puhemies! Odotan vilkasta ja hyvää keskustelua myös tämän aiheen ympäriltä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään ryhmäpuheenvuoroihin, ja ensimmäisen ryhmäpuheenvuoron pitää kokoomuksen eduskuntaryhmästä edustaja Lahdenperä.

14.08 **Milla Lahdenperä kok** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelemme tänään kansallisesta ruokastrategiasta. Kansallisen ruokastrategian tarkoituksena on luoda yhteinen, pitkän aikavälin suunta suomalaisen ruokajärjestelmän kehittämiseksi. Ruoka on ravintoa ja osa kulttuuria, mutta Suomessa se on myös huoltovarmuutta, turvallisuutta ja osa kansallista kestävyys. Hallituksen ja meidän kansanedustajien tehtävänä on varmistaa, että suomalaisten perheiden lautasella on ravitsevaa ja maukasta ruokaa joka päivä, myös silloin, kun maailma ympärillämme kuohuu tai elämme poikkeusoloissa.

Elämme aikaa, jolloin ruokaturva ei ole itsestäänselvyys. Geopoliittiset jännitteet ovat muuttuneet ruuantuotannon toimitusketjuissa, ilmastonmuutos haastaa ruokatuotantoa tavoin, joita emme täysin pysty ennakoimaan, ja Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on muistuttanut meitä rajulla tavalla siitä, miten haavoittuvainen ruokajärjestelmä voi kriisin iskiessä olla. Näissä oloissa kotimaisen alkutuotannon arvo nousee entistäkin suuremmaksi.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Arvoisa puhemies! Suomessa ruuan omavaraisuusaste on hieman laskentatavasta riippuen noin 80 prosenttia. Se on kansainvälisesti katsoen vahva luku. Omavaraisuus ei synny tyhjästä, eikä se säily itsestään. Sen takana ovat suomalaiset viljelijät, kalastajat, puutarhaviljelijät ja elintarvikeyrittäjät — ihmiset, jotka tekevät työtä säässä kuin säässä ja useimmiten ilman varmuutta toiminnan kannattavuudesta ja sen jatkuvuudesta.

Arvoisa puhemies! Orpon hallitukselle ja kokoomukselle on selvää, että alkutuottajat ovat palkkansa ansainneet. Sen sijaan, jos tietyt oppositiopuolueet saisivat päättää, leikattaisiin maataloudesta jopa satoja miljoonia. Me valitsimme toisin. Erittäin hankalasta julkisen talouden tilasta huolimatta hallitus ei ole leikannut maataloudesta. Sen lisäksi, että olemme säilyttäneet kotimaisen ruuantuotannon rahoituksen, olemme tehneet useita ruuantuotantoa ja ruokaturvaa parantavia uudistuksia.

Juuri nyt eduskunnan käsittelyssä oleva jo toinen elintarvikemarkkinalain uudistus on hyvä esimerkki Orpon hallituksen toimista. Elintarvikemarkkinalain uudistuksella pyritään tasaamaan neuvotteluasemaa elintarvikeketjun sisällä ja parantamaan erityisesti alkutuottajan asemaa neuvotteluvoimaltaan varsin keskittyneessä elintarvikemarkkinassa. Lisäksi olemme käynnistäneet sikojen salmonellarahaston, joka takaa turvallisen sianlihatuotannon Suomessa jatkossakin. Olemme myös määrittäneet kasvu- ja kuiviketurpeen strategisesti tärkeäksi raaka-aineeksi, joka on kriittisen tärkeää erityisesti puutarhaviljelylle.

Arvoisa puhemies! Haluan puhua myös kalastuselinkeinosta, joka ansaitsee enemmän näkyvyyttä kuin yleensä saa. Suomi on vesistöiltään poikkeuksellinen maa. Meillä on kymmeniätuhansia järviä ja laajat merenranta- ja saaristoalueet sekä runsaat kalakannat. Ammattikalastus on monilla rannikkoalueilla ja sisävesillä tärkeä osa paikallista elinkeinorakennetta ja ruokakulttuuria. Muistaa kannattaa myös kotivarakalastuksen merkitys. Kotimainen kala on maukasta, ekologista ja helposti saatavilla olevaa proteiinia. Kalastuselinkeino kohtaa kuitenkin vakavia haasteita. Hylkeet ja merimetso ovat aiheuttaneet rannikkokalastajille merkittäviä taloudellisia menetyksiä: pyydykset vaurioituvat, ja saaliit pienenevät. Onneksi valkuposkivanhanien ja merimetsojen suojametsästyksen mahdollistava lakiesitys etenee, ja se toivottavasti saadaan pian eduskunnan käsiteltäväksi.

Kotimaisen ruuan tarve ei tule vähenemään tulevaisuudessa. Suomalaiset haluavat ostaa kotimaista ruokaa, ja uskon, että puhtaalle ja laadukkaalle suomalaiselle ruualla on kysyntää myös ulkomailla. Meidän pitää vain saada viestimme paremmin maailmalle. Hallituksen tavoite on kaksinkertaistaa ruokavienti vuoteen 2031 mennessä. Tavoite on kunnianhimoinen mutta realistinen. Ruokaviennin kasvattaminen on välttämätöntä myös suomalaisen ruuantuotannon kilpailukyvyn varmistamiseksi.

Arvoisa puhemies! Ruokaturva koostuu siitä, että koko ruokatuotannon ketju on tasapuolinen ja että ruokatuotanto on kannattavaa. Meidän tehtävämme on pitää huoli siitä, että pelikenttä on reilu suomalaiselle ruuantuotannolle niin EU-tasolla kuin kotimaassakin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi perussuomalaisten eduskuntaryhmän edustaja, edustaja Elomaa.

14.13 **Ritva Elomaa ps** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä tarkoittaa ruokapoliittinen selonteko ja ruokastrategia? Kyseessä on suunnannäyttävä

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

päätöksenteolle, toimintasuunnitelma siitä, mitä ja miten aiomme syödä jatkossa ja kuinka ruuantuotantomme turvataan.

Oman lapsuuteni ja nuoruuteni kasvoin maatilalla Lokalahdella. Navetassa oli monenlaista eläintä ja pelloilla kasvatettiin ruokaa. Eettiset periaatteet, joita noudattaen silloin tuotettiin ruokaa, olivat samat kuin Suomessa tänään. Meillä edelleen tuotetaan puhdasta ruokaa: antibioottivapaata, hormonivapaata ja salmonellavapaata. Eläinten hyvinvointi otetaan huomioon. Olen koko ammatillisen urani ajan nähnyt, kuinka perustavanlaatuisen merkityksen ruualla ihmisen hyvinvoinnille on.

Perussuomalaisille huoltovarmuus ei ole juhlapuheiden teema, se on turvallisuuskysymys. Me emme voi rakentaa ruokajärjestelmää sen varaan, että kriisin koittaessa joku muu ruokkii meidät. Kotimainen tuotanto on turvattava, ja sen toimintaedellytykset tulee asettaa etusijalle.

Selonteossa tunnustetaan myös nuorten vähäinen kiinnostus alaa kohtaan. Ei se ole ihme. Kuka lähtee alalle, jossa työ on raskasta, riskit suuret ja toimeentulo epävarma? Jos haluamme tulevaisuudessa kotimaista ruokaa, meidän on palautettava usko siihen, että työllä on mahdollisuus elää.

Perussuomalaiset haluavat turvata EU:n ahtaalle ajamiin suomalaisten, varsinkin pienten ja keskisuurten perheviljelmien säilymistä ja tehdä kaikkensa, jotta niiden kannattavuus paranisi. Tämä tapahtuu tukemalla muun muassa sukupolvenvaihdoksia. Tällä tavoin toimimalla voimme saada myös nuoria uusia aktiiviviljelijöitä alalle.

Haluamme ylläpitää läpinäkyvää niin sanottua ”pellosta ruokapöytään” -ketjutusta. Painotamme sitä tosiasiaa, että suomalaisen maataloustuotannon säilyminen takaa huomattavalta osalta muun elintarvikesektorin sekä siihen liittyvien noin 320 000 työpaikan säilymistä maassamme. Ostamalla kotimaisia elintarvikkeita tuemme suomalaista ruuantuotantoa ja työtä laajasti. Tavoitteena tulee olla, että myös julkiset toimijat tarjoavat kotimaista ruokaa.

Perussuomalaisille oma ruuantuotanto on huoltovarmuuden peruspilareita. Omavaraisuuden lisääminen energiantuotannossa on myös huipputärkeää. Se pitää sisällään myös turpeen saatavuuden, kasvu- ja kuiviketurpeineen.

Perussuomalaiset peräänkuuluttavat edelleen ruuan arvostuksen nostamista. Laadukas ruoka edistää terveyttä ja lihaskuntoa. Puhdas ruoka on tulevaisuudessa varmasti potentiaalinen vientivaltti. Pyrimme lisäämään ruokavientiämme yhdessä ulkoministeriömme ja sen toimijoiden kanssa. Viljelijöille on tarjottava apua ja palveluja kansainvälistymiseen ja markkinointiin, kuten muillekin yrittäjille.

Perussuomalaisen eduskuntaryhmän mielestä myös luomutuotannon edellytykset on säilytettävä koko Suomessa.

Kannattavuus, reiluus, huoltovarmuus ja luonnon kantokyky ovat ruokastrategian päätavoitteita. On tärkeää, että alkutuotannon, elintarviketeollisuuden ja kaupan välillä saadaan oikeudenmukaisempi tulonjako.

Arvoisa puhemies! Petteri Orpon ja Riikka Purran hallituksen ohjelma ja toiminta korostavat kotimaisen kalan merkitystä osana suomalaista ruokaturvaa, maaseudun elinkeinoja ja ympäristöpolitiikkaa. Kuten tunnettua hallitus jatkaa aiemmin aloitettua kotimaisen kalan edistämishjelmaa. Sen tavoitteena on nostaa kotimaisen kalan arvoketjun kilpailukykyä ja kestävyyttä. Tavoitteena on tätä kautta lisätä kotimaisen kalan osuutta suomalaisten lautasilla ja ruokapalveluissa.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Ammatillisen kalastuksen puolella tuetaan elinkeinoa. Kalastustappioita ehkäistään merimetsojen suojametsästyksellä, ja myös valkoposkivanhanhet ovat listalla.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi pari sanaa metsästyksestä ja riistasta. Tulee muistaa, että maaseutu ei kosketa pelkästään maaseutuasukkaita vaan myös kaupunkilaisia. Kesäiset matkat maaseudulle mummolaan, lukuisat kesämökit järvien rannoilla ja kokoontumiset suvun kanssa sukutiloille kuuluvat suomalaiseen elämään. Maaseudulla käydään nauttimassa jokamiehenoikeuksista, virkistäytymässä, retkeilemässä ja otollisilla alueilla metsästävässä ja kalastamassa. Metsästyksen edistäminen on terveen luontosuhteen muodostumista ja ylläpitoa sekä luo myös yhteisöllisyyttä ja pitää osaltaan sekä maaseutua että luonnonsuojelua elinvoimaisena.

Arvoisa puhemies! Aivan loppuun: onnellisen ruuan maa tekee hyvää ihmisille, se tekee hyvää eläimille ja se tekee hyvää ympäristölle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä ja edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

14.18 Timo Suhonen sd (ryhmäpuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Keskustelu kansallisesta ruokastrategiasta on tärkeä koko suomalaisen yhteiskunnan kestävyys-, huoltovarmuuden ja elinvoiman kannalta. Ruokapoliittinen selonteko linjaa ne haasteet, joita suomalainen ruokasektori kohtaa: alkutuotannon heikko kannattavuus, arvonlisän epätasainen jakautuminen, riippuvuus tuontipanoksista, ilmastonmuutoksen vaikutukset sekä luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen.

Ruokaturva on yhteiskunnallisen vakauden perusta, ja selonteko alleviivaa omavaraisuuden sekä riskienhallinnan vahvistamista. Kun tuotantoketju toimii, pystymme paremmin turvaamaan ruokahuollon kriisitilanteissa. Tämä edellyttää, että maanviljely on kannattavaa. Viljelijällä täytyy olla aito mahdollisuus saada työstään oikeudenmukainen korvaus, ja tukiriippuvaisuutta on saatava vähennettyä. Ennen kaikkea tuet on ohjattava tiloille, jotka aidosti tuottavat ruokaa tai rehua markkinoille. Lisäksi maatalouden ympäristökorvausten tulee ohjautua nykyistä paremmin tulosvastuun perusteella, eli korvausten on tuotettava selkeää ympäristöhyötyä.

Kestävyys ei ole irrallinen lisä vaan ruokajärjestelmämme elinehto, ja toisin kuin välillä ajatellaan, se lisää huoltovarmuuttamme. Maatalouden tulee päästä eroon fossiilisista tuotantopanoksista sekä tuontilannoitteista. Myös varaosat, siemenet ynnä muut ovat ruokaketjun kriittisiä osia, joiden saatavuuden häiriintyminen voi kriisin aikana aiheuttaa vakavaa vahinkoa ruokajärjestelmän toimivuudelle.

Strategia korostaa luonnon kantokyvyn turvaamista, ravinnekierron vahvistamista ja maaperän kasvukunnon parantamista. Maatalouden ilmastotoimissa onkin kirkas varaa. Yksi iso huolenaihe on tällä hetkellä käsittelyssä oleva hankintalaki, joka murentaa tehokasta, kotimaisuuteen pohjaavaa hankintajärjestelmää kunnissa ja hyvinvointialueilla. Vetoan vielä hallituspuolueisiin: jätetään kuntia kovalla kädellä kurittava hankintalain muutos tekemättä.

Arvoisa puhemies! Ruoka on nautinto, mutta se on myös terveyden perusta. Valitettavasti suomalaisilla on paljon petrattavaa. Valtaosa väestöstä ei syö ruokasuositusten mukaan, ja se näkyy erilaisina sairauksina. Terveellinen ruokavalio ei vaadi äärimmäisyyksiä. Ravitsemussuositusten noudattaminen riittää. Terveellisyys ja ilmastoviisaus eivät sulje pois ruokailun iloa ja rentoutta. Monipuolinen ruokavalio on liha,

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

kala, kasvikset ja marjat — näitä saa kotimaasta. Reseptiikalla uusista ruokainnovaatioista saadaan houkuttelevia ja ne päätyvät varmemmin kuluttajan lautaselle.

Erityisruokavalioiden merkitys on myös kasvanut. Esimerkiksi gluteenitonta ruokavaliota noudattavien määrä on noussut, ja on tärkeää, että erityisruokavaliioon tarkoitettun ruuan tuottajia on kotimaassa riittävästi.

Selonteko tuo esiin valtavan mahdollisuuden: suomalainen ruokajärjestelmä voi olla kansainvälisesti tunnettu puhtaudesta, turvallisuudesta ja korkean jalostusasteen tuotteista. Kasvun edellytys on panostus uusiin teknologioihin, datatalouteen ja tki-osaamiseen. Luomutuotannolla on oma tärkeä roolinsa. Etenkin vientimarkkinoilla se kiinnostaa. Luomukaura on ollut menestystarina, ja markkinoita olisi enemmänkin, mutta tuotantoa ei taida riittää.

Suomalainen ruoka tulee siis viedä vielä vahvemmin maailmalle. Ruokaviennin lisääminen esimerkiksi uusien kasvipohjaisten tuotteiden, kalatalouden tai luonnontuotealan kautta vahvistaa taloutta mutta samalla tukee yritysten investointeja kotimaahan. Tarvitaan osaamista ja koulutusta sekä myös elintarvikesektorin pitkäjänteistä t&k-työtä.

Arvoisa puhemies! Ruokaan liittyvät tavat muuttuvat ajassa, mutta perinteet ja uudet trendit eivät kilpaile keskenään. On täysin mahdollista olla ilmastoystävällinen, terveellisesti syövä kuluttaja ja silti nauttia suomalaisista ruokaperinteistä. Kansallinen ruokastrategia asettaa vision: onnellisen ruuan maa, jossa ruoka tekee hyvää ihmisille, ympäristölle ja taloudelle. Visio on puhutteleva; onhan Suomi valittu monta kertaa peräkkäin maailman onnellisimmaksi maaksi. Onnellisen ruuan maassa ei voi kuitenkaan olla onnettomia ruuantuottajia. On tärkeää, että teemme rohkeita ja pitkäjänteisiä päätöksiä nyt, jotta maatalouden kannattavuuskriisiin löytyy ratkaisuja. Tarvitsemme kannattavan alkutuotannon, toimivan ruokaketjun, tki-panostuksia, vastuullisia ruokavalintoja ja vahvaa ruokakulttuuria — yhdessä rakennettuna.

Arvoisa puhemies! Tämä selonteko ja strategia tarjoavat meille mahdollisuuden vahvistaa suomalaisen ruuan tulevaisuutta tavalla, joka on ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä. Toivon, että tässä salissa sitoudumme siihen laajasti ja pitkäjänteisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi keskustan eduskuntaryhmä, edustaja Kalmari.

14.23 **Anne Kalmari kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kansallinen ruokastrategia on tärkeä ja tarpeellinen asiakirja. On hyvä, että rakennamme suomalaista kestäväää ruokajärjestelmää aina 2040-luvulle saakka. Mutta samalla on sanottava suoraan: Pelkät visiot eivät riitä. Nyt tarvitaan tekoja.

Arvoisa puhemies! Selonteko tunnistaa aivan oikein ruokajärjestelmämme keskeiset haasteet: alkutuotannon heikon kannattavuuden, arvonlisän epätasaisen jakautumisen ja riippuvuuden tuontipanoksista. Nämä eivät ole uusia ongelmia. Tässä hetkessä uutta on se, että ne ovat nyt kärjistyneet ruuantuottajia kurittavaksi kannattavuus- ja kustannuskriisiksi. Kriisi uhkaa koko kotimaisen ruuantuotannon tulevaisuutta. Tässä kyse ei ole yksittäisistä tiloista tai tuotantosunnista vaan koko ruokaketjun rakenteellisesta ongelmasta — kalastusta ja kalankasvatusta myöten. Keskustan mielestä ei ole oikein, että se, joka kantaa ketjussa suurimmat riskit ja tekee isoimman työn, saa tuloksesta pienimmän osuuden.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Tämä on äärimmäisen vakava viesti, joka kuultiin myös viime viikolla, kun nuoret tuottajat järjestivät mielenilmauksen eduskunnan edessä. ”Kuka viljelee, jos eivät nuoret?”, kuului heidän kysymyksensä päättäjille. Pohdimme tätä asiaa myös kotitilallamme. Tätä kysymystä sietäisi jokaisen tässä salissa, etenkin ministeriäitiössä, pohtia vakavasti.

Arvoisa puhemies! Sama vakava viesti kuuluu päivittäin joka puolelta Suomea. Kustannukset ovat nousseet rajusti, mutta tuottajahinnat eivät ole pysyneet mukana. Päinvastoin esimerkiksi maidon tuottajahinta on merkittävästi laskenut. Inflaatio on syönyt tukien ostovoimaa, rahoitus on kiristynyt, ja monilla tiloilla puskurit ovat kerta kaikkiaan lopussa. Tämä näkyy konkreettisesti lopettamispäätöksinä, velkaantumisenä ja tuotantokapasiteetin menetyksenä.

Samalla olemme nähneet tilanteita, joita emme uskoneet enää näkevämmme: tyhjiä hyllyjä kaupoissa. Viimeistään sen pitäisi olla hälytysmerkki koko yhteiskunnalle. Kotimainen elintarvikemarkkina ei toimi niin kuin sen pitäisi. Suomalaista ruokaa pitää olla saatavilla kaikkina aikoina, ja mikä tärkeintä, vielä niin, että ruokaa on varaa sekä ostaa että tuottaa.

Omavaraisuutta ja ruuan huoltovarmuutta ei kuitenkaan paranneta juhlapuheilla, virkamiestyöryhmillä eikä visiopapereilla. Niitä pidetään yllä ja vahvistetaan joka päivä arkisessa työssä tiloilla, pelloilla ja navetoissa. Helpotusta arkeen tuovat vain konkreettiset viljelijän kustannustaakkaa keventävät toimenpiteet, esimerkiksi kevennykset energiaveroon tai tuotantorakennusten kiinteistöveroon — välittömästi.

Arvoisa puhemies! Käsittelyssä olevassa ruokastrategiassa halutaan vielä entisestään vähentää ruuantuotannon ilmasto- ja ympäristövaikutuksia. On ristiriitaista asettaa lisävaatimuksia viljelijöille, kun heidän taloudelliset edellytyksensä heikkenevät. Tässä maailmantilanteessa ei ole aika miettiä turvepeltojen vettämisiä vaan sitä, miten saamme ruuantuotannon säilymään. Suomen Keskusta vaatii, että päästölaskentoihin otetaan mukaan tieteellisesti mitatut nurmien ja kerääjäkasvien hiilensidonnat. Jos haluamme edistää strategian tavoitteita vähentää päästöjä, vahvistaa luonnon monimuotoisuutta ja kehittää ruokajärjestelmää, meidän on ensin varmistettava, että tiloilla on ylipäättään mahdollisuus jatkaa toimintaansa.

Arvoisa puhemies! Visio onnellisen ruuan maasta ei toteudu ilman onnellisia ruuantuottajia. Onnellisen ruuan maa edellyttää sitä, että viljelijä saa työstään kohtuullisen toimeentulon. Viennistä on turha tehdä julistuksia, ellei alkutuotannossa ja jalostuksessa voida investoida ja uskoa tulevaisuuteen. Tämä tarkoittaa konkreettisia toimia: ruokaketjun tulojaon korjaamista ja viljelijän neuvotteluaseman vahvistamista, kustannuspaineiden helpottamista akuutin kriisin keskellä, rahoituksen saannin ja investoinnin turvaamista, kotimaisen ruuan aseman vahvistamista markkinoilla ja julkisissa hankinnoissa, kilpailulain muuttamista ja tukun oligopolin purkamista, norminpurkua muuallakin kuin puheissa. Julkisissa ruokahankinnoissa tulee ostaa vain Suomen lainsäädännön mukaista ruokaa.

Arvoisa puhemies! Keskeinen kysymys kuuluu: riittääkö hallituksella tahtoa tehdä tarvittavat päätökset? Selonteko antaa suuntaviivoja, mutta se ei tuo ratkaisuja tähän päivään. Visioinnin tulee muuttua hallituksen esitysten ja eduskunnan päätösten kautta teoiksi. Hallituskautta on sentään vielä vuosi jäljellä, ja kehysriihikin on edessä.

Nyt tarvitaan päätöksiä — ei vuonna 2040 vaan tässä ja nyt.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi vihreä eduskuntaryhmä, edustaja Elo.

14.29 **Tiina Elo vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ruoka koskettaa meitä kaikkia. Se on välttämättömyys, mutta myös asia, joka tuottaa paljon iloa, kokoaa ihmisiä yhteen sekä luo kansallisia perinteitä ja ylpeydenaiheita.

Samaan aikaan ruoka aiheuttaa noin viidenneksen meidän suomalaisten hiilijalanjäljestä. Erityisen kuormittavaa ympäristölle on eläinperäisen ruuan tuotanto. Jotta saamme pysäytettyä ilmastokriisin ja luontokadon, meidän on muutettava koko ruokajärjestelmäämme. Se tarkoittaa siirtymistä kohti kasvipohjaista ruuantuotantoa, joka edistää samaan aikaan ihmisten terveyttä ja planeetan hyvinvointia.

Uusissa kasvipohjaisissa ruokainnovaatioissa piilee myös valtava mahdollisuus. Luonnonvarakeskuksen mallinnusten mukaan yli puolet ruokasektorimme kasvupotentiaalista liittyy kasviproteiineihin, solumaatalouteen ja kasvimelajituotteisiin.

Kyse on myös huoltovarmuudesta. Lisäämällä valkuais- ja öljykasvien viljelyä sekä jalostamalla satoa eläinten rehun sijaan suoraan ihmisten ruuaksi voimme vahvistaa omavaraisuutta, monipuolistaa maataloutta ja kasvattaa kotimaista arvonalisää.

Kansallisen ruokastrategian visiona on tehdä Suomesta kestävien ruokajärjestelmien johtava kehittäjä vuoteen 2040 mennessä. Valitettavasti kasvipohjaisen ruuan mahdollisuuksiin hallitus ei kuitenkaan halua tarttua.

Ärade talman! I den livsmedelspolitiska redogörelsen har djurens roll i vårt livsmedelssystem i stort sett suddats ut. Produktionsdjurens välbefinnande lyser med sin frånvaro, trots att det är en central fråga för många finländare och särskilt för unga.

Nykymuotoinen tehoeläintuotanto ei anna tuotantoeläimille mahdollisuuksia toteuttaa lajityypillistä käyttäytymistään tai voida hyvin, päinvastoin. Mietitään vaikka porsitushäkkiin vangittua emakkoa, joka ei pääse huolehtimaan porsaistaan tai edes kääntymään kunnolla; tai lypsylehmiä, joista joka neljäs ei pääse koskaan ulkoilemaan; tai ylijalostettua broileria, jonka paino yli 50-kertaistuu reilussa kuukaudessa ja joka ei eläessään, saati kuollessaan, tule käsitellyksi yksilönä vaan massana.

Nykymuotoinen tehoeläintuotanto osoittaa, että eläinten hyvinvointilaki, niin tarpeellinen uudistus kuin se olikin, ei riitä takaamaan tuotantoeläimille edes riittävän hyvinvoinnin perusedellytyksiä. Nyt hallitus on vielä vesittämässä yhtä lain keskeistä parannusta poistamalla porsaiden kirurgisen kastration kiellon. Tämä on häpeällistä. [Petri Huru: Hyvä päätös!]

Vihreiden tavoitteena on Suomi, jossa tuotantoeläimet saavat elää onnellista elämää.

Arvoisa puhemies! Julkisilla hankinnoilla on merkittävä rooli ruokajärjestelmän ohjaamisessa kestävämpään ja terveellisempään suuntaan. Kouluruokailu oli aikanaan valtavan hieno sosiaalinen innovaatio, joka on lisännyt lasten ja nuorten hyvinvointia ja mahdollistanut täysipainoisen oppimisen sosioekonomisesta taustasta riippumatta. Varhaiskasvatuksen ja koulujen ruokakasvatus vaikuttaa suoraan lasten ruokailutottumuksiin, hyvinvointiin ja myös ruokavalintojen ympäristövaikutuksiin.

Vihreät haluaa turvata maukkaan ja ravitsemussuosittelun mukaisen ruuan jokaisessa koulussa ja päiväkodissa. Tavoitteeksi on asetettava maidon ja lihan kulutuksen puolittaminen. Samalla on satsattava reseptiikan kehittämiseen yhdessä lasten ja nuorten

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

kanssa niin, että kasvisruoka maistuu ja että se nähdään ihan tavallisena ruokana siinä missä liharuokakin.

Arvoisa puhemies! Ruokapolitiikassa tarvitaan nyt vahvaa visiota ja ennakoivaa otetta, jotta Suomi voi olla ruokastrategian vision mukaisesti onnellisen ruoan maa, joka tekee hyvää ihmisille, eläimille ja ympäristölle. Valitettavasti tämän strategian toimenpiteillä visio ei toteudu. Linjauksia ohjaa liikaa nykytilan puolustaminen — ja erityisesti eläinperäisen tuotannon aseman varjeleminen — vaikka katseen tulisi kohdistua ennen kaikkea suomalaisen maatalouden uudistamiseen viljelijöille reilulla ja ennakoitavalla tavalla.

Meidän tehtävämme päättäjinä on muuttaa maatalouden tuotantorakenteet niin, että Suomessa kannattaa tuottaa ruokaa kestävästi myös tulevaisuudessa ja että terveelliset ja ympäristön kannalta kestävät valinnat ovat ihmisille houkuttelevia ja saavutettavia. Tämän tulisi olla ruokapoliittisen selonteon keskeinen viesti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi vasemmistoliiton eduskuntaryhmä ja siellä edustaja Honkasalo.

14.34 Veronika Honkasalo vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansallinen ruokastrategia ja sitä koskeva ruokapoliittinen selonteko ovat tärkeitä asiakirjoja. Ruokajärjestelmän kestävyysmurros on yksi kokonaisvaltaisimpia siirtymiä, joka meidän tulee tehdä ilmastonmuutoksen etenemisen torjumiseksi ja planeettamme suojelemiseksi.

Käydään läpi ruokastrategian tavoitteet. Ne ovat ruokajärjestelmän kannattavuuden ja reiluuden parantaminen, huoltovarmuuden lisääminen, luonnon kantokyvyn vahvistaminen ja elinvoimaisen ruokakulttuurin vahvistaminen, joka edistää terveyttä ja hyvinvointia. Mieleen tulee heti keino, joka edistää tehokkaasti näistä aivan jokaisen saavuttamista: nimittäin kasvipohjaisen ruuantuotannon vahvistaminen ja tehoeläintuotannosta pois siirtyminen asteittain siirtymäajan jälkeen.

Kasvipohjaiseen ruuantuotantoon siirtyminen on suurin yksittäinen teko, ja itse asiassa välttämätön sellainen, jos haluamme saavuttaa tulevaisuudenkestävän ruokajärjestelmän. Tulevaisuudenkestävä ruokajärjestelmä on sellainen, joka toimii planeetan kantokyvyn rajoissa, joka ei myötävaikuta ilmaston kuumenemiseen ja ympäristön tuhoutumiseen, ja jolla on edellytykset toimia ja tuottaa ruokaa kasvavalle väestölle myös pitkällä aikavälillä. Tulevaisuudenkestävä ruokajärjestelmä turvaa maanviljelijöiden toimintaedellytykset maailmassa, joka muuttuu jo nyt ilmaston kuumenemisen takia. Se tarjoaa maanviljelijöille reilun palkkion työstään ja kompensaation siirtymästä. Tulevaisuudenkestävä ruokajärjestelmä tukee kansanterveyttä. Se mahdollistaa ihmisille kotimaiset, terveelliset ja turvalliset ruokavalinnat.

Arvoisa puhemies! Strategian visiona on tehdä Suomesta kestävien ruokajärjestelmien johtava kehittäjä vuoteen 2040 mennessä. Silti strategiassa mainitaan kasvipohjainen ruoka vain kolmeen otteeseen, tässä selonteossa neljään otteeseen. Kasvipohjaisuutta ei edelleenkään nähdä ruokajärjestelmän muutoksen lähtökohtana, vaan se nähdään yhtenä pienenä osasena nykyisen, tehoeläintuotannon varaan rakentuvan järjestelmän sisällä. Kansallinen ruokastrategia jättää siten Suomen kauas kestävien ruokajärjestelmien ”johtavasta kehittämisestä”. Tätä varten tarvitsisimme hallitukselta paljon nykyistä murroksellisempaa ajattelua. Kasvipohjaisen siirtymän olisi pitänyt olla strategian

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

olennaisin pilari, jonka varaan kaikki muu rakentuu. Nyt sitä lähinnä sivutaan. Siirtymä ei tarkoita kaiken eläintuotannon kieltoa, mutta johtaisi laajoihin muutoksiin.

Lihantuotantoa perustellaan usein huoltovarmuudella, ruokaturvalla ja omavaraisuudella. Samalla sivuutetaan se tosiasia, että lihantuotantomme on monilta osin riippuvaista ulkomaisista tuotantopanoksista, kuten lannoitteista, rehusta ja fossiilienergiasta. Myös ruokaturvan näkökulmasta tehoeläintuotanto on itse asiassa tehontonta, sillä eläinten kasvattaminen vaatii tuotettuihin kaloreihin nähden erittäin paljon resursseja. Jos oikeasti halutaan saavuttaa ruokajärjestelmän huoltovarmuus, omavaraisuus ja ruokaturva, katse tulee kääntää kasviproteiineihin. Sitran ja Luken selvityksen mukaan Suomen on mahdollista saavuttaa proteiiniomavaraisuus kokonaan kasvisperäisesti vuoteen 2040 mennessä niin, että myös ravitsemussuosituksot täyttyvät.

Jos taas mietitään taloudellista kuvaa, niin ruokasektorin kasvupotentiaalista jopa 53 prosentin arvioidaan tulevan kasviproteiineista, solumaataloudesta ja kasvimeijerituotteista. Kasvipohjainen sektori pitää sisällään aivan valtavasti innovaatiomahdollisuuksia ja kestäväen talouskasvun siemeniä. Siihen panostaminen on miljardiluokan mahdollisuus kasvattaa vientiä, luoda uutta työtä ja vahvistaa kansantaloutta.

Arvoisa puhemies! Kasvipohjaisen siirtymän puolesta puhumisessa ei ole mitään ideologista. Kasvipohjainen siirtymä on tieteellisen tutkimuksen valossa välttämätön ratkaisu, jolla vastataan ruokajärjestelmämme kohtaamiin haasteihin. Kaikkien näiden luettelemieni faktojen sekä myös jo muuttuvien kulutustottumusten edessä ideologiselta minusta vaikuttaa ennen kaikkea joidenkin pakonomainen pyrkimys pitää tehotuotettu liha ihmisten lautasilla hinnalla millä hyvänsä ja jopa havitella ulkomaalaista lihantuotantoa Suomeen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi ruotsalainen eduskuntaryhmä ja edustaja Norrback.

14.39 **Anders Norrback r** (ryhmäpuheenvuoro): Tack, ärade talman! Den nationella livsmedelsstrategin till 2040 visar tydligt vilken riktning regeringen vill ta för den finländska livsmedelssektorn. Strategin lyfter fram viktiga mål kring hållbarhet, försörjningsberedskap, konkurrenskraft och export. För oss i SFP är det tydligt att utan en lönsam livsmedelsproduktion finns det ingen grund för de övriga målen i strategin. Utan lönsamhet finns inga gårdar, utan gårdar finns ingen inhemska produktion och utan produktion har vi vare sig livsmedelsberedskap eller möjlighet till export. Därför måste strategin omsättas i konkret politik som stärker dem som producerar vår mat.

Arvoisa puhemies! Syömämme ruoka tuotetaan joko Suomessa tai ulkomailla, ja sen tuottavat joko suomalaiset maanviljelijät tai ulkomaiset tuottajat. RKP:lle Suomen elintarviketuotannon turvaaminen on luonnollisesti etusijalla. Suomalaisessa tuotannossa on korkeat ympäristö- ja laatuvaatimukset, ja jos kotimainen tuotanto vähenee, tuotanto voi kasvaa sellaisissa maissa, joissa vaatimustaso on matalampi. Silloin ongelmien ratkaisemisen sijaan vain siirrämme niitä. Tämä koskee sekä ilmastoa että eläinten hyvinvointia, jossa Suomi on maailman kärjessä.

Kyse on myös turvallisuudesta. RKP:lle on selvää, että huoltovarmuutta ei luoda kriisin keskellä, vaan sitä on rakennettava joka päivä. Se edellyttää elinvoimaista tuotantoa koko

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

maassa ja riittävän kannattavia maatiloja. Jokainen lakkautettu maatila heikentää valmiuttamme. Siksi investointituen toimivuus ja rahoituksen saatavuus sekä sukupolvenvaihdosten hyvät edellytykset ovat tärkeitä tuotannon jatkuvuuden turvaamiseksi.

Ärade talman! Strategin lyfter naturens bärkraft, vilket är helt rätt. Samtidigt är det finländska jordbruket redan i många avseenden hållbart och det finns en stark vilja att utvecklas vidare. Vi behöver klimatsmarta lösningar som fungerar i praktiken, men också realism i omställningen, som ska ske tillsammans med jordbrukarna, inte på bekostnad av dem. I SFP är vi redo att se på åtgärder som styrning av markanvändning och modernisering av gödselhanteringen för att minska beroendet av fossila insatser. Samtidigt vill vi stärka vattenskyddet, särskilt i Östersjön, genom bättre hantering av avrinningsvatten och åtgärder som till exempel strukturkalkning. Omställningen ska göras utan att äventyra försörjningsberedskapen eller lantbrukets konkurrenskraft.

Ärade talman! En annan central fråga är hur livsmedelskedjan fungerar i praktiken. I dag ser vi en obalans där handeln har en stark förhandlingsposition och producenten en svag. För oss i SFP är det viktigt att stärka producenternas ställning, och därför är det mycket välkommet att riksdagen nu behandlar förändringar i livsmedelsmarknadslagen som ett konkret steg för att åtgärda den obalans som även strategin lyfter fram. Det handlar inte om att förbjuda butikernas egna märken, utan om att skapa rättvisa spelregler som stärker hela systemet.

Arvoisa puhemies! Strategiassa kiinnitetään huomiota myös mahdollisuuksiin. Suomella on hyvät edellytykset profiloitua kestävä ja laadukkaan ruoantuotannon ja vahvan osaamisen maana, ja meillä on potentiaalia viennin kasvattamiseen ja uusien tuotteiden kehittämiseen. Myös kalataloudessa on paljon potentiaalia, ja RKP haluaa huolehtia ammattikalastajista, joilla on merkitystä sekä ruokaturvan että rannikkokulttuurin kannalta. Mahdollisuus kalastaa, metsästä ja hyödyntää luonnon antimia on osa yhteiskuntaamme ja vahvistaa strategiassa mainittua resilienssiä.

Ärade talman! Samtidigt utvecklas livsmedelssektorn snabbt. Nya teknologier såsom cellulärt jordbruk och andra bioteknologiska lösningar kan lyftas fram som en del av framtidens matproduktion. Det är också positivt att intresset bland unga för att bli jordbrukare ökar. För oss i SFP är det ett tecken på framtidstro och en möjlighet att visa att näringen har en framtid.

Strategin visar riktningen. Nu behövs beslut som stärker lönsamheten, tryggar produktionen och skapar rättvisa i livsmedelskedjan, för i slutändan handlar det om någonting mycket konkret: att någon odlar vår mat, någon föder upp våra djur och någon fiskar upp våra fiskar ur vattnet. Kort sagt, bonden och fiskaren och trädgårdsodlaren behövs. — Tack.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä. Edustaja Östman.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

14.44 **Peter Östman kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston ruokapoliittinen selonteko on Suomen tulevaisuuden kannalta hallituskauden keskeisimpiä asiakirjoja, sillä vahva ruokajärjestelmä on huoltovarmuuden perusta epävakaina aikoina.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä kiittää hallitusta sekä maa- ja metsätalousministeriä määrätietoisesta työstä suomalaisen ruokapolitiikan vahvistamiseksi.

Selonteko luo näkymän vuoteen 2040 ja kokoaa yhteen ne edellytykset, joille kestävä, kannattava ja turvallinen ruokajärjestelmä voidaan rakentaa. Kotimaiseen ruokaan panostaminen on arvovalinta suomalaisen työn, puhtaiden raaka-aineiden sekä korkeiden laatu- ja eläinsuojelustandardien puolesta. Se on valinta sen puolesta, että ruoantuotanto säilyy elinvoimaisena koko maassa ja että kuluttajien luottamus ruoan turvallisuuteen ja vastuullisuuteen vahvistuu.

Tärkeää on, että alkutuotannon kannattavuus ja reiluus nostetaan selonteossa keskeisiksi strategisiksi tavoitteiksi, sillä ne ovat edellytys investoinneille, sukupolvenvaihdoksille ja koko ruokaketjun jatkuvuudelle. Maailman parasta ruokaa ei saa repiä viljelijän selkänahasta. Tuottaja ei voi kantaa kohtuuttomia riskejä kustannusten nousuun maailmanmarkkinoiden heilahtelujen ja sääolosuhteiden puristuksessa, vaan tuottajan asemaa ruokaketjussa on vahvistettava konkreettisilla toimilla. Hallitus onkin tuonut eduskunnan käsittelyyn elintarvikemarkkinalain muutoksen, jonka tarkoituksena on tasapainottaa elintarvikeketjun sisäistä tulonjakoa.

Kohtuuhintainen ruoka ja kotimainen tuotanto eivät myöskään ole ristiriidassa keskenään. Toimiva ja reilu ruokaketju pellolta pöytään turvaa sekä tuottajan toimeentulon että kuluttajan mahdollisuuden syödä puhdasta kotimaista ruokaa.

Arvoisa puhemies! Huoltovarmuutta ei voi ulkoistaa eikä luoda kriisin keskellä, vaan sitä rakennetaan joka päivä pelloilla ja navetoissa. Ruoka on osa kansallista turvallisuutta siinä missä energia ja terveydenhuolto.

Laadukas elintarvikeketjumme tarjoaa myös kasvun mahdollisuuksia ja uutta työtä eri puolille maata. Suomalaisen ruoan vahvuuksia arvostetaan maailmalla, ja vientipotentiaalia on useissa tuoteryhmissä. Viennin lisäämisen on kuitenkin oltava yrityksille strateginen valinta. Pelkkään volyyymiin tai ylijäämään perustuvalla viennillä Suomi ei nouse, vaan jalostusarvoa on kyettävä kasvattamaan.

Liian usein ruoantuotanto ja ympäristöasiat asetetaan vastakkain. Maataloudella on kuitenkin hyvät edellytykset olla osa ratkaisua. Viljelijä tekee joka päivä työtä luonnon kanssa ja sen hyvinvointia ajatellen. Uskon, että selonteossa määritelty tavoite luonnon kantokyvyn turvaamisesta onkin laajasti jaettu myös tuottajien keskuudessa. Viljelijälle kuuluu kuitenkin korvaus tuottamastaan lisäarvosta. Ympäristökunnianhimoa ei tule lisätä pelkästään sääntöjen ja rajoitusten kautta vaan mahdollistamalla parempia ja kestävämpiä toimintatapoja.

Hienoa on, että selonteossa ruokaa tarkastellaan laajemmin myös kulttuurin, hyvinvoinnin ja terveyden näkökulmasta. Lasten ja nuorten ruokakasvatus sekä mahdollisuus terveelliseen ruokaan ovat keskeisiä tulevaisuuden kannalta.

Arvoisa puhemies! Lopulta ratkaisevaa on strategian toimeenpano. Hyvät linjaukset eivät yksin riitä, vaan ne on vietävä käytäntöön. Annamme täyden tukemme selonteon ja strategian toimeenpanosuunnitelman laatimiselle ja toivomme, että eduskunta voi mietinnössään tätä työtä evästää. Ruokastrategian toteutus tarvitsee laajan parlamentaarisen sitoutumisen sekä vaikuttavaa EU-politiikkaa. Kun yhteinen suunta

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

ylittää hallituskaudet, syntyy ennakoitavuutta koko ruokaketjun viljelijöistä yrityksiin ja kuluttajiin. Vain siten voimme huolehtia, että Suomessa säilyy tulevaisuudessakin mahdollisuus syödä kotimaassa tuotettuja elintarvikkeita. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi Liike Nyt -eduskuntaryhmä, edustaja Harkimo.

14.49 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! Suomen ruuantuotanto on kansallinen turvallisuuskysymys. Omavaraisuuden rapautuminen ja tuonnin lisääntyminen lisäävät haavoittuvuutta. Ilmastonmuutoksen torjunta pitää myös ottaa maatalouden kannalta vakavasti. Jos Golfvirta ehtyy, ei täällä viljellä maata eikä kasvateta kotieläimiä ja hyvä jos asutaan iglussa.

Konfliktit maailmalla ja myös Itämeren kiristynyt tilanne ja kuljetusten epävarmuus korostavat oman ruuantuotannon merkitystä. Suomi tuo ruokaa seitsemällä miljardilla eurolla ja vie vain kahdella miljardilla. Maidossa ja lihassa omavaraisuus on jo menetetty. Maito- ja kotieläintilojen määrä on pudonnut vauhdilla. Tämä kehitys vaikuttaa suoraan myös viljan kulutukseen, kun suurin osa siitä käytetään kotieläinten rehuna. Maatalous on vaikeuksissa, vaikka ruuan arvonlisäveroa kerätään enemmän kuin maksetaan maataloustukea.

Oma lukunsa omavaraisuudessa ja huoltovarmuudessa ovat lannoitteet. Suomen viljat kasvavat pelloilla pitkälti venäläisen ammoniakkin voimalla. Ammoniakki on lannoitetuotannon välttämätön raaka-aine. Lannoitteista on pulaa maailmalla, ja hinnat kallistuvat. Suomessa ei ole omaa ammoniakkitehdasta. Kemira myytiin aikanaan norjalaiselle Yaralle. Naantaliin on suunnitteilla vihreän ammoniakkin tuotantolaitos, joka on käynnissä aikaisintaan 2030-luvulla. Kysymys kuuluu: olisiko lannoitteiden koko tuotantoketju pitänyt ottaa paremmin valtion haltuun? Ja vastaus on: kyllä olisi pitänyt.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Tämä kansallinen ruokastrategia 2040 on hyvä lähtölaukaus. Suunnitelmia tarvitaan, mutta tärkeintä on tehdä päätöksiä ja panna asioita toimeksi.

Ruokasektori on Suomen neljänneksi suurin teollisuudenala ja työllistää välillisesti 320 000 henkilöä, mikä vastaa 12:ta prosenttia kaikista työllisistä. Tilakoot kasvavat, mutta kannattavuus ei. Maatalouden tuottajien tilanne on kestävä. Tilanne vaatii nopeita toimenpiteitä ja vastuunkantoa. Se vaatii vastuunkantoa niin hallitukselta, teollisuudelta, kuin kaupalta, ja se vaatii vastuuta myös kuluttajilta. Mutta hallitus ei näy ymmärtävän maataloustuottajien tilannetta ollenkaan. Lannoitteet maksavat yhä enemmän, polttoöljy kallistuu jatkuvasti, ja sähkön hintaa voi vain arvailla. Eli tuottajien kustannukset kasvavat, mutta korvaus tuotteesta ei kasva.

Ruokakauppa on Suomessa aivan liian keskittynyt. Kilpailu puuttuu. Kesko ja S-ryhmä määräävät tahdin, ja niillä on aina samat hinnat kaikissa tuotteissa, eikä siinä saksalaisen Lidlän markkinaosuus riitä muuttamaan menoa. Ruuan hinta nousee, ja tuottajat ovat vaikeuksissa, mutta kauppa tekee ennätystuloksia. Ei se näin voi mennä. Eli kysymys kuuluu: mikä on kaupan vastuu siitä, että meillä jatkossakin on varaa tuottaa kotimaista ruokaa ja kuluttajilla varaa sitä ostaa?

Arvoisa puhemies, ärade talman! Kansallisen ruokastrategian toimeenpanon ja seurannan keskeiseksi toimijaksi asetetaan ruokaneuvosto. Mallia haetaan Irlannin ruokavision toteuttamista seuraavasta korkean tason neuvostosta. Ruokaneuvoston

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

keskeinen tehtävä on varmistaa ruokastrategian tavoitteiden toteutuminen ja huolehtia toimeenpanosuunnitelman edistymisestä. On myös tärkeää pitää huolta, että maatalousyrittäjien, teollisuuden ja kaupan ääni kuuluu toteutuksessa.

Maatalouden kannattavuus on palautettava kiireellisesti. Byrokratiaa on purettava ja tuet suunnattava niille, jotka tuottavat ruokaa, elintärkeitä hyödykkeitä. Tavoitteena pitää olla, että Suomessa on maatalous, joka pärjää tulevaisuudessa myös ilman tukia. Suomi pystyy ruokkimaan suomalaiset, jos tuotanto säilyy kannattavana. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt lähdetään jonkin aikaa debattiin. Ministeri on luvannut sitten kommentoida myös näitä ryhmäpuheenvuoroja, mutta mennään hetkeksi aikaa debattiin. Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat käyttää debattipuheenvuoron, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan. — Ensiksi ryhmäpuheenvuoron pitäjät. Lähdetään samassa järjestyksessä, eli edustaja Lahdenperä.

14.54 **Milla Lahdenperä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ruokapoliittinen selonteko antaa rehellisen kuvan suomalaisen ruokajärjestelmän tilasta ja niistä ratkaisuista, joita nyt tarvitaan. Alkutuotannon heikko kannattavuus on keskeinen ongelma. Tuottajan osuus ruuan hinnasta ei ole seurannut kustannusten nousua ja neuvotteluvoima on epätasapainossa. Siksi hallituksen esitys elintarvikemarkkinalain muuttamisesta on oikeasuuntainen. Kohtuuttomien sopimusehtojen kieltö ja velvoite neuvotella poikkeuksellisessa tilanteessa vahvistavat alkutuottajan asemaa ja reilumpaa arvonlisän jakautumista.

Huoltovarmuuden näkökulmasta on tärkeää, että ruokaa tuottavasta maataloudesta ei leikata. Omavaraisuuden parantaminen ja tuotannon hajauttaminen ovat välttämättömiä, kun geopoliittiset ja ilmatoriskit kasvaessaan vaikuttavat. Luonnon kantokyvyn osalta ratkaisut on rakennettava yhdessä viljelijöiden kanssa siten, että ne tukevat sekä päästöjen vähentämistä että tilojen pitkän aikavälin kannattavuutta.

Tärkeää on myös huomata, että ruokapolitiikka on osa kansanterveyttä. Kasvisten, kalan ja täysjyväviljatuotteiden käyttö on tällä hetkellä liian vähäistä. Julkisella ruokapalvelulla on merkittävä ohjausvelvoite. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Elomaa.

14.56 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Omavaraisuus ruuantuotannossa on yksi huoltovarmuuden peruspilareista. CAP-neuvottelut ovat parhaillaan käynnissä. Niissä ratkaistaan Suomen maatalouden tulevaisuuden kannalta kriittisen tärkeiden maataloustukien kohtalo. Euroopan unioni on tekemässä Latinalaisen Amerikan, eli Mercosurin, ja Australian kanssa tärkeitä kauppasopimuksia.

Suomalainen tuottaja täyttää tunnollisesti kaikki puhtaan ja eettisesti tuotetun ruuan vaatimukset. Ulkomailla asiat voivat olla täysin toisin. Suomalaiset tuottajat saavat liian heikkoja hintoja tuotteistaan vaikka puhtauteen ja laatuun ja eläinten hyvinvointiin on todella panostettu. Millä keinoilla elintarviketuotanto saataisiin yhteismitalliseksi, jotta kaikki pelaisivat samoilla säännöillä edes täällä EU:n sisällä?

Ja kiitos, ministeri, siitä, että elintarvikemarkkinalaki nyt edistyy. Se on ollut vuosia toivelistalla. Mitään ei ole tapahtunut, mutta nyt tapahtuu. Kiitos siitä.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Suhonen.

14.57 **Timo Suhonen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kuten ryhmäpuheenvuorossani toin esille, maataloustuet on ohjattava tiloille, jotka aidosti tuottavat ruokaa tai rehua markkinoille. Kysyn, arvoisa ministeri: Mitä ajattelette nyt siitä, kun valtiovarainministeri Riikka Purra on todennut sen, että hömppäheinän viljelyn osalta ei tarvitse enää tukea tämmöisille tiloille ohjata? Aikooko ministeri nyt viimein arvioida, kohdentuvatko maataloustuet aidosti aktiiviseen ja tarkoituksenmukaiseen tuotantoon, vai jatkuuko nykytilanne ennallaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari.

14.57 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalainen ruoka on huoltovarmuutemme peruskallio. Suomalainen ruoka on, kuten tiedämme, puhdasta, turvallista ja vastuullisesti tuotettua. Laadukkaat raaka-aineet jalostuvat elintarvikeketjun työntekijöitten taitavissa käsissä maistuviksi tuotteiksi. Mutta surullista on, että vaikka vaatimuksemme koko ketjun osalta ovat todella kovat verrattuna mihinkään muuhun maahan maailmassa, emme saa siitä lisäarvoa. Kysynkin ministeriltä: mitä voisimme tehdä, että laatutuotteista saisi laatutuotteitten hinnan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Elo.

14.58 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kasvipohjaisen ruuan osuuden kasvattaminen nousi esiin myös ruokastrategian valmistelussa, ja olisi tosiaan suonut sen näkyvän myös tässä ruokapoliittisessa selonteossa.

Tällä hetkellä Suomi tuo valtaosan tarvitsemastaan kasviperäisestä proteiinista, vaikka se voitaisiin kasvattaa täällä. Sitran tilaaman selvityksen mukaan suomalaisilla pelloilla voitaisiin tuottaa vuodessa jopa 228 miljoonaa kiloa kasviproteiinia, ja siitä riittäisi myös vientiin. Tuotannon kasvu edellyttää viljelyn taloudellista kannattavuutta ja viljelyvarmuuden parantamista, siihen tulisi satsata. Mutta suurin pullonkaula on jalostuskapasiteetin puute. Ilman investointeja prosessiteknologiaan kotimainen sato ei muutu kotimaisiksi elintarvikkeiksi, joita täällä varmasti kaikki haluamme nauttia.

Kysyisinkin ministeriltä: aikooko hallitus investoida nyt kehysriihessä kasvipohjaiseen ruuantuotantoon osana kasvun mahdollistamista?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo.

14.59 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi voisi olla niin kuin Tanska, joka pyrkii maailman johtavaksi kasvisruuan ja vihreän proteiinin tuottajaksi. Maa on kanavoinut yhteensä noin 170 miljoonaa euroa kasvipohjaiseen ruokamuutokseen. Tällä tuetaan muun muassa viljelyitä ja investoidaan tutkimukseen ja kehitykseen.

Nykyinen, pääasiassa eläintuotantoon perustuva Suomen ruokajärjestelmä ei ole tulevaisuudenkestävä. Se myötävaikuttaa merkittävästi ilmastonmuutokseen ja luonnon

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

monimuotoisuuden hupenemiseen, ja se heikentää myös ruuantuotannon ja maanviljelijöiden omia pitkän aikavälin toimintaedellytyksiä.

Ministeri Essayah, voisiko Suomi ottaa esimerkkiä Tanskasta, jolla kasvispohjaiseen ruokajärjestelmään siirtyminen oli myös puheenjohtajamaan päätavoitteita?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Norrback.

15.00 **Anders Norrback r** (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! Och tack, regeringen och ministern, för strategin. Man kan i strategin skönja tre olika utvecklingslinjer, tycker jag. Vi har cellulärt jordbruk, som man talar om. I mina öron är det inte jordbruk när det är cellulärt, utan då talar vi kanske om cellulär livsmedelsproduktion och bioteknologiska lösningar. Det andra är det segment där de stora produktströmmarna kommer, från större jordbruk och så vidare. Och sedan har vi den tredje kategorin, som handlar om de ofta mindre jordbruken, ekologiska jordbruk, som verkar på den lokala marknaden.

Arvoisa puhemies! Kysynkin ministeri Essayah'lta: miten voimme varmistaa, että lyhyet ruokaketjut säilyvät ja kehittyvät? Ne ovat erittäin tärkeitä maaseudun elinvoiman kannalta ja myös huoltovarmuuden kannalta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt sitten ne muut valiokunnan jäsenet, jotka eivät ole vielä saaneet puheenvuoroa ja ovat kuitenkin paikalla. — Edustaja Viljanen.

15.02 **Eerikki Viljanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viime viikolla eduskunnan edessä oli traktoreita, jotka olivat marssineet eri puolilta maata tänne kertomaan ministerille ja meille kaikille niistä kannattavuusongelmista, joiden kanssa maatalous tällä hetkellä kamppailee. Kysynkin: Mitä ministeri heille heidän ahdinkoonsa vastasi? Aikooko ministeri tuoda nyt kehysriiheen, joka on aivan pian, konkreettisia toimia, joilla saataisiin välittömästi tilojen talousahdinkoa helpotettua?

Ellei tämmöisiä toimenpiteitä tehdä, uhkana on se, että suuri osa suomalaisista maatiloista, jotka nyt tuottavat ruokaa, eivät tule selviämään sinne 2040-luvulle, johon tässä selonteossa nyt keskitytään ja jonne tässä nyt tähdätään. Tiloilla on vaikeuksia selviytyä kannattavuusahdinkonsa kanssa 2030-luvulle, 2040-luvusta puhumattakaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Simula.

15.03 **Jenna Simula ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi huoltovarmuuden kannalta tärkeimmistä valinnoista on pitää lihantuotannon edellytykset kunnossa. Haluan muistuttaa salin vihervasemmistolaista laitaa, että suomalainen liha on puhdasta ja tuotantoeläinten olot ovat aivan omalla tasollaan muuhun maailmaan verrattuna.

Lyhyen kasvukauden vuoksi lihantuotanto on erittäin tärkeä osa ruokajärjestelmää siinä, että olemme ruokaomavaraيسempia. Emme voi antaa tilanteen luisua siihen, että olisimme tuontilihan varassa. Yhtenä osana ruokajärjestelmän kestävyyttä mainitaan selonteossa niin ikään myös kyky hyödyntää luontomme antimia, kuten riistaa ja kalaa.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeriltä: miten lihantuotannon ja riistan tulevaisuus turvataan yli hallituskausien ja pakkokasvisruokapäivät sekä muu ideologiaan perustuva lihantuotannon syrjintä saadaan maassamme loppumaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola.

15.04 **Janne Jukkola kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ruokapoliittinen selonteko on oikeansuuntainen ja ottaa hyvin kantaa omavaraisuuteen ja huoltovarmuuteen. Turvepeltojen päästöistä puhutaan paljon mutta liian vähän niiden merkityksestä suomalaiselle ruuantuotannolle. Monissa Pohjanmaan maakunnissa nämä pellot eivät ole vain valinta vaan välttämättömyys. Niillä tuotetaan ruokaa ja pidetään maatalous toimintakykyisenä. Jos niitten käyttöä rajoitetaan ilman toimivia vaihtoehtoja, seuraus on yksinkertainen: tuotanto vähenee Suomessa. Se ei taas vahvista ilmastoa eikä huoltovarmuutta vaan siirtää tätä muualle. Huoltovarmuuskeskus onkin aivan syystäkin korostanut omavaraisuuden merkitystä. Samalla tiedämme, että ilman kannattavuutta ei myöskään ole viljelyä. Kysyisin arvoisalta ministeriltä: miten varmistatte, että päästöjä vähennetään niin, ettei kotimainen ruuantuotanto vähene eikä viljelijöiden kannattavuus heikkene?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kangas.

15.05 **Antti Kangas ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan ensimmäisenä haluaisin kiittää ministeriä elintarvikemarkkinalain saamisesta vihdoon eduskuntaan. Elintarvikemarkkinalaki todennäköisesti tulee auttamaan osaltaan ruokaketjun reilua tulojakoa ja tuo siten kaivatun lopputuloksen viljelijöiden suuntaan.

Aivan ensimmäisenä itse substanssiin mennessä haluaisin kuitenkin sanoa tämän, mitä edellisessä puheenvuorossa oli: turvemaat ovat meidän pohjoisen Suomen ruuantuotannon selkäranka. Paljon puhutaan siitä, että turvemaita pitäisi vettää ja ennallistaa, mutta tosiasia on se, että viljelyintensiivisyyden nostolla saavutetaan käytännössä sama lopputulos.

Meidän on myös samalla tunnustettava ja tunnistettava se, että olemme pohjoinen maa kaukana, syrjässä, pitkien etäisyyksien takana. Vilja- ja kasvi tuotannossa me emme ikinä tule saavuttamaan sellaista tuotantotehokkuutta, millä pärjätään suurille Keski-Euroopan tuotantomaille, mutta seinien sisällä tapahtuvassa tuotannossa, kuten lihassa ja maidossa, olemme Euroopan ykköskastissa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Kinnari.

15.06 **Teemu Kinnari kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ja kiitos tärkeästä aihepiirin keskustelusta.

On aivan selvää, että suurimmat haasteet tässä kokonaisuudessa liittyvät nimenomaan alkutuotannon kannattavuuteen ja sen arvon epäreiluun jakautumiseen — josta itse asiassa hallituksessa on jo toimiin ryhdytty. Samalla meidän on vahvistettava huoltovarmuutta, ja viime vuoden kriisit ovat osoittaneet sen, että riippuvuus tuontipanoksista ei ole kestäväällä pohjalla. Tähän tarvitaan enemmän omavaraisuutta, parempaa riskienhallintaa ja pitkäjänteistä politiikkaa, jolla turvataan kotimaisen tuotannon jatkuminen.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Samalla on myös tunnistettava mahdollisuudet. Mielestäni Suomi voi olla kokoaan suurempi toimija elintarvikemarkkinalla. Se kuitenkin tarkoittaa investointeja, osaamista, rohkeutta uudistaa koko ruokaketjua ja kasvattaa elintarvikevientiä.

Koska naudanlihatuotanto on noussut tässä esille, niin kysyn vielä ministerin näkemystä siitä. Mielestäni suomalainen nurmipohjainen naudan-, lihan- ja maidontuotanto on globaalisti verrattuna kestävä, niin kysyisin, miten kommentoitte tätä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Paikalla on myös kaksi valiokunnan varajäsentä, ja he saavat vielä tässä puheenvuoron. Sen jälkeen ministeri tässä vaiheessa vastaa ensimmäisen kerran, ja sitten vielä saa myöhemminkin. — Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

15.08 **Olga Oinas-Panuma kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomesta kestävien ruokajärjestelmien johtava kehittäjä vuoteen 2040 mennessä — kuulostaa tosi hyvältä. On hyvä katsoa tulevaan, mutta jotta tulevaan katsomisesta on jotain hyötyä, niin silloin täytyy olla myös konkretiaa siinä kyljessä. Minun nähdäkseni näissä strategioissa nimittäin on yleensä ja monesti semmoinen ongelma, että niitten konkretisoituminen on aina vähän niin ja näin. Eli kyllähän me aina sanotaan, että me halutaan nostaa esimerkiksi jalostusastetta, mikä on tosi hyvä asia, tai että me halutaan viedä ulkomaille suomalaista maailman puhtainta ja parasta ruokaa, mutta jos meidän tilanne on se, että tilojen kannattavuus ei nouse eli nämä kustannukset jatkuvasti nousevat ja siellä ollaan oikeasti aika pinteessä ja, sanotaanko, ahdinko tiloilla jatkuu, niin silloin on hyvin vaikea sanoa, miten tällainen strategia tulee toteutumaan ja mikä se meidän tilanne on sitten vuonna 2040. Joten haluaisinkin kysyä ministeriltä: Arvoisa ministeri, miten te saatte tämän strategian muuttumaan todeksi? Minkälaisilla konkreettisilla keinoilla?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Koskela, Jari.

15.09 **Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Eilen julkaistiin MTK:n ja SLC:n tutkimus, ja se herätti kyllä huolta. Siinä kyselyssä oli 1 500 vastausta maatalousyrittäjiltä, ja siinä puhuttiin nyt, kuinka energian hinnannousu ja Lähi-idän kriisi vaikuttavat polttoaineen ja lannoitteiden hintoihin ja myöskin kannattavuuteen. Kyselyn perusteella 60 prosenttia tiloista vähentää lannoitusta, yli puolet eli 53 prosenttia supistaa myyntikasvien viljelyä ja lähes viidennes eli 19,5 prosenttia pienentää viljelyalaa. Järjestöt kertovat, että erityisen haavoittuvassa asemassa ovat suuret maatalousyrietykset, joista jopa 30 prosenttia suunnittelee alan vähentämistä. Tämä siis johtaa pienempiin satotasoihin ja vähentää kotimaista tarjontaa, näin tiedotteessa sanotaan. Osittain ministeri kyllä sivusi tätä ongelmatilannetta, mutta vielä haluaisin vähän tarkempaa vastausta, mitenkä tähän akuuttiin kriisiin nyt ollaan reagoimassa hallituksessa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten yksi varajäsen on vielä paikalla eli edustaja Huru. — Ja sen jälkeen ministeri.

15.10 **Petri Huru ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Täällä on ollut hyviä puheita liittyen tähän ruokapoliittiseen selontekoon. Kotimainen ruuantuotanto,

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

kuten todettu, ei ole pelkästään huoltovarmuuskysymys, vaan se on ihan jo turvallisuuskysymys. Kysyisinkin ministeriltä: Miten näette tämän, että kun täällä on esimerkiksi eläintuotantoa kritisoitu ja vaikkapa kastroitokieltoa ja muuta, niin jos me tehdään kansallisesti kovin paljon kireämpää sääntelyä kuin Euroopan laajuisesti, niin näettekö sen, että tuotanto voi myös karata silloin ulkomaille, ja jos meillä ei ole omaa tuotantoa, niin sitä kautta se silloin todellakin on turvallisuuskysymys?

Sitten toisaalta vielä ehkä kysymys, jos kerkeätte vastaamaan siihen. Kun esimerkiksi merimetsot vaikuttavat kalasaaliisiin tai valkuposkihanhet tuhoavat satoja menen tullen muuttomatkoillansa Itä-Suomessa, niin miten hallitus tähän reagoi? Nyt on käsittäkseni lähtenyt lausunnolle tähänkin ratkaisu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt ministerille puheenvuoro, viisi minuuttia.

15.11 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ensinnäkin näistä teidän ryhmäpuheenvuoroistanne ja sitten myöskin monista hyvistä kommentteista ja kysymyksistä. Pyrin niistä nyt ainakin osaan vastaamaan.

Ensinnäkin lähtökohta tällä selonteolla on se, että tuotanto on meillä Suomessa monimuotoista. Me emme asettele lihanuotantoa ja kasvituotantoa vastakkain, vaan me katsomme, että Suomessa on tärkeää, että nimenomaisesti meidän ilmasto-olosuhteissamme on monimuotoista tuotantoa. Se takaa meille parhaiten meidän omavaraisuuden ja huoltovarmuuden. Tämä vahva ruokajärjestelmä rakentuu myöskin meidän suomalaisille vahvuuksillemme.

Esimerkiksi täällä edustaja Kinnari nosti esille tämän, onko mielestäni suomalainen lihanuotanto kestävä. Kyllä, se on nimenomaan sitä, ja sen takia meidän kannattaa Suomessa tuottaa lihaa, koska täällä me pystymme pitämään hyvän huolen muun muassa vesitaseista ja meillä on nurmipohjainen tuotanto, joka itsessään on jo yksi kestävyystekijä.

Sitten monille teille, jotka kyselitte konkretian perään: Nyt pitää ymmärtää, että strategia on strategia ja strategiaa seuraa tämä toimeenpanosuunnitelma. Toimeenpanosuunnitelman keskeiset teemat löytyvät sieltä sivulta 27. Elikkä siinä nähdään jo, mitkä ovat ne aiheet, mitä lähdetään kehittämään.

Kun täällä esimerkiksi, muistaakseni, vasemmistosta ja vihreistä kysyttiin kovasti tämän kasvipohjaisen tuotannon ja valkuaisomavaraisuuden perään, niin siellä se on ihan selkeästi, se on yksi näistä keskeisistä teemoista, valkuaisomavaraisuuden vahvistaminen kasvinjalostusta, tuotantoa ja jatkojalostusta kehittämällä sekä kasviproteiiniarvoketjujen kehittäminen vähintään kotimarkkinoita vastaavaksi. Se on aika kova tavoite, että saadaan siellä omavaraisuus.

Mutta sitten edustaja Harkimolle, joka ei valitettavasti enää ole täällä salissa, kyllä täytyy nyt korjata näitä muutamia omavaraisuuslukuja, mitä hän totesi, että oltaisiin maidontuotannossa ja lihanuotannossa menetetty omavaraisuudet ja muuta vastaavaa. Siis kyllähän meillä tällä hetkellä ensinnäkin maidossa on 111 prosenttia, eli se ylittää meidän omavaraisuuden, sianlihassa mennään hiukka yli 100 prosentin ja naudassa ollaan siellä 87 prosentissa, että kyllä se suomalainen omavaraisuus edelleenkin on aika komeaa katsottavaa monissa tärkeissä elintarvikkeissa.

Mutta sitten täällä todella useassa puheenvuorossa nousi tämä huoli meidän tuotantopanoksista. Meillä on liikaa ensinnäkin fossiilista riippuvuutta, ja meillä on liikaa

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

riippuvuutta juurikin näistä maailman kriisialueilta tulevista raaka-aineista niin lannoitepuolella kuin polttoainepuolella. Tästä meidän pitää pyrkiä eroon, ja siksi olen vahvasti painottanut esimerkiksi biokaasun tuotantoa.

Sinne vihreille ja vasemmistoon myöskin viesti siitä, että jos me ajatellaan biokaasun tuotantoa, niin kyllähän me tarvitsemme siinä myöskin sitä eläinperäistä lantaa, jolloin pääsemme sitä kautta irrottautumaan siitä fossiilisesta riippuvuudesta paljon paremmin. Totta kai se on askeleita eteenpäin. Niin kauan kuin meillä esimerkiksi traktorit edelleen pyöriivät fossiilisilla, niin emme me nyt voi täysin fossiilisista päästä eroon, mutta tämä biokaasun tuotanto on erittäin hyvä askel eteenpäin. Täytyy todeta, että ainakin itse lämpimästi kannatan sitä, että meillä Suomessa tämä vihreän ammoniakkin tuotantolaitos saataisiin Naantaliin pystyyn. Siinä varmasti etsitään myöskin ihan EU-tasolta sitten mahdollisia ratkaisuja.

Lyhyesti vielä näihin teidän ryhmäpuheenvuoroihinne:

Siellä kokouksessa, perussuomalaisissa, RKP:ssä ja KD:ssä kaikissa korostettiin tätä elintarvikemarkkinalakia ja sitä, miten tärkeä se on. Todellakin eduskunnassa on tärkeää sen eteenpäin saaminen, jolloinka esimerkiksi näiden kohtuuttomien sopimusehtojen osalta tämä voisi ehtiä vielä, sanotaan, jos hyvin menee, sinne syksylle, jolloinka tässä tilanteessa, joka tällä hetkellä on, tässä epävarmuudessa, joka tällä hetkellä on, meillä olisi sitten ihan selkeä laki, pohja ja selkänöja siihen, että tällaisia kohtuuttomia sopimusehtoja, joissa tuottaja joutuu myymään alle tuotantokustannusten, ei sitten enää pysty olemaan, vaan silloin laukeaa tämä velvollisuus neuvotella uudestaan.

No, sitten täällä nostettiin myöskin esille kalatalous ja ylipäätensä myöskin riista — tärkeitä asioita. Suomi elää näistä luonnon antimista, ja näitten soisi enemmänkin näkyvän siellä meidän ruokapöydässä.

Vihreitten ryhmäpuheenvuorossa oli hyvin nostettu tämä kouluruokailu, ja tämä on tärkeä asia. Siellähän me yhteisen ruokapöydän ääressä opitaan juurikin sitä ruokakulttuuria. Nyt valitettavasti on monissa lehdissä ollut juttua siitä, että nuoret hotkivat 15 minuutissa sen ruuan — hyvä, jos jää sitä aikaa siellä koulussa käyttää. [Anne Kalmarin välihuuto] Tässä toivoisi, että meille tulisi vähän semmoista ruokakulttuurijattelua siihen, että pitää olla enemmän mahdollisuutta.

Sitten täällä oli paljon myöskin hyviä kysymyksiä liittyen näihin nuorten tuottajien tukiin ja vastaaviin. Näitähän me on korotettu tällä hallituskaudella, ja se näkyy myöskin siinä, että meillä on tällä hetkellä nuoria tuottajia enemmän kuin aikaisemmin ja oikeaan suuntaan mennään.

Tämä hallitus tässä ruokastrategiassa ei ole asettamassa mitään uusia ilmastovaatimuksia tai mitään vastaavia. On tuotu vain esille esimerkiksi edellisen hallituksen aikana hyväksytty ennallistamisasetus, miten haasteellinen se on meille, kun siellä on nämä turvepeltoihin liittyvät vettämiset ynnä muut. [Petri Huru: Juuri näin!] Siinä mielessä, päinvastoin, tämä hallitus yrittää löytää ratkaisuja näihin kysymyksiin, mitä on sitten edeltävältä hallitukselta siirtynyt.

No, viennissä ei ole julistuksia vaan oikeasti kasvua. Elikkä kyllähän meillä tällä hetkellä meidän vienti on määrällisesti jo 18 prosenttia, mutta siellä on arvon kautta katsottuna seitsemän prosenttia, ja se kertoo siitä, että yhä parempaa arvonlisää pitää pystyä saamaan meidän tuotteista. Liian paljon edelleenkin me viedään sitä niin sanottua bulkkia, elikkä pitää pystyä nostamaan arvonlisää.

Sitten täällä oli meidän hyvästä kauran viennistä, oli huomioitu tämä.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

SDP kovasti korosti omassa ryhmäpuheenvuorossaan tärkeyttä siinä, että pidetään huolta siitä kannattavuudesta. Toivon, että tämä muistetaan aina siinä vaiheessa, kun sitä vaihtoehtobudjettia tehdään, kun siellä ainakin maataloudesta ovat ne kovimmat leikkaukset olleet. Silloin jos halutaan pitää huolta kannattavuudesta... Ja sitten on myös kysymys tästä hömppäheinästä. Te istuite siinä hallituksessa, joka nimenomaisesti näitä ympäristötoimenpiteitä halusi sinne CAPIin lisätä, ja aika paljon näissä niin sanotuissa ympäristönurmissa on juuri näitä, joilla täytetään sitten näitä ympäristövaatimuksia ja ympäristötoimenpiteitä. Se pinta-ala, joka on pois siitä ruoantuotannosta, on suurin piirtein kymmenisen prosenttia, mutta on huomioitava, että esimerkiksi osa tästä ei-tuottamattomasta alasta on vaikkapa vesistönsuojelun kannalta merkittävä, elikkä siellä on niitä suojakaistaleita ja vastaavia. Silloin tämä keskustelu hömppäheinän ympärillä pitää pistää oikeaan lokeroon. Tämä hallitushan nimenomaan haluaa suunnata tuet siihen ruokaa tuottavaan maatalouteen, mutta niin kuin tiedätte, CAP on aina ikään kuin se seitsemän vuoden raami, jonka sisällä eletään, ja me yritämme nyt seuraavalle hallitukselle rakentaa mahdollisimman hyvää CAPia. Tosin kyllä EU-suunnalla edelleenkin on aika paljon painotusta näissä ympäristötoimenpiteissä, mutta todellakin niitä ympäristötoimenpiteitä on edellisessä hallituksessa varsin reippaasti sinne maatalouden puolelle lisätty.

Tärkeähän olisi ymmärtää se, että maatalouden pitää olla kannattavaa. Kyllä jokainen viljelijä haluaa tehdä sellaista ruoantuotantoa, joka on myöskin ympäristöllisesti kestävä, mutta jos siellä viivan alla ei ole kerrassaan mitään, niin aika vaikeaa on tehdä silloin kestävästi ympäristötoimenpiteitä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Pystyykö ministeri vielä jäämään tänne? [Sari Essayah: Kyllä!] — Selvä. — Sitten jatketaan debattia. Seuraavaksi edustaja Hänninen.

15.19 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Haluan nostaa esiin, että tämä ruokapoliittinen selonteko ei koske vain maatalouttamme, ruokajärjestelmäämme tai kansallista turvallisuuttamme, se on myös kansanterveyttä koskeva asiakirja. Terveellinen kotiruoka on yksi tehokkaimmista ennaltaehkäisevän terveydenhuollon muodoista. Kun syömme enemmän kotimaisia puhtaista raaka-aineista valmistettuja ruokia, vähennämme sairauksia ja samalla terveydenhuollon kustannuksia. Terveellinen kotiruoka on siksi turvallisuuskysymys siinä, missä huoltovarmuuden kannalta kriittinen kotimainen ruokateollisuus ja maanviljely.

Erityisen tärkeänä pidän julkisten ruokapalvelujen roolia tässä kokonaiskuvassa. Kouluruoka, sairaalaruoka ja työpaikkaruokailu eivät ole vain aterioita, ne ovat ruokapolitiikan arkea, joka vaikuttaa miljooniin suomalaisiin päivittäin. Tämä selonteko tunnistaa nämä arjen ruokapalvelut osana kansallista hyvinvointiamme. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

15.20 Anna-Kristiina Mikkonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansallisen ruokastrategian neljä päämäärää, kannattavuus ja reiluus, huoltovarmuus, luonnon kantokyky sekä ruokakulttuuri ja hyvinvointi, ovat erinomaisen kannatettavat ja tavoiteltavat päämäärät.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Meille itäsuomalaisille gastronomia on arjen ylellisyyttä, tarjoavathan metsät ja järvet meille maailman puhtainta ruokaa. Idässä pöydässä on aina tilaa vieraille, koska onhan ruoka itäsuomalaisille kunnia-asia. Saimaan alueelle — Etelä-Savo, Etelä- ja Pohjois-Karjala — myönnettiin vuonna 2024 kansainvälisesti arvostettu Euroopan gastronomia-alueen titteli, jonka soisi toki yhä tuovan ainutlaatuista ruokakulttuuriamme näkyväksi kansainvälisesti. Kysynkin ministeriltä: miten voisimme edistää suomalaista ruokakulttuuria edelleen maailmalla?

Kestävä ja kannattava ruokahuolto on huoltovarmuuden ja yhteiskunnan vakauden perusta. Ranskassa peräti maatalousministeriön nimeen on huoltovarmuushengessä lisätty elintarvikeriippumattomuus, -omavaraisuus.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä.

15.21 **Timo Mehtälä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on ollut Suomessa 1960-luvun lopulta asti tavoitteena vähentää maataloustuotantoa — se on hyvä muistaa tässä tilanteessa. Viimeisen kymmenen vuoden aikana maidontuotanto on vähentynyt Suomessa EU:n suurimmalla prosentilla eli kahdeksalla prosentilla, samoin lihantuotanto. Nyt on aika muuttaa suuntaa, nimittäin maatalouden rahavirrat tehdään kotieläintuotannolla, ei jäniksenruualla. Siis maatalouden rahavirrat tehdään kotieläintuotannolla, ei jäniksenruualla. Suomessa on hyvä panostaa siihen, koska meillä näillä leveysasteilla ruoho kasvaa, meillä on vettä, maailman parhaimmat pohjavesivarat ja lisäksi puhdas ilma. Nyt viimeisin tutkimus, joka tuli viime viikolla julki, on siitä, että nurmipellot sitovat hiiltä yli kaksi kertaa enemmän kuin tähän mennessä on laskettu ja viljapellotkin 40 prosenttia. Tämä on niin mullistava uutinen kotieläintuotannon kannalta, että tämä pitää kaikkien huomioida. Kysynkin maa- ja metsätalousministeriltä: mitkä ovat [Puhemies koputtaa] ne konkreettiset keinot, joilla lisäämme ruuantuotantoa Suomessa? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

15.23 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Elintarvikkeiden saatavuus tällaisena kriisiaikana on aivan varmasti asia numero yksi. Nälkä on pahin kaveri, ja se alkaa välittömästi, jos ei aamupalaa ja lounasta saa, ja iltaruuan puuttuminen aiheuttaa ison kriisin.

Tällä hetkellä keskustellaan niinkin arkisista asioista kuin kuiviketurpeen ja kasvuturpeen saamisesta tiloille ajoissa ja kohtuullisella hinnalla, mutta tämä ilmastopolitiikka on mennyt aivan älyttömiin. Me ajetaan kaiken maailman jätteet ympäri maailmaa, eikä se kuulemma ilmaa pilaa yhtään, mutta kotimaiset raaka-aineet, joita maatalous välttämättä tarvitsee: lihantuotanto, kaikki ruuantuotanto yleensä, kasvupuutarhat ja kaikki Suomen taimet, jotka istutetaan, metsien puuntaimet, kasvavat suomalaisessa turvepotissa, mutta ei vain tätä saa millään. Kun yrität turvetta puolustaa, niin lähes hyvä, ettei selkäänsä saa kerran päivään, mutta pitäähän tässä nyt järki tulla tähän hommaan.

Maailma on menossa kohti sellaista kriisiä, hyvät ystävät, että meidän pitää saada energiaturvekin käyttöön. Ensi yönäkin voi tapahtua jotain sellaista, että meidän kansainvälinen kauppa loppuu. Silloin eivät auta strategiat eivätkä hyvät suunnitelmat.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Silloin auttaa se, että meillä on eläviä maanviljelijöitä. Olkoot strategiat taikka suunnitelmat millaisia tahansa, mutta elävä, hyvinvoiva maatila on se meidän halvin henkivakuutus.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki.

15.24 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Selonteko tunnistaa keskeiset ongelmat hyvin: heikon alkutuotannon kannattavuuden ja sitten myöskin tuoton eli tämän kakun epätasaisen jaon kaupan ja alkutuottajien välillä. Lisäksi tuotantopanoksia tuodaan liian paljon ulkomailta, se on ongelma, mutta toisaalta sitten näitä mahdollisuuksiakin on. Se, että pystyttäisiin kasvattamaan vientiä ja tuplattua se vuoteen 31 mennessä, on todella hyvä tavoite, ja silloin kun se tavoite asetetaan, niin se voidaan saavuttaa.

Kalataloudesta näen itse jatkossa, että se voisi tuoda Suomelle paljon lisää hyvää, ja myöskin kalastusmatkailu ja vastaava voi olla semmoinen vetovoimatekijä. Teknologioitten kehitys, luonnontuoteala ja datatalous tietenkin tukevat myöskin maatalouden kasvua. Jalostusastetta pitäisi nostaa ja investointeja ja vientiä kasvattaa.

Sitten siihen toimeenpanosuunnitelmaan: julkisten hankintojen osalta täytyy tehdä toimenpiteitä, investointitukia ja vientipolitiikkaa ja sääntelyä.

Lisäksi vielä totean sen, että mielestäni suot on Suomessa alihyödynnettyjä, ja meillä on paljon biosynteettistä potentiaalia biotekniikan osalta, ja entsyymiä ja peptidejä on kenties saatavissa. Myöskin tämä kuiviketuotanto on olennainen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

15.25 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Strategiassa puhutaan paljon kannattavuudesta, huoltovarmuudesta, luonnon kantokyvystä ja ruokakulttuurista, mutta mielestäni tästä puuttuu yksi kokonaisuus, josta tänään ei ole täällä puhuttu. Se liittyy siihen, kuka tämän ruuan täällä tuottaa, eli ne ihmiset, ja millä ammattitaidolla ja millä osaamisella sitä tuotetaan. Kun katsoo näitä Luken viimeisiä tilastoja, jotka tässä meillä ovat tulleet, niin voi sanoa, että vuonna 23 maatalous- ja puutarhayritysten lukumäärä oli vähentynyt 22 prosenttia ja samassa ajassa tehdyn työn määrä oli vähentynyt 24 prosenttia. Tuotanto on pysynyt samalla tasolla. 118 000 henkilöä oli vuonna 23, ja viljelijöitä ja viljelijäperheen jäseniä niistä oli 70 prosenttia, ja 55 000 henkilötyövuotta, niin että kausi- ja osa-aikatyötä on aika paljon. Kysynkin nyt ministeriltä: miten tähän alueeseen kiinnitetään huomiota, mistä meillä ovat ne alojen ammattilaiset, jotka työskentelevät viljely- ja puutarhasektorilla, josta se ruoka tulee meille pöytiin? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

15.27 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Alkuun huomio tästä kosteikkoviljelystä, tai mitä termiä siitä käyttää: ympäristövaliokunta hyväksyi yksimielisesti mietinnön näiden ilmastosuunnitelmien osalta, jossa tätä käsiteltiin yhtenä maatalouden toimenpiteenä, niin että aika lailla yhtä mieltä näistä ainakin täällä on oltu.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Lausuntopalautetta luin, ja siellä oli hyviä huomioita, ja täällähän on tullut esille tämä, miten meidän kauppatase on mennyt huonompaan suuntaan koko EU-ajan, ja siellä nousi tällainen kysymys esille, että mikä muuttaa nyt tämän strategiassa tavoitellun, jo vuosikymmeniä vallalla olleen uuteen teknologiaan, innovaatioihin ja osaamiseen perustuvan toimintamallin vaikutukset päinvastaisiksi entiseen verrattuna 15 vuodessa, kun tämä tähän mennessä näillä samoilla toimenpiteillä on mennyt koko ajan huonompaan. Siellä kaikkien tuntema Tuomas Kuhmonen kirjoitti muun muassa näin, että jos visiossa linjattaisiin esimerkiksi, että vuonna 2040 Suomen maatalous on energia-, ravinne- ja rehuomavarainen, kolmen suurimman kauppaketjun markkinaosuus elintarvikkeissa on alle 50 prosenttia ja pientiloille ja paikallismarkkinoilla toimiville tiloille on luotu kannattavat liiketoimintamallit, niin hänen näkemyksensä mukaan olisi mahdollista, että merkittävä osa ruokajärjestelmän ongelmista olisi, jatkajaongelmat ja maaseudun elinvoimaongelmat mukaan lukien, ainakin osittain ratkaistu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ingo.

15.28 **Christoffer Ingo r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, värderade fru talman! Den livsmedelspolitiska redogörelsen 2040 beskriver nuläget i livsmedelssystemet och de viktigaste målen i den nationella livsmedelsstrategin. Livsmedelssystemet är en helhet med stor ekonomisk, ekologisk och social betydelse, och utvecklingen av livsmedelssystemet förutsätter lönsamhet, försörjningsberedskap, att naturens bärkraft tryggas och att matkulturen och välbefinnandet stärks. Det förutsätter lönsamhet.

Kannattavuus on avainasia, johon toivon pysyvän elintarvikeneuvoston tarttuvan. Selonteko esittää pysyvän elintarvikeneuvoston asettamista neljän vuoden toimikaudelle maa- ja metsätalousministerin johdolla. Haluaisin kysyä ministeri Essayah’lta: millainen toimivalta pysyvälle elintarvikeneuvostolle annetaan, mihin neuvosto sijoittuu esimerkiksi kansallisissa tukineuvotteluissa, mikä on tuottajajärjestön, teollisuuden ja kaupan rooli neuvoston työssä ja miten elintarvikemarkkinavaltuutetun toimisto otetaan huomioon neuvoston toiminnassa?

Det behövs faktiskt, det här rådet.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli.

15.29 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hienoa, että selonteossa on asetettu tavoitteita. Jos tavoitteita ei ole asetettu, niin tavoitteita ei voi myöskään saavuttaa — aika yksinkertaista.

Maatalouden ja maataloustuottajien ja ruuantuottajien arvostus on meille tärkeä asia. Yli 300 000 ihmistä saa elinkeinosta välillisesti työpaikan ja elantonsa.

Kala on nostettu tässä monessa yhteydessä esiin. Kotimainen kala, terveys, vienti, kotimaisuus — tärkeitä teemoja. Toivon, että kotimainen kala nostaa arvostustaan ja sitä olisi paremmin saatavilla.

Sitten otetaan tämä ideologia-asia. Toivon, että kun ruuasta puhutaan, niin pienille lapsille ei ideologianäkökulmalla asioita esitetä. Siitä ei hyvää seuraa. Mennään mieluummin vaikka terveys edellä ja vähän leikin ja huumorin kautta.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Sitten viimeinen asia: Vedestä tässä on aika vähän mainintoja. Pari vaalikautta sitten selonteossa oli toteamus tai ainakin valiokunnassa huomasimme, että pulloitettua vettä tuodaan Suomeen enemmän kuin viemme pulloitettua vettä. Eli eikö meillä vettä riitä Suomessa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Riipi.

15.31 **Mika Riipi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onhan tämä keskitetyn kaupan ja markkinan rikkominen ja murtaminen tosi haasteellista tässä meidän talousjärjestelmässä. Minä olen oikeastaan sanonut muutaman kerran, että pienessä mittakaavassa poronhoito tuolla pohjoisessa on pystynyt sen tekemään. Se on tehty voimakkaalla panostuksella jatkojalostusmahdollisuuksiin, paikallisiin jatkojalostusmahdollisuuksiin, ja luomalla sitten se markkinayhteys muun muassa matkailuun ja sitä kautta saamalla lisää jalostusarvoa sinne paikalliselle tasolle.

Tässä strategiassa on tosi hyvin nostettu esille monia asioita. Konkretiaa on penätty, ja täällä yksi minun lempiaiheistani, julkiset hankinnat, on myöskin nostettu ihan aidosti ja oikein esille. Minä itse näkisin, että siellä olisi valtavasti potentiaalia, jos me keskittäisimme nyt voimakkaasti kansallista ohjausta, pohdintaa, luovaa pohdintaa, miten näitä julkisia hankintoja, jotka nyt ovat tavattoman pirstoutuneet ja menevät talous edellä, voitaisiin ohjata jatkossa lähiruokaan, kotimaiseen tuotantoon. Tästä toivoisin ministeriltä näkemystä, mitäs meidän pitäisi tehdä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — V-painike on nyt sammutettu, mutta kaikki nämä 14 henkilöä, joiden nimi täältä nyt löytyy, saavat vielä puheenvuoron, kuitenkin sillä tavalla, että puheenjohtajisto valiokunnasta saa viimeiset puheenvuorot. — Sitten seuraavaksi edustaja Lindén.

15.32 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nostan tässä esille kansanterveyden ja kouluruokailun. Niistä on pari mainintaa tässä keskustelussa jo ollut, mutta se on se oma lähestymiskulmani tässä. Kouluruokailu huolestuttaa sillä tavalla, että me tiedämme tutkimuksista, että kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisista ja lukiolaisista yli 40 prosenttia jättää tällä hetkellä sen kouluaterian väliin. Tyttöjen osalta tämä on jopa 50 prosenttia.

Olin itse 90-luvun syvän laman aikana Porin kaupungissa, joka oli teollisuuskaupunki, terveysviraston johtohenkilö, ja silloin maanantaisin kouluruokaa tarvittiin runsaasti enemmän kuin muina päivinä, koska perheillä oli oikeasti hätä työttömyyden noustessa sinne 30 prosentin luokkaan. Me olemme tänäkin päivänä Suomessa tilanteessa, jossa vähävaraisilla perheillä tekee tiukkaa riittävän aterian saaminen päivittäin.

Sitten ihan pieni historia-anekdootti: Tuskin moni ehkä tietää, mikä on kouluruokailun tausta. Vuonna 1936 asetettiin kansanravitsemuskomitea, joka sääteli Suomeen kouluruokailun. Taustalla oli kutsuntojen huono tilanne 20- ja 30-luvuilla. Jopa 40 prosenttia asevelvollisista jouduttiin hylkäämään aliravitsemuksen takia. [Puhemies koputtaa] Se johti Suomessa maksuttoman kouluruokailun käyttöönottoon ensimmäisenä maana maailmassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

15.33 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä ministeri! Kotimainen ruuantuotanto on keskeinen osa huoltovarmuutta. Ruokahuollon varmistamiseksi täytyy parantaa myös lannoite- ja energiaomavaraisuuttamme. Pidän hyvänä sitä, että nyt luodaan tällainen yhteinen ohjaava ja mahdollistava kokonaisuus kestävän ja kannattavan ruokajärjestelmän rakentamiseksi, sillä vain kotimainen tuotanto turvaa ruuan saannin kriisitilanteissa, ja onneksi meillä omavaraisuus on varsin korkea. Huoltovarmuuden ylläpitäminen vaatii koko elintarvikeketjun toimivuutta pellolta kuluttajalle, ja sen tulee olla myös viljelijälle kannattavaa.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa esille myös kotimaisen elintarviketeknologian. Se mahdollistaa monella tavalla kestävän ja kilpailukykyisen ruokajärjestelmän. Tässä on käyty keskustelua muun muassa lihantuotannosta. En itse näe niitä tietyllä tavalla vastakkainasettelevina, sillä lisäksi meidän kannattaa kyllä kotimaisten kasviproteiinin lähteiden kehittämistä vahvistaa. Se vahvistaa meidän huoltovarmuutta ja tukee myös monella tavalla terveellistä ja kestävää ruokavaliota.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ollikainen.

15.35 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman! ”Som Malaxboå å stojetar så känns e väldit bra tå vi får taal om mati, för e ji maati som jääar arbete, å ibland så styödär vi å på päärona.”

Lite putsad svenska nu efter det här. — Det är jättefint att vi nu pratar om mat och just gällande inhemsk mat, som är ren och trygg och också kvalitativ. Det är jätteviktigt för vårt välmående. Skolmaten hörde vi om här, och att det är inhemskt är jätteviktigt. Men i den här helheten är det förstås också viktigt att se till att det finns lönsamhet, och det är fint att vi nu har livsmedelsmarknadslagen här i riksdagen och diskuterar om den saken. Vi har också pratat om kustfisket, och här är det fint att bland annat skyddsjakten på skarv har kommit fram här.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä on pari asiaa, jotka haluan nostaa esille. Esimerkiksi just ruokatuotannolla on todella tärkeä merkitys maakunnissa myös elinvoiman näkökulmasta, ja tätä tulee vaalia. Hienoa, että myös puhdas vesi nostettiin esille, koska se on kilpailukykyasia meille Suomelle, että me nostetaan tätä enemmän esille. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää.

15.36 **Pia Sillanpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalainen ruoka on lasten ja nuorten arkea aina päivähoidosta peruskouluun ja sieltä jatko-opintoihin. Laadukas ja ravitseva ruoka on suoraan yhteydessä siihen, miten meidän lapset ja nuoret jaksavat koulupäivän ja pystyvät keskittymään opiskeluun. Kun lapsi saa koulussa riittävästi hyvää ruokaa, hän jaksaa oppia, liikkua, kasvaa ja harrastaa. Eli hyvä kouluruoka tukee myös lasten koulutyötä. Suomalainen kouluruokailu on maailman mittapuulla hyvin ainutlaatuinen järjestelmä, josta voimme olla hyvin ylpeitä. Sen avulla meillä on mahdollisuus tarjota kaikille lapsille ja nuorille päivittäin lämmin, monipuolinen ja ravitseva ateria. Se on myös osa lasten ruokakasvatusta ja kotimaisen ruuan arvostamisen opettamista jo pienestä pitäen. Huolta kouluruoan suhteen kuitenkin on viime vuosina noussut enenevästään kasvisproteiinin käytöstä lihaproteiinin sijaan ja lähinnä ideologisista

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

syistä. Kun aiemmin kasvisruokailija joutui kysymään, onko hänelle tarjolla joka päivä kasvisruokaa, nyt lihansyöjä joutuu kysymään, onko hänelle tarjolla joka päivä liharuokaa. Arvoisa ministeri, pystymmekö korjaamaan tätä tilannetta kouluruokailun suhteen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

15.37 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, kunnioitettu ministeri! Kotimainen ruoka on tärkein osa Suomen huoltovarmuutta ja tulevaisuutta. Tulen Etelä-Savosta, Euroopan luomumaakunnasta, jossa syödään paljon muikkua, riistaa sekä metsän antimia. Ruoka on maakunnan keskeinen kärkiteema.

Kotimainen ruoka on keskeinen osa varautumista kriiseihin ja poikkeusolosuhteisiin. Sen tuotantoedellytyksistä on huolehdittava pitkäjänteisesti. Alkutuottajien asemaa ja kannattavuutta on vahvistettava ja tasapainotettava ruokaketju pellolta pöytään.

Samalla meidän on hyödynnettävä paremmin suomalaisia, puhtaissa vesissä kasvavia järvikalvoja — mikä onkaan hienompaa kuin kesäillassa istua laiturilla ongella ja yrittää napata ahvenia. Kaupassakin kannattaa valita sen norjalaisen lohien tilalle kotimainen kirjolohi. Se on kestävä, terveellinen ja kotimainen ravinnonlähde, jonka käyttöä voidaan lisätä merkittävästi. Arvoisa ministeri, miten järvikalvojen käyttöä voidaan vahvistaa? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Elo. — Nyt mennään jo toista kierrosta, mutta viedään nyt nämä loppuun.

15.38 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On helppo olla tässä salissa samaa mieltä siitä, että kestävä kotimaisen ruuantuotannon edellytykset on turvattava. Se edellyttää fossiilisista polttoaineista irtautumista ja lannoiteomavaraisuuden vahvistamista. Vihreissä ollaan tehty paljon työtä biokaasun ja kierrätyslannoitteiden tuotannon edistämiseksi. Hyvä, jos tämä asia on hallituksenkin agendalla.

Ruokaviennistä on paljon puhuttu, mutta sitä ei pidä perustaa tehotuotetun broilerin ja sianlihan vientiin, kuten nyt tehdään. Broilerit on jalostettu kasvamaan niin nopeasti ja niin isoiksi, että ne kärsivät kivusta käytännössä koko valveillaoloaikansa, ja porsaiden kastraatiokiellon poistamista hallitus perustelee nimenomaan viennin vaarantumisella. Kärsimystä ei ole kestävä perustella sillä, että muualla asiat ovat vielä huonommin.

Onneksi meillä on yrityksiä, jotka ovat lähteneet ennakkoluulottomasti kehittämään kasvipohjaisia tuotteita ja viemään niitä myös maailmalle. Todella toivon, että tämä kasvupotentiaali hallituksessa tunnustetaan. Onneksi myös sentyyppejä puheenvuoroja on täällä salissa kuulunut.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen.

15.40 **Eerikki Viljanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on useammassa puheenvuorossa ehdotettu suomalaisen ruokastrategian ja ruokasektorin kärkitoimiksi sitä, että nykyisestä kotieläintalouden ja kasvinviljelyn rinnakkaistuotantomallista siirryttäisiin enemmän puhtaaseen kasvinviljelyyn ja kasvintuotantoon tässä maassa. Suomalainen ruokasektori, suomalainen maanviljelijä, joutuu toimimaan näissä luonnonolosuhteissa, näillä resursseilla, näillä

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

tuotantokustannuksilla ja näillä teknologioilla, jotka nyt ovat olemassa. Ikävä kyllä tänäkin keväänä, kun viljelijöistä suuri osa lähtee pellolle mielessään tuottaa leipäviljaa meille suomalaisille kuluttajille, tästäkin tulevasta viljasta suuri osa ei tule kelpaamaan leipäviljaksi erinäisistä syistä. Tässä yhteydessä voisikin kysyä, että jos mentäisiin tämmöiseen kasvipohjaiseen malliin, jota täällä on ehdotettu, niin mihin pantaisiin nämä peltoviljelystä ihmisravinnoksi kelpaamattomat ruuat ja se tuotanto.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä.

15.41 **Milla Lahdenperä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ruokastrategiakeskusteluun kuuluu mielestäni myös koulutus, osaaminen ja tutkimus, ja pidän tärkeänä, että meidän koulutusjärjestelmä on ajan tasalla. Meillä on ajantasaista viljelyosaamista, teknologian käyttöä, liiketoiminnan osaamista vahvistetaan. Meillä on myös hyvin innovatiivinen ja tavoitteellinen, tulevaisuuteen katsova ote tutkimuksessa uusiin viljelymenetelmiin, parempien ja kestävämpien lajikkeiden kehittelyyn, ravinnekiertoon, pyrkimyksessä lannoiteomavaraisuuteen, ympäristötehokkuudessa, ruokaviennissä ja monessa muussa. Haluan osoittaa kiitokseni toisen asteen ja korkeakoulun koulutusjärjestelmälle ja myös tutkimusrahoitukselle, mitä sinne on saatu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

15.42 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on puhuttu paljon omavaraisuuden kasvattamisesta. Se liittyy huoltovarmuuteen. Se osa-alue, joka varmasti on tärkeä, on se, että me pystymme näitä tuotantopanoksia tekemään täällä itse, ja siihen liittyy energia isoilta osin. Kysyisinkin nyt ministeriltä, kun nyt täällä puhutaan bioenergiasta, biokaasusta, joka on hyvä asia ja jota pitää hyödyntää. Nyt Suomessa ollaan paljon rakentamassa aurinko- ja tuulivoimaa, ja se vie varmasti jotain maatalousmaata tai jotain maata, mitä käytetään johonkin muuhun tarkoitukseen. Kysyisinkin tältä osin: kun me halutaan myös omavaraisuutta kasvattaa tältä osin, kuinka paljon se vaikuttaa suomalaisen maatalouden toimintaedellytyksiin ja ruuantuotantoon, kun myöskin tällä alueella tehdään lisää alueita, jotka ovat muussa käytössä kuin ruoantuotannossa? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

15.43 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Euroopan unionin maatalousvisiossa korostetaan kotieläintuotannon merkitystä. Nämä strategiset linjaukset eivät ikävä kyllä tässä kansallisessa strategiassa näy. Valtaosa maatalouden myyntituloista tulee kotieläintuotannosta niin kuin tässä kollega Mehtälä aiemmin totesi. MTK:han esittääkin lausunnossaan, että tämä strateginen tavoite kirjoitettaisiin muotoon ”Tuotantoeläinten rooli ruoantuotannossa tunnustetaan, ja suomalaisten tuotantoeläinten hyvinvointi pysyy EU:n ja maailmanlaajuisessa vertailussa korkealla tasolla”.

Siteeraan jo kuinka monennen kerran täällä salissa Huoltovarmuuskeskuksen tuoretta Puuvilja-tutkimusraporttia: ”Suomen huoltovarmuuden ja ruokaturvan näkökulmasta kotieläintuotannon säilyttäminen on edelleen välttämätöntä — erityisesti pohjoisen

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

viljelyolosuhteissa, joissa eläintalous tukee nurmituotantoa ja ravinnekiertoa.” Tosiaan aivan tuore tutkimustulos, josta en nyt sano, että se yllättäen ei saa julkisuutta, on tämä, että peltojen ja erityisesti nurmen hiilensidontakyky on paljon suurempi kuin mitä tähän asti on kuviteltu. Mutta kun se on positiivinen uutinen, niin se ei kauheasti näy pääuutislähetyksissä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kinnari.

15.44 **Teemu Kinnari kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ehkä pari sanaa rakennemuutoksesta ja jatkuvuudesta, mikä on kiistatta aivan keskeinen asia siinä, kun puhutaan, kuka tässä maassa jatkossa ruokaa tuottaa. Rakennemuutos on ollut tietysti kiistaton ja väistämätön tosiasia, sieltä 60-luvun 300 000 tilasta on tultu 90-luvun noin 100 000:een, ja tällä hetkellä luku on jo alle 40 000. Mutta onhan meillä iso haaste siinä, jos katsotaan, että viljelijöiden keski-ikä on tällä hetkellä noin 56 vuotta ja nuoria viljelijöitä — mikä muuten tässä yhteydessä on alle 40 — lienee jossain 15 prosentin paikkeilla, joten kyllä ihan keskiössä kuuluu olla tämän keskustelun siit, kuka täällä tosiasia jatkossa tätä työtä tekee. Kannattavuus on tietysti se keskiössä oleva asia. Pitää muistaa, että tässäkin tilanteessa osa tiloista on pystynyt vielä jotenkuten toimimaan, mutta sinne isoon keskijoukkoon, josta niiden jatkajien kuuluu löytyä, sen kannattavuuden löytäminen on aivan kriittinen asia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten vielä valiokunnan puheenjohtajisto. — Edustaja Elomaa.

15.45 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun sanotaan sana maataloustuki, niin monella karvat nousevat pystyyn ja ajatellaan, että voi kauheata, että niitä ei pitäisi maksaa. Mielestäni meille kuluttajille ei ole tarpeeksi hyvin selvitetty, miksi maataloustukia maksetaan. Niitä maksetaan sen takia, että me saadaan ostaa edullista ruokaa, hyvää, kotimaista, edullista ruokaa, ja sitä tarvitsisi tuoda vähän enemmän esille.

No, sitten minä kysyisin ministeriltä näistä maataloustuista. Monet kasvi- ja viljatilat ovat esittäneet, että tukien tarvitsisi tulla tietysti ajoissa, ja mielellään, jos osa voitaisiin maksaa vähän aikaisemmin, niin tässä kovassa kriisissä se olisi valtavan tervetullutta. Onko mitään mahdollisuutta, että niitä voisi maksaa vähän aiemmin?

Sitten turpeesta vielä: kun ei kasvu- ja kuiviketurpeen tilalle ole tullut mitään, niin silloin niitä on pakko saada nostaa, ja silloin se tarkoittaa, että turvetta pitää saada nostaa tulevaisuudessakin.

Lindén ja Sillanpää ottivat esille tämän kouluruokailun: erittäin arvokas asia. Suomi on siinä edistyksellinen, ja pitää jatkossakin turvata se.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, ja sitten ministeri.

15.47 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vetoaisin kaikkiin tämän salin ihmisiin, että emme tekisi vastakkainasettelua vaan olisimme kaikki suomalaisen ruuan puolella, oli se sitten proteiinikasveja, olisi se viljaa, kasviksia, lihaa, maitoa, kotimaista kalaa, riistaa, marjoja, ihan mitä hyvänsä. Kunhan olemme suomalaisen

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

ruuan puolella, luomme tähän maahan työpaikkoja ja rahavirrat pysyvät tässä maassa. Saamme myös puhdasta ja turvallista ruokaa samalla.

Kouluruokailusta haluaisin kysyä ministeriltä: voisitteko ajatella, että yhteistyössä muiden ministereitten kanssa saisimme aikaan muutoksen niin, että kouluruokailun jälkeen ei olisi se vapaa välitunti, jolloin oppilaat kiirehtivät pois, ja toinen asia, että opettajat palaisivat turvaamaan ruokarauhan ja tekemään siitä yhteisöllisen hetken tällaisella valvontakorvauksella tai ilmaisella ruualla? Ehkä saisimme palautettua kouluruokailua sille kuuluvaan asemaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri, viisi minuuttia.

15.48 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Tähän edustaja Kalmarin viimeiseen vetoomukseen, että emme näkisi ruokaa vastakkainasettelun kautta vaan että siinä ennen kaikkea löytyy paljon yhteistä puolustettavaa, oli sitten kasvisruuan tai liharuuan ystävä tai riistan ja marjojen ystävä: kaikille varmasti riittää mieleistä puolustettavaa, kunhan puolustetaan suomalaista ruokaa.

Edustaja Sillanpää ja Kalmari nostivat esille tämän, että millä tavalla tähän kouluruokailuun voitaisiin vielä vaikuttaa. No, kouluissa on tietysti aika iso valta linjata ensinnäkin siitä, miten vaikkapa välitunnit asetetaan tai millä tavalla ruokailut järjestetään ja onko se ruokailutila sellainen miellyttävä ja hiljainen, jossa voidaan keskittyä siihen ruokailuun, vai onko se hälinää ja hulinaa. Elikkä kyllä tässä paljon on koulujen varassa, ja ajattelen, että tässä varmaan opetusministerinkin suuntaan on hyvä laittaa viestiä. Nyt en ole aivan varma, mutta minun mielestäni tätä strategiaa oli tarkoitus käsitellä kai myöskin sivistysvaliokunnassa. Toivon, että siellä istuvat ihmiset, ottakaapa tämä kouluruokailu siellä oikein esille ja laittakaa valiokunnan lausuntoon tästä asiasta.

Sitten täällä keskusteltiin paljon tästä, mistä ruuan tuottajia. Edustajat Mehtälä ja Kinnari nostivat näitä asioita esille. Kyllähän me ollaan hallituksessa tehty siinä mielessä hyvää työtä, että nuorten tuottajien määrä on saatu nyt nousuun. Me ollaan ylitetty ne tavoitteet, mitä siellä vaalikauden alussa oli. Siihen astihan se meni alaspäin kuin lehmän häntä — tässä tapauksessa kuvaus sopii hyvin — ja nyt ollaan tosiaan sitten 356 nuorena plus 7 porotalouden aloittajaa. Suunta on ollut nyt koko ajan 50 aloittajaa lisää, mutta lisää tarvitaan, koska se, että meillä on 15 prosenttia alle 40-vuotiaita tuottajia, on tällä hetkellä Euroopan unionin kolmanneksi paras luku. Tämä on häpeällinen pronssitila, koska se kertoo siitä, että kaikki muut ovat vielä surkeampia. On tällä hetkellä EU:ssa yksi ihan kaikkein polttavimpia kysymyksiä, että mistä me saadaan ne ruuantuottajat koko EU-alueella. Siinä mielessä tämä on kyllä yhteinen pohdittava. Tietenkin se kannattavuus on siellä ytimessä, mutta kyllä se on tänä päivänä nuorten kohdalla myöskin sitä, miten sinä voit yhdistää sen työn ja perhe-elämän tai onko sitä muuta elämää kuin siinä navetan ympärillä. Kyllä tämän päivän nuori, kun hän katsoo niitä muita uramahdollisuuksia, pistää paljon enemmän painoarvoa tämän tyyppisille asioille. Siksi meidän pitäisi pystyä esimerkiksi vaikkapa lomitusjärjestelmää pitämään sillä tavalla iskussa, että se oikeasti tarjoaa niitä mahdollisuuksia näissä tilanteissa.

No, täällä sitten edustaja Hoskonen ja myöskin valiokunnan puheenjohtaja Elomaa nosti tämän turveasian esille. Nythän on aika vasta valmistunut se MMM:n kuivike- ja kasvuturvepaperi, jossa me hyvin vahvasti nimenomaan alleviivaamme sitä, että me

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

tarvitsemme Suomessa kasvu- ja kuiviketurvetta tulevaisuudessakin. Osa kyllä pystytään muilla erilaisilla seoksilla ja vastaavilla korvaamaan, mutta ei kaikkia. Me tarvitsemme sitä jatkossakin. Siinä mielessä tämä turveasia on ripoteltu useampaan ministeriöön, elikkä kun siellä on energiaa, niin siellä on ympäristöministeriö, ja siellä on VM verotuksen kautta. Mutta tietysti tämä päästökauppa on siellä taustalla yksi kaikkein vahvimpia, mikä ohjaa sitten tätä turpeen käyttöä, ja siis meidän ministeriön puolelta me tehdään kyllä kaikki se työ, jotta voidaan varmistaa, että turvetta pystytään kuivike- ja kasvupuolella käyttämään myöskin jatkossa. Se on strategiseksi raaka-aineeksi määritelty hallitusohjelmassa ja myöskin sen jälkeen vielä alleviivattu.

No, täällä edustajat Vähämäki ja Riipi kysyivät hankintalakiin. Hankintalakiin on tällainen mahdollistava laki. Ja nyt ensimmäistä kertaa hankintalakiin, vaikka täällä moitteitakin sille tuli, puhutaan huoltovarmuudesta, elikkä on mahdollisuus sinne hankintakriteereihin juuri huoltovarmuuden kautta tuoda niitä kotimaisia elintarvikkeita. Hankintalaki jalkautuu siellä hyvinvointialueilla ja kunnissa, ja siellä pitää olla ne strategiat kunnossa. Siellä pitää olla sellaiset strategiat, joissa pystytään mahdollistamaan se lähellä tuotetun ja kotimaisen hankinta. Mutta hankintalaki itsessään on mahdollistava, ja varsinaiset päätökset tehdään kuntien ja hyvinvointialueitten valtuustojen pöydän ääressä. Pitäkää huoli jokainen niillä tonteilla, että todellakin sitten pystytään nämä strategiat tekemään sen tyypiksi.

Täällä edustajat Lyly ja Lahdenperä nostivat hyvin esille tämän koulutusasian ja sen, miten tärkeä tämä koulutuspuoli on. Täällä jos sivulta 16 katsotte, niin siellähän on maatalous-, kala- ja luonnontuotealan sekä ruoka-alan koulutuksen vahvistaminen alueellisesti vastaamaan työelämän tarpeita, korkeakoulututkintojen ja huippututkimuksen säilyttäminen ja vahvistaminen maatalous- ja ruoka-alalla. Nämä ovat myöskin niitä keskeisiä toimenpiteitten teemoja, joita viedään eteenpäin.

Sitten täällä edustaja Lyly kysyi vielä näistä aurinkopaneelipelloista. Kyllä puhutaan alle prosentista Suomen peltopinta-alasta, niin että ei se siinä mielessä uhka ole, mutta totta kai asia, jota kannattaa seurata. Esimerkiksi Virossa, jossa peltopinta-ala on huomattavasti pienempi, on määritelty pellot A-, B- ja C-luokkaan ja katsottu, että niille kaikkein parhaille pelloille ei aurinkopaneelita tuoda. Kyllä tämä on tässä uusiutuvan energian maailmassa hyvä pitää mielessä.

Sitten jos puhemies vielä sallii, niin ihan nopeasti. Edustaja Kallio nosti juuri sellaisia konkreettisia asioita — näitähän sinne toimenpidesuunnitelmaan pitää kirjata, mitkä asiat oikeasti konkreettisesti jalkauttavat sitten nämä strategiat. Todellakin se toimenpidesuunnitelma on neljävuotinen, ja kun edustaja Ingo kysyi tästä ruokaneuvostosta, niin se ruokaneuvosto asetetaan sitä varten, että se seuraa, se arvioi ja se katsoo, onko siellä niitä päivitystarpeita. On tarkoituksena, että siinä ruokaneuvostossa on hallinnonalojen korkein johto, ja sen sijaan erilaiset sidosryhmät ja muut toimijat toimisivat sitten työryhmissä, mitkä menevät sen hallintoryhmän alla, koska on juuri tärkeää, että oikeasti sitten niitä asioita jalkautetaan, että me saadaan oikeasti jalkautettua ministeriöitten kautta se, mitä siellä linjataan. Sen takia tässä on haettu — niin kuin täällä taidettiin jossain ryhmäpuheenvuorossakin todeta — Irlannista mallia, että kun on katsottu, että siellä on ollut toimiva järjestelmä, niin me yritämme sitten täällä myöskin tämän pistää toimeen.

Vielä edustajat Ollikainen ja Kiuru kysyivät tästä vesiasiasta. Tärkeä asia. Tänään on noussut keskusteluun ja onko, kuulemma, A-studiossakin puhetta tästä vedestä.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Muistetaan nyt kuitenkin, että me ollaan tällä hallituskaudella tehty se laki, jolla todellakin meidän vesihuolto tulee olemaan julkisessa omistuksessa — ei ole mahdollista yksityistää. Meillä on myöskin vesiosuuskunnat, jotka pitävät siitä huolta, jotka ovat sitten asiakasosuuskuntia. Ja sittenhän se veden hinnoittelu tapahtuu siellä kunnissa. Nyt on jo tullut syytöksiä siitä, että hallitus nostaa veden hintaa. No, kyllä se tapahtuu siellä kunnissa ja vesiosuuskunnissa se veden hinnoittelu. Mutta on muistettava se, mikä tuotiin siinä lainsäädännön perusteluissa esille, että sieltä löytyy se korjausvelka. Sille korjausvelalle on vain jotakin tehtävä, ja kunnissa on oltava järkevä ajattelu sen suhteen, miten sitä korjausvelkaa kurotaan kiinni. Meillä on osa vesiputkista sellaisia, että sieltä löytyy lähestulkoon sadan vuoden takaista putkenpätkää, joten varmasti on tästä hyvä ottaa koppia.

Sitten vielä edustaja Strandman kysyi tästä: kotimaisen kalan kulutusta lisäävä ohjelma on olemassa. [Puhemies koputtaa] On tärkeää, että sitä pystytään lisäämään.

Sitten edustaja Viljanen kysyi vielä näistä, todella tärkeää: nimenomaisesti jos meillä ei olisi kotieläintaloutta, niin mihin ihmeeseen vilja päätyisi. No, jotkut vievät sitä tankkiin, mutta minun mielestäni vilja kuuluu ennen kaikkea sinne ruokaketjuun.

Näillä sanoilla toivon hyvää käsittelyä siellä monessa valiokunnassa ja niitä tärkeitä nostoja juuri siihen, että voidaan jalkauttaa sitten tämä strategia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Aikaraja on kohta täynnä, mutta otetaan tästä vähintäänkin tuo yksi puheenvuoro, koska edustaja Koskela siellä jo ihan kuopii. — Elikkä edustaja Garedeu poissa. Edustaja Koskela.

15.56 **Jari Koskela ps:** Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Jälleen kerran näin. — Kotimaisen maatalouden kannattavuus on ollut vakavana huolenaiheena pitkään, jo ainakin sen ajan, mitä itsekkin olen täällä ollut, seitsemän vuotta. Tämä tarkoittaa sitä, että jos suomalainen viljelijä ei tule toimeen työllään, Suomen huoltovarmuus romahtaa. Onneksi tämä hallitus on tehnyt oikean valinnan, kun se omilla toimillaan ei ole nostanut alkutuottajan kustannuksia, ja maatalous on erityissuojelussa siinä mielessä, vaikeassa taloudellisessa tilanteessakin.

Me kaikki tiedämme, miten haavoittuva maailma on. Sota Euroopassa, energian hinnat ja niiden heilahtelut, tuotantopanosten kallistuminen ja kansainvälisten markkinoiden epävarmuus ovat osoittaneet, ettei Suomi voi rakentaa ruokaturvaansa sen varaan, että tavaraa tulee aina jostain muualta. Kriisin hetkellä jokainen kansakunta huolehtii ensin itsestään. Siksi on vakava ongelma, että suomalainen maatalous joutuu liian usein kannattavuuden ääri rajoille. Vuoden 22 energiakriisi oli karu muistutus järjestelmämme heikkoudesta. Tuotantokustannukset nousivat, mutta tätä nousua viljelijä ei pystynyt siirtämään hintoihin. Hallituksen eduskunnalle antama elintarvikemarkkinalain uudistus on tärkeä askel kotimaisen maanviljelijän aseman parantamiseksi.

Arvoisa rouva puhemies! Nykyisessä maataloustukijärjestelmässä on selvä rakenteellinen vika. Se kannustaa liian usein säilyttämään eikä uudistamaan. Tästä on Valtiontalouden tarkastusvirastokin huomauttanut. Tuet eivät aina anna todellista mahdollisuutta investoida, kasvaa, kehittää uutta ja nostaa jalostusarvoa. Suomen maataloustukijärjestelmää on välttämätöntä uudistaa sellaiseksi, että se kannustaa innovaatioihin. Jos tuki vain säilyttää nykytilaa, ongelman ratkaiseminen pitkittyy.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Toinen iso epäkohta on rahoitus. Liian moni maatila on valmis investoimaan, mutta pankki ei ole valmis rahoittamaan. Tätä viestiä saa kentältä jatkuvasti. Vaikka olisi tahtoa kehittää toimintaa, lisätä tuotantoa tai tehdä sukupolvenvaihdos, rahoituksen saanti on liian vaikeaa.

Arvoisa rouva puhemies! Se on hyvä, että täällä on puhuttu turpeesta useaan otteeseen, ja turpeen merkitys maataloudelle on tunnustettava, vihdoinkin. Hienoa, että ministeri on tehnyt tämän kasvu- ja kuiviketurpeen tiekartan ja se on tullut nyt kaikille meille luettavaksi. Nämä ovat tärkeitä asioita. Ne ovat välttämättömiä, eivät valinnaisia. Niille ei ole olemassa kotimaista korvaajaa, jolla olisi samat ominaisuudet. Ulkomailta tuotujen vaihtoehtojen perään emme voi haikailla. Jos kotimaista turvetuotantoa ei saada elvytettyä, seurauksena ei ole puhtaampi omatunto vaan suurempi tuontiriippuvuus, korkeammat kustannukset ja heikompi huoltovarmuus.

Kasvuturve on puutarhatuotannossa ja taimikasvatuksessa aivan oleellinen ja tärkeä. Kuiviketurve taas on kotieläintiloille toimiva, hygieeninen ja kotimainen ratkaisu. Kun puhumme omavaraisuudesta, meidän pitää puhua myös niistä materiaaleista, joilla tuotanto pidetään käynnissä, ja näiden materiaalien riittävä saanti on poliittisilla päätöksillä turvattava.

Samalla on myöskin katsottava eteenpäin. Tiedämme, että turpeeseen liittyy monia uusia innovaatioita. Tämä ei ole mikään menneisyyden raaka-aine vaan päinvastoin. Nyt tässä tilanteessa vielä, kun meidän talous sakkaa oikein kunnolla, täytyy turve valjastaa oikein kunnolla käytäntöön kaikilla niillä ominaisuuksilla, mitä on, ja ne uudetkin innovaatiot ovat siellä sitten vielä kaiken lisäksi odottamassa — elikkä puhutaan rehuista ja biostimulanteista. Tietysti aktiivihiilikin on mukavampi tuottaa Ilomantsissa kuin Kiinassa, jossa tehdään sitä kivihiilestä. Kolmannes aktiivihiilituotannon tuotteista tulee sieltä. Elikkä nämä korkeamman jalostusasteen tuotteet avaavat mahdollisuuksia uudelle kotimaiselle liiketoiminnalle ja myös vientiteollisuudelle, ja juuri tätä Suomi tarvitsee juuri nyt: ei luonnonvarojen alasajoa vaan järkevää hyödyntämistä, tutkimusta, tuotekehitystä ja jalostusarvon kasvattamista.

Nyt me tiedämme, että eduskunnan jakovaroista on rahoitettu uusien turvetuotteiden selvitystä. Sitä tehdään jälleen kerran, ja se on askel eteenpäin, ja näemme sitten, mitä lupaavia mahdollisuuksia sieltä tulee. Elikkä tämä tutkimus on juuri työn alla, ja odotankin mielenkiinnolla sitten, kun se tulee ulos tuossa jossakin ehkä kesän jälkeen. — Kiitoksia, rouva puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen. Kuten muistatte, tämä oli kahden tunnin aikarajalla tässä vaiheessa. Jatkuu myöhemmin.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.01.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.37.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

18.38 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kohta 40 vuoden kokemuksella ruokaketjusta voin tähän alkuun todeta, että Suomessa tulee aiemmin pula ruuasta ja sen tuottajista kuin erilaisista strategioista, ohjelmista ja suunnitelmista. Näiden kaikkien ehkä suurin heikkous on se, että niitä ei ennätetä laittaa kunnolla toimeen, kun aloitetaan jo uusien strategioiden, ohjelmien ja suunnitelmien tekeminen. Usein on tuntunut, että vähenevälle määrää viljelijöitä on jäänyt näissä lähinnä sivustakatsojan rooli, mutta onneksi heistä monetkaan eivät jää odottamaan niin sanottua poliittista pelastusta tai pelastajaa, vaan panostavat itse omista lähtökohdistaan tilojensa kehittämiseen.

Ehkä pahin ongelma, minkä täällä on oppinut, ja jo aiemminkin, suomalaisen maatalouden kehittämisen osalta, on se, että se on muuttunut usein politiikan tekemisen kohteesta politiikan tekemisen välineeksi. Erityisesti tämä oli nähtävissä viime vaalikaudella. Mutta menneessä ei kannata elää, koska ratkaisut ovat tulevassa. Siksi on ensiarvoisen tärkeää, että strategiaa toteuttavasta toimeenpanosuunnitelmasta tulee sellainen, johon kaikki ruokaketjun toimijat sitoutuvat, kauppa mukaan lukien, ja tarvitaan myös poliittista sitoutumista, joka ulottuu yli vaalikausien, olivat vaalien tulokset sitten millaisia tahansa.

Tähän valtioneuvoston selontekoon tuli runsaasti lausuntoja, ja nostan sieltä joitain huomioita, jotka muodostavat ehkä kokonaiskuvaa selonteon sisällöstä mutta myös ja erityisesti lausunnonantajien näkemyksistä siihen.

Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston kansallinen ruokastrategia kytkee suomalaisen ruuan osaksi kokonaisturvallisuutta, huoltovarmuutta, terveellistä arkea ja kansainvälistä kilpailukykyä. Strategian ehdottamat toimet ovat moninaiset ja kattavat hyvin laajasti toimintakenttää. Ruoka-alalle tuleekin luoda hallinnonalojen rajat ylittäviä yhteistyömalleja, jotka mahdollistavat toimialan kokonaisvaltaisen kehittämisen ilman viivästyksiä. Päätöksenteko pitää saada pois siiloista, ja kaikkien osapuolten tulee pystyä rakentamaan yhteistyöhön keskenään. Tämä on ollut semmoinen toinen oppi tässä ensimmäisen kauden edustajana, miten kuviteltiin ehkä korona-aikaan, että ne siilot katoavat, mutta eivät ne ole kadonneet mihinkään, ja tuntuu, että ne on vain paksummasta betonista tehty.

Pelkkä suuruuden korostaminen maataloudessa ja ruuantuotannossa voi johtaa yksipuoliseen ajatteluun, jossa pienimuotoiset, paikalliset tai monimuotoiset tuotantotavat jäävät väheksytyiksi, vaikka niillä voi olla merkittäviä etuja ja joustavuutta. Strategia on kuitenkin vain niin hyvä kuin ne toimenpiteet, joita strategian pohjalta lähdetään tuloksekkaasti ja määrätietoisesti edistämään.

Myös lapset ja nuoret olisi hyvä ottaa mukaan ruokajärjestelmän kehittämiseen, ei vain kohderyhmänä, vaan aktiivisina toimijoina. Samoin lausunnoissa nousi esille metsästys, joka tukee harrasteena nuorisotyötä, liikuntaharrastusta, riistan- ja luonnonhoitoa, luonnonsuojelua, pelastustoimintaa sekä maanpuolustusta, mikä on eduksi, kun kansallisen ruokastrategian yhtenä tavoitteena on luoda liittymäpintoja muihin kansainvälisiin ja kansallisiin tavoitteisiin sekä ohjelmiin.

Arvoisa puhemies! Euroopan unionin maatalousvisiossa korostetaan kotieläintuotannon roolia ruuantuotannossa. EU:n strategiset linjaukset eivät kuitenkaan näy tässä kansallisessa luonnoksessa riittävästi. Valtaosa maatalouden myyntituloista kuitenkin

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

tulee kotieläintuotteista. Esimerkiksi MTK esittääkin lausunnossaan, että strateginen tavoite kirjoitettaisiin muotoon: ”Tuotantoeläinten rooli ruuantuotannossa tunnustetaan, ja suomalaisten tuotantoeläinten hyvinvointi pysyy EU:n ja maailman laajuisessa vertailussa korkealla tasolla.”

On myös syytä siteerata Huoltovarmuuskeskuksen tuoretta Puuvilja-tutkimusraporttia, jota olen täällä siteerannut aiemminkin: ”Suomen huoltovarmuuden ja ruokaturvan näkökulmasta kotieläintuotannon säilyttäminen on edelleen välttämätöntä — erityisesti pohjoisen viljelyolosuhteissa, joissa eläintalous tukee nurmituotantoa ja ravinnekiertoa.” Kun tähän vielä lisätään tuore tutkimustieto nurmien aiempaa suuremmasta hiilensidontakyvystä, kasvaa kotieläintuotannon merkitys entisestään ja erityisesti märehäijöiden osalta. Onkin erikoista, että tällainen tutkimustulos ei näy missään mediassa. Tämä on Ylen Tiedeykkösessä tuotu esille, mutta ilmeisesti kun tämä on maatalouden näkökulmasta positiivinen, se ei ylitä laajempaa uutiskynnystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

18.43 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies, hyvä yleisö täällä paikan päällä ja siellä nettien ääressä! Ruokapoliittinen selonteko muistuttaa meitä yhdestä perustavanlaatuisesta asiasta, nimittäin siitä, että ruoka ei ole vain kulutushyödyke. Kun puhumme kotimaisesta ruuasta, kyse on myös Suomen kokonaisturvallisuudesta. Viime vuosien kriisit ovat osoittaneet, että huoltovarmuus ei synny pelkästään varastoista yksin. Sen perustukset rakentuvat myös toimivasta kotimaisesta ruokajärjestelmästä, joka kestää häiriöitä, tunnistaa ja ehkäisee riippuvuuksia ja sietää muutoksia. Nyt käsittelemämme oleva ruokapoliittinen selonteko tekee oikein nostaessaan ruuan tuotannon, jalostuksen ja jakelun osaksi yhteiskunnan kokonaisturvallisuusajattelua.

Suomi on poikkeuksellisen pitkälti omavarainen ruuassa, mutta samalla liian riippuvainen myös tuonnista silloin kun se kohdistuu lannoitteisiin, rehuun, energiaan ja koneisiin. Siksi on olennaista, että selonteossa painotetaan kotimaisen tuotannon jatkuvuutta, hajautettua rakennetta ja riskien hallintaa. Huoltovarmuutta on se, että ruokaa tuotetaan koko maassa monipuolisesti, ei vain tehokkaissa keskuksissa, eikä vain tiettyjä ruokia.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa esiin, että tämä ruokapoliittinen selonteko ei kosketa vain maatalouttamme, ruokajärjestelmäämme tai kansallista turvallisuuttamme. Se on myös kansanterveyttä koskeva asiakirja. Terveellinen kotiruoka on yksi tehokkaimmista ennalta ehkäisevän terveydenhuollon muodoista. Kun syömme enemmän kotimaisista, puhtaista raaka-aineista valmistettuja ruokia, vähennämme sairauksia ja samalla terveydenhuollon kustannuksia. Terveellinen kotiruoka on siksi turvallisuuskysymys siinä missä huoltovarmuuden kannalta kriittinen kotimainen ruokateollisuus ja maanviljely. Erityisen tärkeänä pidän julkisten ruokapalvelujen roolia tässä kokonaiskuvassa. Kouluruoka, sairaalaruoka ja työpaikkaruokailu eivät ole vain aterioita. Ne ovat ruokapolitiikan arkea, joka vaikuttaa miljooniin suomalaisiin päivittäin. Tämä selonteko tunnistaa nämä arjen ruokapalvelut osana kansallista hyvinvointiamme.

Arvoisa puhemies! Ruokapoliittinen selonteko ei lupaa nopeita voittoja, vaan rakentaa kestävä suuntaa. Se yhdistää turvallisuuden, huoltovarmuuden ja terveellisen kotiruuan tavalla, joka vastaa tämän ajan todellisuutta. Suomalaisen ruuan puolustaminen ei ole

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

nostalgiaa, vaan se on vastuullista turvallisuuspolitiikkaa. Siksi pidän tätä selontekoa tärkeänä ja kannatettavana. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

18.47 **Timo Mehtälä kesk:** Arvoisa puhemies! Tässä selonteossa kuvataan ruokajärjestelmän nykytilaa ja linjataan kansallisen ruokastrategian tavoitteet vuoteen 2040 asti. Selonteon tarkoituksena on tukea poliittista päätöksentekoa ja ohjata koko ruokajärjestelmän kehittämistä. Täällä kyllä tunnustetaan oikeat ongelmakohdat: heikko kannattavuus ja toiseksi tuontiriippuvuus tuotantopanoksista ja niin edelleen. Ja aivan oikein täällä nostetaan tärkeimmiksi asioiksi muun muassa kannattavuus, reiluus ja huoltovarmuus. Mutta ei täällä puhuta siitä mitään, että meidän pitäisi lisätä ruuantuotannon määrää, ei vaikka tuotantomäärät laskevat koko ajan. Kuitenkin selonteossa puhutaan siitä, että ruokavientiin on tärkeää panostaa — siis ruokavientiin on tärkeää panostaa.

Arvoisa puhemies! Me olemme elintarvikeviennissä EU:n viimeisiä, joten siihen on kyllä hyvä syy, mutta jos tuotantomäärämme esimerkiksi maito- ja lihatuotannossa koko ajan supistuvat, mitä me kuvittelemme täältä vievämmä? Toiseksi talouden näkökulmasta kotieläintuotanto tuo rahavirrat maatalouteen. Ensin pitää panostaa siihen, että suunta kääntyy ja tuotanto alkaa vähentymisen sijaan taas kasvaa, ja tähän tarvitaan konkreettisia toimia: kaupan ylivalta kuriin, rahoituksen saannin ja investointien turvaaminen, julkiselle puolelle velvoite hankkia suomalaista ruokaa — erityisesti tässä Puolustusvoimat on tärkeässä asemassa — ja sitten vielä kilpailulain muuttaminen, näitä muutamia mainitakseni.

Sitten otan vielä esille tämän kotimaisen energian, biokaasun, joka tulee meidän kotieläintuotannon oheistuotteena. Korostan, että se on ainut uusiutuvan energian muoto, joka ei tarvitse ympäristöinvestointeja — siis ainut uusiutuvan energian muoto, joka ei tarvitse mitään ympäristöinvestointeja, päinvastoin. Miksi me emme hyödynnä tällaista näin hyvää mahdollisuutta?

Arvoisa puhemies! Kevät on toivoa täynnä, ja Suomessa on paljon nuoria miehiä ja naisia, jotka unelmoivat oman maatilan pyörittämisestä ja ruuantuotannosta, niin kuin meidän kohdalla oli 40 vuotta sitten. On tästä talosta ja Euroopan unionista kiinni, miten heidän unelmansa saavat toteutua. Pidetään me eduskunnassa huoli siitä, että saamme jatkossakin pöytään puhdasta suomalaista ruokaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman poissa, edustaja Jukkola poissa, edustaja Heinonen poissa. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

18.50 **Mira Nieminen ps:** Arvoisa puhemies! Ruokapoliittinen selonteko keskittyy pitkän aikavälin ohjelmaan siitä, miten koko ruokajärjestelmä pidetään kestäväenä, kannattavana ja kriisinkestäväenä. Ruokapolitiikka ei ole vain maatalouspolitiikkaa, vaan se on laajempi kokonaisuus, joka vaikuttaa suoraan turvallisuuteen, talouteen ja kansanterveyteen. Sen ydinkysymys on, miten varmistamme sen, että Suomessa tuotetaan ruokaa myös tulevaisuudessa.

Olemme Suomessa tottuneet siihen, että ruoka on puhdasta, turvallista ja helposti saatavilla. Se on vahvuus, josta on syytä olla ylpeä, ja pidämme sitä täten myös helposti

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

itsestäänselvyytenä. Näin ei kuitenkaan saisi olla, sillä taustalla on kotimainen tuotanto, vahva osaaminen, pitkäjänteinen työ, mutta myös paljon tahtoa ja suomalaista yrittäjyyttä. Viime vuosien kriisit ovat osoittaneet sen, kuinka haavoittuva ruokajärjestelmä voi olla, jos liiallinen riippuvuus ulkopuolisista tekijöistä kasvaa. Huoltovarmuus ei tarkoita vain varastoja tai suunnitelmia vaan sitä, että omaa ruokaa tuotetaan täällä maassamme joka päivä, ja omavaraisuus on tässä keskeinen asia. Mitä enemmän pystymme tuottamaan itse, sitä vähemmän olemme riippuvaisia muista. Siksi on huolehdittava siitä, että omat tuottajamme jaksavat ja työ on arvostettua. Meidän pitää tehdä päätöksiä, jotka tukevat tätä työtä eri sektoreilla.

Arvoisa puhemies! Maatalouden tulevaisuuden kannalta ratkaiseva tekijä on maatalouden kannattavuus. Valitettavan monella tilalla taloudellinen tilanne on tänä päivänä tiukka. Kustannukset nousevat, mutta tuottajan osuus ei kasva samassa suhteessa. Kun tila lopettaa, kyse ei ole vain tästä yhdestä yrityksestä, vaan samalla menetetään osa kotimaista tuotantoa, työpaikkoja ja tietysti sitä huoltovarmuutta. Koko ruokajärjestelmäketju sitoo paljon ihmisiä ja yrittäjiä ja erilaisia toimijoita hyvinkin laajasti, ja meidän täytyy muistaa, että nämäkin täällä taustalla ovat.

Arvoisa puhemies! Olen huolissani myös tilojen jatkajista. Nuorten pitää voida luottaa siihen, että maatalousyrittäjän työllä pärjää myös tulevaisuudessa. Heillä pitää olla tulevaisuudennäkymiä, kun rohkeasti alalle uskaltavat lähteä. [Tuomas Kettunen: Mitä hallitus tekee?] Tarvitsemme erilaisia tiloja, ja näille pitää luoda edellytyksiä. Suuret tilat, keskittyminen, ei ole turvallisuuden kannalta parhain vaihtoehto, vaikka se on ymmärrettävää katsoessa nykyisiä vaatimuksia ja näihin liittyviä investointeja.

Ruoka on keskeinen osa kansanterveyttämme. Se, mitä tarjotaan päiväkodeissa, kouluissa, vanhustenhoivassa, ei ole yhdentekevää. Laadukas ja monipuolinen ruoka tukee hyvinvointia ja jaksamista. Kotimainen ruoka on tässä vahvuus. Se on turvallista, jäljitettävää ja tuotettu korkeiden standardien mukaisesti. Samalla sekin tukee suomalaista työtä, yrittäjyyttä ja aluetaloutta.

Ruokasektori voi olla merkittävä kasvun lähde, jos pidämme siitä kiinni ja kehitämme sitä järkevästi. Selonteko nostaa esiin mahdollisuuksia, kuten viennin kasvun, uusien ruokateknologioiden kehittämisen, kalatalouden ja luonnontuotealan potentiaalın sekä datatalouden tarjoamat ratkaisut. Suomella on siis mahdollisuus profiloitua kansainvälisesti puhtaan ja kestäväen ruuan tuottajana. Meillä on vahvuuksia erityisesti laadukkaissa raaka-aineissa, meillä on puhdas luonto ja puhdasta vettä, kasvispohjaisia tuotteita sekä muuta ruokateknologiaa, ja näihin kannattaa panostaa.

Jos haluamme kasvattaa ruokavientiä merkittävästi, se edellyttää ennen kaikkea jalostusasteen nostamista, vahvempia brändejä ja sitä, että pk-yrityksille annetaan paremmat mahdollisuudet kasvaa ja kansainvälistyä. Ruokamatkailun ja omien ruokakulttuuriperinteiden nostaminen arvoonsa lähtee meidän omista puheistamme ja teoistamme. Ruokajärjestelmä onkin vahvistettava pitkäjänteisesti ja määrätietoisesti.

On hyvä, että eduskunta pääsee nyt tämän selonteon pohjalta käymään keskustelua ruokasektorin tulevaisuudesta ja linjaamaan, mihin suuntaan suomalaista ruokapolitiikkaa viedään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru poissa, edustaja Seppänen poissa. Edustaja Garedeu, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

18.56 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Suomalaisille on saatava suomalaista ruokaa myös tulevaisuudessa. Ruokapoliittinen selonteko on nyt annettu eduskunnalle ensimmäistä kertaa vuoden 2017 jälkeen. Ruokapolitiikan kärkitavoitteeksi on nostettu kannattavuus ja reiluus, huoltovarmuus, luonnon kantokyky sekä ruokakulttuuri ja hyvinvointi. Näiden eteen on jo tehty merkittävää työtä tällä hallituskaudella.

Suomalainen ruoka on maailman puhtaampia ja turvallisimpia. Kauran hyvinvointivaikutukset ja käyttömahdollisuudet ovat laajoja. Peruna on monipuolinen ja ravinteikas perinneruoka. Kotimainen liha on antibiootti- ja salmonellavapaata. Vesi ja ilma ovat puhtaampia kuin missään muualla maailmassa. Olemme tottuneet hyvään, ja saamme olla kiitollisia siitä.

Toimivaa ja riittävää ruuantuotantoa ei kuitenkaan voida pitää itsestäänselvyytenä. Ruuantuotanto on säiden armoilla, ja sen kannattavuus on usein heikkoa. Maanviljely ei myöskään ole turvassa globaaleilta vaikutuksilta. Siksi energian kohtuullinen hinta ja lannoitteiden saatavuus on turvattava.

Myöskään osuuskaupat eivät saa ryöstää alkutuottajien tuloja poljetuilla ostohinnoilla. Tätä koskeva hallituksen esitys on nyt eduskunnassa työn alla. Alkutuottajalle kuuluu riittävä palkka tehdystä työstä, ja tämän lakimuutoksen tarkoitus on osoittaa arvostusta suomalaisia viljelijöitä kohtaan. Selonteon mukaan ruokasektori on Suomen neljänneksi suurin teollisuudenala. Se työllistää suoraan ja välillisesti yhteensä noin 320 000 henkilöä. Valtavalla määrällä suomalaisia elanto on siis suoraan riippuvainen alasta.

Huoltovarmuuden turvaamiseksi turpeen käyttöä on lisättävä ja saatavuutta parannettava [Tuomas Kettunen: Hyvä!] sekä energiaksi että sen kaikkiin muihin käyttötarkoituksiin kasvu-, lannoite- ja jatkojalostetuotteina. Myös selonteossa nostetaan jälleen esille, että turve on määritelty strategisesti tärkeäksi raaka-aineeksi, minkä vuoksi sen saatavuus on turvattava.

Jotain siis on tehtävä, ja pian. Olen itse jättänyt eduskunnalle toimenpideohjeen turveveron poistamiseksi sekä SGEI-järjestelyn valmistelemisesta energiaturpeen huoltovarmuusroolin turvaamiseksi. [Tuomas Kettunen: Hyvä! Kannatettava!] — Hyvä. — Emme voi olla muun maailman tai vaihtelevan tuulivoiman varassa, jos jokin kriisitilanne syttyy.

Arvoisa puhemies! Ruoka on elintärkeää ravintoa mutta myös osa kulttuuria. Vaikka tortillat ja sushit ovat osittain jo tuttuja suomalaisten ruokapöydässä, on tärkeää saada välitettyä nuorille sukupolville rakkaus perinteisiin suomalaisiin ruokiin, riisipuuroon ja riisipiirakoihin. Makumuistojen luominen ja ruokaperinteiden jatkuminen on omissa käsissämme. Hauen nappaaminen mökkirannasta päivällispöytään, marjaretki suvun salaiselle apajalle, makkaran paistoa nuotiolla tai korvapuustien leipominen yhdessä ja joulukinkun paistaminen joulutorttuineen — ne hetket osa muistaa omasta lapsuudestaan ja jakaa niitä eteenpäin omille lapsilleen ja lastenlapsilleen Tämä on erottamaton osa suomalaisuutta, juuriemme arvostusta ja ruokapolitiikan pehmeä puoli, mistä haluan myös tulevien sukupolvien saavan nauttia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

19.00 **Pia Sillanpää ps:** Arvoisa puhemies! Moni ei varmastikaan aina muista, miten tärkeä rooli kotimaisella ruualla on meidän jokaisen suomalaisen arjessa. Jos meillä ei olisi suomalaisia ruuantuottajia, söisimme ulkomailta tuotua ruokaa. Käytännössä se tarkoittaisi

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

sitä, että olisimme aina muiden maiden armoilla ruuan suhteen. Poikkeustilanteessa en edes haluaisi miettiä, miten tulisimme toimeen. Siksi täytyy muistaa, että kotimainen ruuantuotanto on osa huoltovarmuutta ja jokaisen suomalaisen turvallisuutta.

Meidän päättäjien velvollisuus on huolehtia siitä, että Suomessa pystyy toimimaan ruuantuottajana, että se on kannattavaa ja että sillä tulee toimeen. Ruuantuotannon täytyy toimia myös silloin, kun meillä on mahdollinen kriisi tai poikkeustila päällä. Huoltovarmuus ei kuitenkaan synny itsestään. Se edellyttää päätöksiä, jotka kantavat vuosikymmenten päähän. Päätösten pitää olla sellaisia, jotka turvaavat viljelijöiden toimeentulon, helpottavat maatilojen sukupolvenvaihdoksia ja varmistavat, että ruokaa tuotetaan koko maassa. Jos maatiloja lopettaa, on selvää, ettei niitä saa kriisin keskellä rakennettua tai otettua käyttöön kovin nopeasti takaisin. Siksi jokainen päätös, joka vahvistaa kotimaisen ruuan asemaa, on panostus Suomen turvallisuuteen. Se vaatii sen, että arvostamme kotimaista ruokaa ja käytämme sitä niin päiväkodeissa ja kouluissa kuin myös kotona, kun teemme valintoja, mitä ostamme ruokakaupasta. Meillä on suomalaista ruokaa myös tulevaisuudessa, kunhan ostamme ja käytämme sitä.

Arvoisa puhemies! Suomalainen ruoka on puhdasta, turvallista ja vastuullisesti tuotettua. Nämä ovat juuri niitä meidän suurimpia vahvuuksiamme ruuantuotannossa. Meillä käytetään vähän antibiootteja, huolehdimme eläinten hyvinvoinnista, ja ruuantuotanto tapahtuu puhtaalla maaperällä ja puhtaasta vedestä. Näiden eteen on tehty jo kauan aikaa töitä, että olemme päässeet ruuantuotannossa tähän pisteeseen.

Kun mietimme ja kehitämme suomalaista ruokajärjestelmää, me erotumme jo valmiiksi näiden meidän vahvuuksiemme ansiosta. Siksi meidän ei tulisi ikinä ryhtyä kilpailemaan ruuan edullisuudella vaan sen laadulla, joka on ensiluokkaista. Onko missään parempaa ja puhtaampaa ruokaa kuin Suomessa? Tämä tarjoaa myös suuret mahdollisuudet viennille. Ympäri maailman on kysyntää turvalliselle ja ennen kaikkea puhtaalle ruualle, ja se kysyntä kasvaa koko ajan. Me voimme olla maailmalla se edelläkävijä ruuantuotannossa, kunhan pidämme jatkossakin riman korkealla ja kehitämme ruuantuotannon mahdollisuuksia. Siihen tarvitsemme jokaisen ruuantuottajan mukaan.

Arvoisa puhemies! Suomalainen ruoka on osa lasten ja nuorten arkea aina päivähoidosta peruskouluun ja sieltä jatko-opintoihin. Laadukas ja ravitseva ruoka on suoraan yhteydessä siihen, miten meidän lapset ja nuoret jaksavat koulupäivän ja pystyvät keskittymään opiskeluun. Kun lapsi saa koulussa riittävästi hyvää ruokaa, hän jaksaa oppia, liikkua, kasvaa ja harrastaa, eli hyvä kouluruoka tukee myös lasten koulutyötä. Suomalainen kouluruokailu on maailman mittapuulla hyvin ainutlaatuinen järjestelmä, josta voimme olla erittäin ylpeitä. Sen avulla meillä on mahdollisuus tarjota kaikille lapsille ja nuorille päivittäin lämmin, monipuolinen ja ravitseva ateria. Se on myös osa lasten ruokakasvatusta ja kotimaisen ruuan arvostamisen opettamista jo pienestä pitäen.

Lapsille ja nuorille pitää myös opettaa enemmän, mistä ruoka tulee lautaselle. Moni lapsi on valitettavasti vieraantunut todellisuudesta, kun jauheliha ostetaan kaupasta lihahyllystä ja maito kylmäkaapista. Ei muisteta tai ehkä välttämättä halutakaan kertoa, mistä ruoka oikeasti tulee, ettei kukaan vain pahoita mieltään. Ruuan arvostus kasvaisi varmasti entisestään, kun jo lapsesta asti tiedettäisiin, mitä sen ruuan eteen on tehty ennen kuin se ilmestyy lautaselle syötäväksi. Pidän hyvin tärkeänä, että panostamme kouluruuan laatuun ja kotimaisuuteen myös tulevaisuudessa. Kun lapset oppivat arvostamaan hyvää, kotimaista ja puhdasta ruokaa, he arvostavat suomalaista ruokaa myös aikuisena.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan vielä lisätä, että kouluruuan suhteen on tärkeää huomioida, että valinnat tehdään aina lasten terveys edellä. Toisin sanoen ruokapolitiikassa ei pidä antaa sijaa ilmastoideologiselle ajattelulle millään muotoa, missään hetkessä. Lisään vielä sen, että kun joitakin vuosia sitten kasvisruokailijat ovat joutuneet vaatimaan itselleen kasvisruokia kouluun tarjolle joka päivä, niin tällä hetkellä tilanne on kääntynyt toisinpäin, ja usea suomalainen lapsi ja nuori kysyy, eikö heillä ole oikeutta vaatia sekasyöjänä tai lihansyöjänä myös lihaa joka päivä kouluruuaksi. Tämä meidän ehdottomasti pitäisi saada korjattua ja lopettaa tällainen ilmastoideologinen ajattelu meidän ruokapolitiikassa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

19.05 Vesa Kallio kesä: Arvoisa puhemies! Jatkan näistä lausuntopalautteista, mitä tähän selontekoon tuli. Vielä ennen sitä sen verran, että tässä hyvin nostettiin myös tätä ruokakulttuuria, mutta ehkä riisin sijaan valitsisin sellaisia, jotka ovat jossain lähempänä tuotettuja. Riisihän on kaikista huonoin vaihtoehto ilmaston ja ravitsemuksen kannalta.

Tosiaan huomioita lausuntopalautteesta:

Tämähän on hyvin paljon laajempi kuin pelkästään vain, mitä täällä on hyvin toistettu monessa puheenvuorossa moneen kertaan. Esimerkiksi luonnonarvokauppa on siellä nostettu esille, mutta se voi tarjota uusia ansaintamahdollisuuksia kaikissa erilaisissa elinympäristöissä, ei pelkästään metsissä, vaikka metsät on ainoastaan mainittu tässä. Vapaaehtoisesta luonnonarvokaupan perusajatukseksi on saada kanavoitua aidon markkinan kautta yksityistä rahaa luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja edistämiseen. Luonnonarvokauppa voi ilmentyä käytännössä useassa erilaisessa muodossa osapuolten tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan. Ensimmäisiä tällaisiaahan on jo tehty.

Luonnonmukaisen tuotannon rooli kansallisessa ruokastrategiassa tulee määritellä nykyistä selkeämmin ja kunnianhimoisemmin. Luonnonmukainen tuotanto edistää useita strategian päämääriä, kuten luonnon monimuotoisuuden vahvistamista, ravinteiden kierrätystä ja maaperän hyvinvointia. Kansallinen Luomu 2.0 -ohjelma tarjoaa monia konkreettisia välineitä strategian tavoitteiden saavuttamiseksi sekä toimeenpanon tukemiseksi.

Arvoisa puhemies! Ruokastrategian visio ei tarjoa ratkaisua nykyisen ruokajärjestelmän ongelmiin. Tämän toi jo päivälläkin mainitsemani tutkija ja tuplatohtori Tuomas Kuhmonen omassa lausunnossaan esille. Maatilat pyörittävät 2000-luvun alkuun verrattuna kaksinkertaista liikevaihtoa, mutta niille jäävän maataloustulon ostovoima on käytännössä pienentynyt. Kaupan voitot ovat suuremmat kuin maataloustulo. Kaikki maatalouden tehokkuuden paranemisen hyöty onkin valunut teollisuudelle ja kaupalle.

Viljelijäammattista unelmoivat nuoret haluaisivatkin tutkimusten mukaan viljellä pienempiäkin tiloja, tuottaa lähiruokaa, toimia yhteistyössä ja hoitaa luontoa. Ei sillä, etteivätkö isotkin tilat näin tee, mutta tämä on noussut näissä tutkimuksissa esille. Esimerkiksi Etelä- ja Pohjois-Savossa vain 23 prosenttia viljelijän ammattista unelmoivista 18—30-vuotiaista nuorista haluaa toteuttaa tämän strategian visiossa kuvattua mallia ja loput 77 prosenttia jotain muuta, luonnonhoitopainotteista, pienimuotoista ja perinteistä tai läheisyyteen ja yhteisöllisyyteen perustuvaa maataloutta ja ruokajärjestelmää. Suuriakin tiloja tarvitaan, mutta sitä vaikeampi on löytää tiloille jatkajia, mitä vaihtoehtottomammaksi maatalouden tulevaisuus rajataan. Joku pärjää pienellä tilalla,

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

joku ei pärjää suurellakaan, ja päinvastoin. Meidän tehtävä ei ole osoittaa sormella ja sanoa, että väärin pärjätty.

Arvoisa puhemies! Edelleen jatkan Tuomas Kuhmosen kommentteja siteeraten tai mukaillen: Elintarvikkeiden ja maataloustuotteiden kauppataseen alijäämä on kasvanut koko EU-ajan dramaattisesti, vaikka koko ajan on tehty ja tapahtunut niitä asioita, joiden varaan visio rakentuu. Kuhmosen mukaan ydinkysymys onkin, mikä muuttaa nyt tämän strategiassa tavoitellun, jo vuosikymmeniä vallalla olleen, uuteen teknologiaan, innovaatioihin ja osaamiseen perustuvan toimintamallin vaikutukset päinvastaisiksi entiseen verrattuna 15 vuodessa. Jos visiossa linjattaisiin esimerkiksi, että vuonna 2040 Suomen maatalous on energia-, ravinne- ja rehuomavarainen, kolmen suurimman kauppaketjun markkinaosuus elintarvikkeissa on alle 50 prosenttia ja pientiloille ja paikallismarkkinoilla toimiville tiloille on luotu kannattavat liiketoimintamallit, olisi Kuhmosen mukaan mahdollista, että merkittävä osa ruokajärjestelmän nykyisistä ongelmista, jatkajakysymyksestä ja maaseudun elinvoimaongelmista olisi ainakin osittain ratkaistu. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

19.09 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Suomeen on taas koittanut kevät, ja se tarkoittaa sitä, että maamiehen mieli vetää pellolle. Suomalaisen ruuantuotannon uusi vuosi on lähdössä liikkeelle. Olen todennutkin, että maamiehen elämä alkaa keväällä aina uudelleen.

Tuskin voisi olla parempaa hetkeä käsitellä tätä kansallista ruokastrategiaa kuin juuri keväällä 2026 — enkä nyt tarkoita sitä, että suomalaisella ruuantuotannolla menisi erityisen hyvin, vaan itse asiassa siis ei mene hyvin. Meillä ovat maidon- ja lihantuotannon tunnusluvut laskeneet, maidon tuottajahintaa on vastikään laskettu, viljajaloilla on täysi kriisi päällä johtuen siitä, että kaksi vuotta hinnat ovat olleet alhaalla, ja nyt sitten Iranin sodan vuoksi polttoöljyn ja lannoitteitten hinta on noussut hurjasti. Mutta kauppa tekee omat valtavat voittonsa tuottajien selkänahasta, ja sitä voi kysyä tässä tilanteessa, miten se on mahdollista, että meillä on samanaikaisesti EU:n huonoimmat tuottajahinnat ja samanaikaisesti jopa maailman kannattavin ruokakauppa, niin kuin Keskon osalta on todettu.

Ja tähän päälle vielä viime vuosina viljelijän päälle on langetettu kuorma siitä, että olemme jonkin sortin ilmastorikollisia. Tässäkin talossa on puolueita, jotka haluaisivat ajaa suomalaisen kotieläintuotannon alas ilmastosyistä. Tätä viestiä on korostettu tieteen nimissä. Aivan tuorein tutkimustieto tältä saralta oli suorastaan mullistavaa luettavaa. Tämä seitsemän vuoden Ilmatieteen laitoksen tutkimus on osoittanut, että rehupeltojen hiilensidonta on jopa kaksi kertaa tehokkaampaa kuin aikaisemmin luultiin ja peltoon palautettu lanta vielä myös vähentää päästöjä, ja tätä ei ole aikaisemmin huomioitu ollenkaan. Tämä laittaa kaikki päästölaskelmat kotieläintuotannon osalta uusiksi, siis aivan kaikki, eikä hetkeäkään liian aikaisin. Tulen suurella mielenkiinnolla seuraamaan sitä, miten uusi tieto vaikuttaa siihen puhetapaan, jolla suomalaisesta kotieläintuotannosta ja viljelijästä puhutaan salin vihreällä laidalla.

Arvoisa puhemies! Suomessa kannattaa panostaa siihen, missä me olemme hyviä. Näillä leveysasteilla nurmenviljely on satovarma, meillä on maailman parhaimmat pohjavesivarat, ja meillä on puhtain ilma. Voimmeko me muuta toivoa? — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu, olkaa hyvä.

19.13 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Usein joudun miettimään, onko ilmastohulluudella mitään rajoja. No, eipä taida olla. Esimerkiksi silloin, kun lehmän pierujen ja hengityksen vuoksi kielletään ja rajoitetaan kotimaista naudanlihaa ja maitoa — aivan älytöntä. On älyttömyyden huippu pelotella sillä, että Suomen lehmät pilaisivat globaalin ilmaston. Ilmasto on aina muuttunut ja tulee aina muuttumaan, olipa Suomessa sitten naudanlihan tuotantoa vai ei.

Kaikki me täällä varmasti tiedämme ja ymmärrämme, että Suomen päästöt ovat alle promillen koko maailman päästöistä eikä niillä ole yhtään mitään merkitystä millekään ilmaston lämpenemiselle. Onneksi perussuomalaiset ovat nyt hallituksessa, niin että ilmastopolitiikka ei ole ihan yhtä vaukkoa kukin vihervasemmiston valtakaudella. Toivottavasti tulevatkin hallitukset ymmärtävät laittaa Suomen edun, omavaraisuuden ja huoltovarmuuden ideologioiden edelle.

Haluan nostaa tämän ruokapoliittisen selonteon käsittelyn yhteydessä esiin kouluruokailun. Monella paikkakunnalla, valitettavasti myös Jyväskylässä, on päätetty vähentää lihan osuutta kouluruuasta, aivan järkyttävää. [Pia Sillanpää: Sairasta!] Eli on alettu tehdä päätöksiä lasten ruokailusta ensisijaisesti ilmastoideologia edellä sivuuttaen lasten todelliset tarpeet ja terveyden. — Tämä on kyllä oikeasti sairasta toimintaa. — Kouluruokailun ensisijainen tehtävä olisi ravita lasta. Sen tulee tukea lapsen kasvua, oppimista, jaksamista ja terveyttä. Tosiasia on, että eläinperäiset tuotteet, kuten liha, kala, kananmuna ja maitotuotteet, ovat monipuolisia ja tehokkaita ravintolähteitä. Niistä saadaan korkealaatuista proteiinia, B12-vitamiinia, rautaa, D-vitamiinia, kalsiumia ja omega-3-rasvahappoja — niitä ravintoaineita, joita kasvava lapsi tarvitsee aivan joka päivä. Ne vaikuttavat suoraan lapsen kehitykseen, vointiin, koulumenestykseen ja terveyteen.

Näiden ravintoaineiden saaminen yksinomaan kasvisruokavaliosta on vaikeaa ja usein edellyttää tarkkaa ruokasuunnittelua ja lisäravinteita, joihin usein ei ole kotona mahdollisuuksia. Kannatan monipuolisuutta ja valinnanvapautta enkä sitä, että vähennetään eläinperäisten ruokien tarjoamista ja vaarannetaan lasten ja nuorten ravintoaineiden saanti. Jokaisella lapsella olisi oikeus syödä myös lihaa ja maitoa koulussa niin kuin kotona on totuttu — ilman syyllistämistä, leimaamista tai pakkoa.

Monelle lapselle kouluruoka on päivän ainoa lämmin ateria. Meillä on hyvin tiedossa, että jos kouluruoka ei maistu, se jää syömättä. Hyväksi todettu keino on osallistaa oppilaat ruokailun suunnitteluun. Makuraadit, toiveruokapäivät ja palautekanavat lisäävät ruuan menekkiä, vähentävät ruokahävikkiä ja tekevät ruokailusta myönteisen kokemuksen.

Arvoisa puhemies! Lapsille tulee opastaa suomalaisen ruuantuotannon arvostamista, ei hiilidioksidi- ja ilmastoideologiaa. Suomalainen liha ja suomalainen lehmä ovat ilmasto- ja huoltovarmuustekoja. Soijan rahtaaminen ulkomailta ei todellakaan ole mikään ilmastoteko. Ruuan omavaraisuus kertoo siitä, miten hyvin valtio kykenee itse tuottamaan tarvittavan määrän ravintoa väestölleen. Meillä ei ole varaa tehdä sitä koskevia päätöksiä ideologia edellä, sillä olemme riippuvaisia siitä, että myös tulevilla sukupolvilla on lapsia, jotka haluavat isona maanviljelijöiksi. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan, tulevaisuusvaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 48/2026 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Meille tämän esittelee ministeri Essayah. Olkaa hyvä.

Keskustelu

16.02 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelyssä olevalla hallituksen esityksellä muutettaisiin jäsenvaltioiden välillä siirrettävien lemmikkieläinten tunnistamisen osalta lakia vastaamaan muuttunutta EU-lainsäädäntöä.

Laissa täsmennettäisiin, että lemmikkieläimen tunnistimena käytetyn mikrosirun asentajana voisi toimia Suomessa eläinlääkäri. Lisäksi säädettäisiin Ruokavirastolle mahdollisuus valtuuttaa tunnistimen asettajaksi muita yhteisöjä, joiden lukuun toimivilla henkilöillä on eläinten hyvinvointia koskevan lainsäädännön edellyttämä pätevyys. Tällainen valtuutus voitaisiin antaa esimerkiksi Kennelliitolle. Vastaavista vaatimuksista säädettäisiin hevoseläinten tunnistimena käytetyn mikrosirun asettajia koskien.

Lakia esitetään myös täsmennettäväksi siten, että lemmikkieläinpassin koirille, kissoille ja freteille saisi Suomessa myöntää eläinlääkäri.

Laissa kevennettäisiin sikaeläimien teurasmerkintävaatimusta. Jatkossa teurasmerkinnäksi riittäisi vähintään yksi, tatuoimalla tehty merkintä tai korvamerkki. Merkinnän on oltava luettavissa, ja tarvittaessa olisi tehtävä uusi tatuointi. Muutos parantaisi eläinten hyvinvointia, ja sikojen tatuointiin käytettävä työmäärä vähenisi arviolta noin 10–15 prosenttia vuodessa.

Viranomaisen tarkastusoikeutta kotirauhan piiriin laajennettaisiin koskemaan tilanteita, joissa on perusteltua syytä epäillä vankeusuhkaista rikosta. Nykyisen lain puitteissa tarkastusoikeus on ollut mahdollista vain tilanteissa, joissa on perusteltu syy epäillä sakonuhkaisen kriminalisointisäännöksen piiriin kuuluvaa lain rikkomista. Toimivaltaisella viranomaisella voisi esimerkiksi olla perusteltu syy epäillä, että pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa säilytetään laajamittaista kauppaa varten koiria, joiden alkuperään ja jäljitettävyyttä koskeviin vaatimuksiin epäillään liittyvän olennaisia ihmisten tai eläinten terveyttä vaarantavia puutteita. Tarkastusoikeuden käyttö edellyttää huolellista harkintaa ja koskisi harvinaisia yksittäistapauksia, mutta niin kuin mediasta tiedämme, valitettavasti näitä Suomesta löytyy.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Lakimuutoksessa huomioidaan myös käytännön soveltamisessa ilmenneitä tarpeita täsmentää lain hallinnollisia säännöksiä koskien kunnaneläinlääkäriin oikeutta pyytää virka-apua, hallinnollisten toimenpiteiden väliaikaista asettamista sekä hevoseläimiä koskevan rekisterin ylläpitoa.

Nykyisin voimassa olevan lain nojalla ei ole voitu määrätä seuraamusmaksua, jos eläin on tunnistusmerkitty, mutta sitä ei ole ilmoitettu rekisteriin. Eläimen tunnistamatta jättämisestä ja eräistä muista laiminlyönneistä seuraamusmaksun on voinut määrätä aiemminkin. Lakiin esitetään lisättäväksi uudet säännökset Ruokaviraston ja elinvoimakeskusten mahdollisuudesta määrätä vähintään 300 euron ja enintään 5 000 euron seuraamusmaksu sille, joka laiminlyö eläimen rekisteriin ilmoittamisen. Lakia selkeytettäisiin lisäämällä nimenomainen säännös viranomaisen mahdollisuudesta kehottaa toimijaa korjaamaan lainsäädännön noudattamista koskeva puute. Eläinten rekisteröintivelvoite ja siihen liittyvä seuraamusmaksun muutos koskee lemmikkieläimistä koiria ja tuotantoeläimistä nautoja, sikoja, lampaista, vuohia ja hevosia.

Kattavat ja luotettavat viranomaisrekisterit ovat edellytyksenä eläintautien torjunnalle ja varmistavat eläinten jäljitettävyyden mahdollisissa tautitapauksissa sekä osaltaan takaavat myös elintarvikeketjun luotettavuuden. Ajantasaiset eläinrekisterit ovat tarpeen myös eläinten hyvinvoinnin valvonnassa sekä eläinlääkintähuollon palvelujen suunnittelussa. Esimerkiksi rekisteröimättömät lamfaat muodostavat Suomessa selvän eläintautien leviämisen riskin Bluetongue-viruksen eli sinikielitaudin osalta. Rekisteröimättömien eläinten myötä eläinten jäljitettävyys vaarantuu ja riski taudin leviämisestä kasvaa ja pahimmillaan mahdollistaa taudin leviämisen myöskin nautaeläimiin.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä en käytä pidempää alustuspuheenvuoroa, jotta jää hivenen aikaa muistaakseni 30 minuutin keskustelulle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Mennään puhujalistaan. Siellä on edustaja Strandman ensimmäisenä.

16.06 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies, kunnioitettu ministeri! Hallituksen esitys eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain muuttamiseksi tuo tarvittavia päivityksiä kansalliseen lainsäädäntöön vastaamaan EU:n eläinterveys säännösten vaatimuksia. Muutokset koskevat erityisesti lemmikkieläinten ja hevoseläinten tunnistusmerkintää sekä rekisteröintiä, ja samalla selkeytetään viittauksia EU-säädöksiin.

Esityksessä ehdotetaan, että koirien, kissojen ja frettien mikrosirujen asettaminen edellyttää jatkossa valtuutusta silloin, kun toimenpiteen suorittaa muu kuin eläinlääkäri. Valtuutus voitaisiin myöntää yhteisölle, joka vastaa koulutuksesta ja toiminnan laadusta. Tämä hyödyntää alan toimijoiden osaamista. Vastaava menettely ulotettaisiin hevoseläimiin, joiden osalta valtuutus voidaan antaa kantakirjaa pitävälle toimijoille. Samalla teuraskuljetukseen luovutettavien sekaeläinten merkitsemisvaatimuksia kevennetään eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä hallinnollisen työn vähentämiseksi.

Esitys tarkentaa myös valvontaa ja seuraamuksia koskevaa sääntelyä. Seuraamusmaksun käyttöalaa laajennetaan, mikä tukee tehokasta ja oikeasuhtaista puuttumista laiminlyönneihin. Tavoitteena on järjestelmä, joka ohjaa toimijoita noudattamaan sääntöjä ja turvaa eläinten jäljitettävyyden kaikissa tilanteissa.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Arvoisa rouva puhemies! Uudistus liittyy laajempaan kokonaisuuteen, jossa eläintautien torjunta, eläinten hyvinvointi ja elintarviketurvallisuus muodostavat yhtenäisen perustan. Toimiva tunnistus- ja rekisteröintijärjestelmä tukee näitä tavoitteita. Tietojärjestelmiä tulee kehittää siten, että ne palvelevat toimijoita sujuvasti ja mahdollistavat ajantasaisen tiedonhallinnan.

Esitys on kannatettava. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eerola.

16.08 **Juho Eerola ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tuossa luonnollisesti kun ministeri tämän jo esitteli, pääkohdat tulivatkin siinä, ja vielä Strandman täydensi. Alleviivaan itse tässä nyt yhtä, mikä on ehkä mielestäni se kaikkein tärkein tässä: Tämän eläinterveys säännösten ikään kuin se tavoite on eläinten välillä tarttuvien ja sitten erityisesti eläimestä ihmiseen tarttuvien eläintautien ehkäiseminen ja torjunta. Eli tässä eläinterveys säännöstyössä tulee olemaan lajikohtaiset eläinten tunnistamista ja sitten myös jäljitettävyyttä ja vielä sitten näitten pitopaikkojen jäljitettävyyttä koskevat säännökset, ja se on tässä mielestäni ehkä se tärkein pihvi, jos tällainen kuvainnollinen ilmaisu nyt sitten sallitaan.

No, sitten tämän esityksen mukaan tähän lakiin lisättäisiin myös nämä EU:n eläinterveys säännösten muutosten edellyttämät täsmennykset lemmikkieläinten — edustaja Hänninen, joka nyt poistui, erään toisen keskustelun yhteydessä käytti näistä lemmikeistä hauskaa termiä pörröiset perheenjäsenet — tunnusmerkintöjä koskeviin vaatimuksiin ja vastaavat täsmennykset sitten myös hevoseläinten tunnusmerkintöjä koskeviin vaatimuksiin sekä päivitetäisiin nämä EU-säädöksiin kohdistuvat viittaussäännökset tämän päivän vaatimusten mukaiseksi.

Sitten mitä tulee näihin teuraskuljetuksiin, niin teuraskuljetukseen luovutettavien sikaeläinten merkitsemistä koskevia vaatimuksia kevennettäisiin, ja tätä pidän hyvänä. Etenkin nimenomaan niin kuin ministeri tuossa kuvasi noita kaikkia tatuointeja — kun itselläni kerran on tatuointi, ja kyllä se pikkasen kivuliasta on — niin eläinten hyvinvoinnin tähden on tärkeää, ettei nyt sitten liikoja piikitä. — Kiitokset.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

16.10 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Nyt kun ministeri on paikalla, niin muutamia kysymyksiä tässä tulee vääjäämättä esiin. Tämä lakiesitys on sinänsä hyvä, ja laiminlyönneistä seuraamusmaksujen ja muitten osalta on tehosteita kyllä olemassa. Tässä on aika pitkät siirtymäajat, ja tietenkin tulee mieleen, paljonko näitä eläimiä nyt tällä hetkellä on, kuinka suurta joukkoa tämä merkitseminen koskee kissojen ja koirien osalta, ja sitten kuinka paljon nyt näitä yli rajan siirtoja tehdään kissojen ja koirien osalta.

Se, mikä minua täällä esityksessä sivulla viisi mietityttää: ”Asetuksen mukaan kasvattajien, eläinsuojien ja sijaiskotien pitämät koirat ja kissat sekä kaikki myytävät ja luovutettavat koirat ja kissat olisi tunnistettava injektoitavalla transponderilla ja rekisteröitävä kansalliseen rekisteriin neljän vuoden kuluessa asetuksen voimaantulosta. Kaikki muut EU:ssa pidetyt koirat olisi tällä tavoin tunnusmerkittävä ja rekisteröitävä kymmenen vuoden kuluessa ja kissat 15 vuoden kuluessa voimaantulosta.” Tämä on tämä EU-asetus. Tarkoittaako tämä sitä, että mennään myös Suomessa tämän lainsäädännön

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

pohjalta tähän, että meillä on koirat ja kissat kaikilta osin merkitty nyt sitten jatkossa? Totta kai, jos näin tähän tilanteeseen päästään, niin kyllähän se varmasti helpottaa sitten jos lemmikkieläimet, kissat tai koirat, katoavat, kun ne löydetään vähän helpommin, ja sitten jos ne joutuvat johonkin onnettomuuteen, niin myöskin tunnistetaan ja saadaan omistajalle tieto. Ja sitten: onko tämä rekisteri jo kuinka pitkällä, niin että kuinka nopeasti tämä lähtee tästä liikkeelle? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen.

16.12 **Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys siltä osin etenkin, kun se koskee sikojen merkitsemistä ja mahdollisuutta säästää työaika tiloilla, jouhevoittaa toimintaa ja säästää kustannuksia kuitenkin eläinten tunnistettavuuden vaarantumatta, on erinomaisen hyvä ja kannatettava.

Mutta nyt kun ministeri on paikalla ja tässä käsitellään osaltaan myös muita rekisteröintikysymyksiä — lemmikkien rekisteröintiä, ja kissarekisterikin on mainittu tässä esityksessä, olkoonkin, että hieman tämmöisessä ammatillisessa mielessä, mutta joka tapauksessa — ja liittyen vähän tuohon, mitä edustaja Lyly edellä puhuessaan totesi näistä siirtymäajoista ja voimaantulosta ja EU-säätelystä tähän liittyen, niin ajattelin kysyä ministeriltä. Nyt jos kissanomistaja kysyy tekoälyltä tai Googlelta jotain kissarekisteristä, niin todennäköinen vastaus on se, että se on käynnistymässä vuoden 2026 aikana ja tavoitteena on, että kaikki Suomen kissat rekisteröidään ja varmaan myös sirutetaan edustaja Lylynkin kuvaamalla tavalla. Kysyisin nyt tähän liittyen: mikä tämä kissarekisteritilanne on? Nyt kun tässä lakiesityksessä käsitellään sitä, kuka näitä merkitsemisiä voi tehdä, siruttamisia voi tehdä ynnä muuta, niin onko tämän esitetyn muutoksen tarkoitus myös osaltaan turvata sitä, että nämä rekisteröinnin kustannukset eivät nousisi kohtuuttomiksi? Itselläkin on kissa, joka on sirutettu ja rekisteröity ja jolle kaikki toimenpiteet on tehty, ja näissä asioissa kun eläinlääkäriin menee, sieltä tulee satasien lasku. Jos meillä on ajatus, että kaikki pitää rekisteröidä, tai ainakin unionilla tämmöinen tavoite ja suuntaus on, niin miten turvataan se, että kustannukset säilyvät kohtuullisina ja tästä ei aiheudu kohtuuttomia kustannuksia lemmikkien omistajille eikä varsinkaan semmoisia kustannuksia, joihin he eivät ole osanneet ennalta varautua?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

16.15 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! On hyvä, että hallitus tekee pieniä parannuksia eläinten hyvinvointiin ja lisää myös sitä koskevaa valvontaa, mutta tässä lainsäädännössä on tosiaan kyse varsin pienistä muutoksista, ja ymmärtääkseni ne perustuvat EU:n vaatimukseen. Sikojen hyvinvointia parantavana toimena esitettävä teurastettavien sikojen tunnistamistietojen keventäminen on sinänsä varmasti hyvä asia, mutta tosiaan pieni uudistus, jos nyt viittaa tässä taas tähän käsitellyssä olevaan esitykseen porsaiden kirurgisen kastration kiellon poistamiseksi. Eli toivoisi tietysti, että olisi laajempaa näkemystä eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi. Olisinkin kysynyt ministeriltä: onko hallitukselta vielä tulossa joitakin eläinten hyvinvoinnin parantamiseen liittyviä esityksiä tässä loppukaudella?

Sitten vielä tästä lemmikkieläinten sirutuksesta, siihen liittyen tosiaan tehdään muutoksia. Itse olisin toivonut, että tässä yhteydessä olisi jo voitu edistää myös tätä

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

kissarekisteriä ja kissojen siruttamista — siihen edustajat Lyly ja Viljanen täällä jo viittasivatkin. Meillähän on tuolla maa- ja metsätalousvaliokunnassa käsittelyssä kansalaisaloite kissojen vapaana pitämisen kieltämiseksi, ja tämä kissarekisteriasia on siinäkin yhteydessä noussut esiin. Se olisi yksi ratkaisu siihen, että saataisiin kissojen hyvinvointia parannettua nykytilasta ja esimerkiksi näitä kissapopulaatioita parempaan hallintaan.

Ymmärtääkseni ministeriössä olisi jo valmius tämän kissarekisterin eteenpäinviemiseen ja käyttöön ottamiseen, mutta poliittinen päätös tästä puuttuu. Kysynkin ministeriltä, vähän samalla tavalla kuin edustajat Lyly ja Viljanen, mutta siitä näkökulmasta, että toivoisi, että tätä voisi vauhdittaa: mikä sen rekisterin tilanne on, ja voitaisiinko sitä vauhdittaa, että Suomessa saataisiin myös kissat rekisteröinnin piiriin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa.

16.17 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Käsittääkseni tämä hallituksen esitys parantaa eläinten hyvinvointia. Pieni askel, mutta kuitenkin parempaan suuntaan, ja siitä kiitän ministeriä.

Tässä on noussut tämä lemmikkieläinten rekisteröinti ja sirutus esille. Täytyy sanoa, kun somea ja esimerkiksi Facebookiakin seuraa, niin siellä on ihan mieletön määrä esimerkiksi koiria, jotka jostain syystä ovat päässeet karkaamaan. On todella tärkeää, että koirillakin on silloin siru, jotta pystyy seuraamaan ja tunnistamaan ja löytämään sitten oikean omistajankin. Se on ehdottoman tärkeää. Kissojenkin kohdalla se tulee varmaan tulevaisuudessa. Ehkä se on kaukana vielä, mutta se on hyvä suunta, että sitä kohti ja sinnepäin mennään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

16.18 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Myönnän, että voitte keskeyttää, jos puhun asian vierestä kovin pahasti.

Täällä tulivat nämä kissat ja niiden rekisteröinti, ja juuri tänään tuli yksi kansalaispalaute. Näkökulmana siis se, että itse tulen tuolta vähäväkisiltä, näivettyviltä, taantuvilta puutealueilta elikkä itäisestä Suomesta, ja kun siellä viimeisenä vanhuuden turvana jopa sotepalveluja korvaamassa on se 13-vuotias kissa tai sitten se kolmirotuinen koira, niin ovat aika huolissaan ne mummut ja papat siellä, että pitääkö nämä nyt tosiaan lähteä siruttamaan johonkin paikkaan, josta he eivät edes tiedä, missä se on ja mitä se maksaa. Pitää ottaa myös tällainen inhimillinen näkökulma näissä huomioon. — Kiitos, ei muuta. [Aki Lindén: Hyvä puheenvuoro!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluaako ministeri vastata näihin muutamiin kysymyksiin? Kolme minuuttia.

16.19 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Täällä edustajat Lyly ja Viljanen kysyivät tästä rekisteristä. Koiria Suomessa on suurin piirtein noin 800 000, ja näistä puolet on tällä hetkellä siellä rekisterissä. Kissojen lukumäärän, aika semmoisella mututuntumalla, arvioidaan olevan varmaankin jonkun verran enemmän. Edustaja Viljanen kysyi vielä tästä... Koirarekisterihän meillä tosiaan on, ja siellä se

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

rekisteröinti maksaa tällä hetkellä 10 euroa, jos se tehdään sähköisesti, ja sitten jos paperilomakkeella ilmoitellaan, niin se on sen 20 euroa. Mutta on hyvä muistaa, niin kuin tuossa laissa nyt sanotaan, että sen tunnistusmerkinnän voi tehdä myös valtuutettu tunnistaja, ja siinä mielessä se varmaan tulee tasaamaan näitä kustannuksia.

2030 on näitten kissojen osalta, sellaisten kissojen osalta, jotka ovat myyntiin tarkoitettuja. Niille tulee se rekisteröintivelvoite siihen mennessä, ja sitten nämä muut mirrit tulevat vähän myöhemmin. Siinä on se 2040 on nyt laitettu sinne. Se on siis Euroopan unionin asetus, joka on kuitenkin edelleenkin tällä hetkellä käsittelyssä Euroopan parlamentissa, eli se ei ole vielä ihan loppuun saatettu siellä. Suomessakin valmistelua toki tehdään näitten rekistereitten suhteen, mutta kun se on vielä kesken siellä, siellä on siis osia, jotka ovat vielä vahvistamatta, kannattaa tietenkin ottaa huomioon myös se, mitä sieltä sitten siellä käsittelyssä tulee.

No, sitten vielä edustaja Elo kysyi tästä, mitä muuta tällaista on tulossa eläinsuojeluun liittyen, eläinten hyvinvointiin liittyen. Ainakin siellä on tulossa jalostusasetus, turkisasetus, kala-asetus, nauta-asetus ja sitten muistaakseni oli rekikoiriin liittyvä joku tämmöinen ohjekirja tai joku vastaavantyyppinen selvitys tai vastaava. Ainakin nämä ovat nyt tässä sellaisia, mitkä tältä istumalta pystyy listaamaan. Osahan näistä perustuu nimenomaan tuohon eläinten hyvinvointilakiin, joka silloin viime hallituskauden lopussa hyväksyttiin, eli ne ovat sieltä johtuvia asetuksia, jotka sitten pistävät sen lainsäädännön täytäntöön. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 159/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 3/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 3/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Ensimmäinen puheenvuoro, edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.22 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Suomalaiset ansaitsevat terveydenhuoltoa oikea-aikaisesti ja tietoon perustuen. Nyt käsittelyssämme olevan esityksen ydin on selvä: terveyttä on hoidettava ennakoiden, eikä vasta silloin, kun ongelmat ovat jo syntyneet. Siksi vahvistamme hyvinvointialueiden mahdollisuuksia toimia tiedolla. Jatkossa myös ennakoivassa terveydenhuollossa voitaisiin hyödyntää olemassa olevia terveystietoja yksilön ja yhteisön terveyden edistämiseksi. Terveydenhuoltolain ja asiakastietolain muutokset antavat ammattilaisille paremmat työkalut tunnistaa terveysrisikit ajoissa, ohjata

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

hoitoa oikeaan suuntaan ja estää sairauksien paheneminen. Tämä on paitsi järkevää myös inhimillistä politiikkaa, jota myös sosiaali- ja terveysvaliokunta on päättänyt tukea. He ovat antaneet esitykseen pieniä tarkennuksia, mutta lain sisältö on yhä sama.

Arvoisa puhemies! Terveyttä tulee hoitaa tiedolla. Tiettyjen terveystietojen käyttö ennakoivassa terveydenhoidossa ei ole vaihtoehto vaan välttämättömyys. Kun ammattilaisilla on mahdollisuus hyödyntää ajantasaista tietoa turvallisesti ja eettisesti, voidaan tunnistaa varhaisia merkkejä sairauksista ja tarjota tukea jo ennen kuin ihminen itse huomaa tarvitsevansa sitä. Näin ehkäisemme inhimillistä kärsimystä, vähennämme hoidon kustannuksia ja rakennamme kestäväää terveydenhuoltojärjestelmää. Tieto ei korvaa hoitoa, mutta se tekee hoidosta oikea-aikaisempaa ja vaikuttavampaa. Arkaluontoisia tietoja, kuten terveystietoja, on yhä edelleen käsiteltävä vastuullisesti, huolellisesti ja turvallisesti. Tämän esityksen tavoitteena ei ole vaarantaa suomalaisten terveystietoja vaan selkeyttää hyvinvointialueille hoidon tarpeen ennakoimisen tärkeyttä ja parantaa mahdollisuuksia ennaltaehkäisevän hoidon tarjoamiselle.

Arvoisa puhemies! Yhtään vähempää en voi painottaa sitä, että ennakoiva terveydenhuolto ja terveelliset elämäntavat kulkevat käsi kädessä. Kun yhteiskunta tukee ihmisiä tekemään terveyttä vahvistavia valintoja, kuten liikkumaan riittävästi ja syömään terveellisesti, ja kun kykenemme hyödyntämään tietoa näiden valintojen ammattiosaamiseen perustuvan suosittelun tukena, jokaisella suomalaisella on paremmat mahdollisuudet voida hyvin. Tämä uudistus on askel siihen suuntaan, että terveydenhuollossa ei vain reagoida, vaan tunnistetaan, ennaltaehkäistään ja autetaan ajoissa, kuten kuuluukin olla.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on vain yksi esimerkki vastuullisesta ja tulevaisuuteen katsovasta hallituspolitiikasta, jota juuri nyt toteutamme. Kyse on ennen kaikkea päämäärästä vahvistaa tiedolla johtamista, tukea ennakoivaa hoitoa ja varmistaa, että terveydenhuolto on paitsi vaikuttavaa myös oikea-aikaista. Terveiden ylläpitäminen tiedolla on paras investointi, jonka Suomi voi tehdä. Se on investointi kansalaisten hyvinvointiin, työkykyyn ja yhteiseen turvallisuuteen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

16.26 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä käsitellään tärkeää asiaa, kun mietitään sitä, minkälaisia kohdennuksia tehdään. Mielestäni tästä kokonaisuudesta puuttuu yksi tärkeä asia, kun katsotaan meidän tämänhetkistä tilannetta. Tämmöisiä terveystarkastuksia pitäisi tehdä kohdennetusti erityisesti pitkäaikaistyöttömille. Pitkäaikaistyöttömien terveystarkastukset pitäisi tehdä viimeistään kahden vuoden työttömyyden jälkeen, että näkisimme kaiken kaikkiaan, minkälaisia työ- ja toimintakykyhaasteita heillä on ja tarvitseeko joitain toimenpiteitä tehdä heidän eteensä, niin että he palautuisivat työkykyisiksi. Tällä on myöskin merkitystä sen osalta, että ensimmäisen kerran tiedettäisiin läpileikkauksena se, millä tasolla pitkäaikaistyöttömien työ- ja toimintakyky tällä hetkellä on.

Tämä kaksi vuotta tarkoittaisi myös sitä, että nyt kun aika paljon käydään keskustelua siitä, kuka vastaa pitkäaikaistyöttömistä, niin siinä tulisi myöskin tämä vastuunjakko paremmin käsiteltyä, koska tiedettäisiin, että ne henkilöt, joilla on työ- ja toimintakykyä tai osittaista työkykyä jäljellä, ovat kuntien vastuulla, työllisyyspalvelujen vastuulla, niillä toimenpiteillä, mitä kunnilla on, ja sitten niiden henkilöiden, joilla ei ole työkykyä jäljellä,

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

pitäisi olla hyvinvointialueen vastuulla ja hyvinvointialueiden palveluiden piirissä ja sitten valtion rahoituksen toimenpiteiden piirissä. Eli myöskin tämä niin sanottu työttömyysturvan rahoitus, sakkomaksut, jakautuisi niin, että kunnat vastaisivat kahteen vuoteen asti nykyisen jaon mukaan ja kahden vuoden jälkeen vain työkykyisistä tai osatyökykyisistä ja sitten yli kaksi vuotta työttöminä olleista ne, jotka eivät ole työkykyisiä, olisivat valtion työttömyysturvan rahoituksen piirissä kokonaisuudessaan tai sitten siirtyisivät työkyvyttömyyseläkkeelle.

Tällä selkiytettäisiin tätä hyvinvointialueitten ja kuntien työnjakoa ja myöskin tätä rahoitusta, mutta ennen kaikkea me saisimme selville sen, minkälaisessa työ- ja toimintakyvyssä nämä kyseiset työnhakijat tuolla työvoimahallinnossa ovat. Tämä vielä korostuu senkin vuoksi, että kun toissijaiselta etuudelta siirretään työvoimahallintoon nyt ensisijaiselle etuudelle ihmisiä, heidän työkyvystään meillä ei ole minkäänlaista käsitystä.

Arvoisa rouva puhemies! Tämän olisi pitänyt olla tässä mukana, jolloin tähän lakiin olisi tullut isompaa konkretiaa, jolla tätä vietäisiin eteenpäin. Muuten tämä kokonaisesitys on hyvä, mutta kyllä rokotteisiin liittyvät asiat, jotka täällä sitten vastalauseessa myöhemmin tulevat, olisi pitänyt paremmin huomioida. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

16.29 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Teen aivan ensimmäiseksi tämän pykälämuutosehdotuksen, joka on kuvattu täällä valiokunnan mietinnön vastalauseessa. Eli teen sen ehdotuksen.

Sitten käytän tästä myös tällaisen kuvailevan ja pohdiskelevan puheenvuoron. Valiokunnan puheenjohtaja on esteellinen tänään esittelemästä tätä mietintöä, eikä tämän puheenvuoroni ole tarkoitus olla mikään korvaava esittely, vaan jonkun verran referoin eräitä keskeisiä asioita tässä:

Meillä on sosiaali- ja terveysvaliokunnassa erittäin paljon lakeja käsittelyssä, niin kuin kaikki täällä eduskunnassa tiedämme, ja joukossa on erittäin laajakantoisia ja suuria lakeja, joita on käsitelty jopa sieltä syyskaudelta alkaen, ja sitten on tällaisia pienempimuotoisia, ja en sano, että nämä ovat vähämerkityksellisiä, mutta helpompia ja yksinkertaisempia. Tämä kuvautuu hyvin täällä mietinnön sivulla viisi seuraavassa virkkeessä, jossa todetaan: ”Valiokunta toteaa, että esityksessä ehdotetuissa lakimuutoksissa on kyse nykytilan täsmennyksistä, jolloin ehdotetut muutokset ovat käytännössä nykytilaan nähden verraten pieniä.” Tämä todetaan siis ihan suoraan tässä.

Eilen tai sitten toissa päivänä oli televisiouutisten yhteydessä pieni osuus Keski-Suomen hyvinvointialueelta, ja siellä itse asiassa tuttu pitkän linjan yleislääkäri kertoi sellaisesta toiminnasta, jota he olivat siellä harjoittaneet, että esimerkiksi potilasrekistereistä kun löytyy tiettyjä sellaisia laboratoriotuloksia tai muita, jotka voivat sitten muodostaa riskin joillekin kansansairauksille, tällaiseen väestönosaan tai näihin ihmisiin oli sitten kohdistettu tiettyjä tällaisia lähestymisiä ja terveyttä edistäviä toimenpiteitä ja oltu heihin yhteydessä. Itse asiassa kun tämä nyt käsittelyssä oleva lakiesitys oli täällä lähetekeskustelussa, tämä oli se asia, jota itse odotin ja oletin tällä koko lakiesityksellä tarkoitettavan, mutta tämä jäi käytännössä paljon suppeammaksi.

Täällä valiokunnan yleisperusteluissa todetaan, että keskeinen motiivi tämän hallituksen esityksen sisällölle oli, että ”nykyinen oikeustila potilastietojen käsittelystä on esityksen perustelujen mukaan epäselvä”. Eli tehtiin selvemmäksi, miten näitä tietoja voidaan

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

käyttää sitten tämmöiseen ennakkolliseen tarkoitukseen. Mutta edelleen sitten huomattiin, että siitä oli jätetty Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri, siis HUS-yhtymä, pois, ja yksimielisesti sitten HUSin lausuntoon ja muihinkin asiantuntijalausuntoihin nojaten lisäsimme HUSin tähän mukaan. Se on tässä mietinnössä myös tietenkin sitten esitelty ja siellä pykälissä huomioitu.

Sitten vielä toteaisin tässä, että tämä, mihin äsken tuossa viittasin, että tätä voitaisiin oikeastaan laajemmin soveltaa kuin mitä nyt ollaan valmisteltu, niin sekin täällä todetaan mietinnössä. Se on tällaisessa virkkeessä: ”Valiokunta pitää tärkeänä, että jatkovalmistelussa arvioidaan mahdollisuuksia hyödyntää potilastietoja nykyistä vaikuttavammin väestötasolla sairauksien ehkäisemiseksi sekä kansanterveyden edistämiseksi.” Tämä oli siis se asia, jota itse toivoin tältä lailta, mutta se jäi nyt paljon kapeammaksi.

Sitten tässä tulee tämä rokotusasia, johon tämä vastalauseemmekin ja pykälämuutos liittyvät, eli täällä todetaan näin: ”Asiantuntijakuulemisessa nostettiin esille myös sääntelytarve liittyen potilastietojen tehokkaampaan hyödyntämiseen ihmisten tavoittamisessa kansallisen rokotusohjelman mukaisiin rokotuksiin. Ehdotettu sääntely ei koske näitä tilanteita.” Eli niiden tietojen, onko joku vailla rokotusohjelmaan kuuluvaa maksutonta rokotetta, joka voisi edistää ja ylläpitää hänen terveyttään, käsittely ja hyödyntäminen sitten suhteessa siihen väestöosaan jäi tämän lain ulkopuolelle.

Ihan viimeisenä kommenttina vielä totean, että minusta oli hyvin osuva tämä valiokunnan mietinnön viimeinen kappale, jossa todetaan näin: ”Valiokunnan näkemyksen mukaan keskeisessä roolissa myös ennakoivan terveydenhuollon vaikuttavuuden varmistamisessa tulee olla valtakunnallisesti kattava omalääkäreihin perustuva toimintamalli. Omalääkärin avulla voidaan myös ennakoivilla toimilla parantaa hoidon jatkuvuutta. Omalääkärit voisivat ennakoivien toimien avulla myös kohdentaa työpanosta niihin potilaisiin, jotka hyötyvät siitä eniten.” Tämä oli hyvin tärkeitä. Tiedän, että nykyinenkin hallitus osaltaan on edistämässä omalääkärimallia, mutta se edistäminen tapahtuu tavattoman hitaasti. Hallituskausi alkaa olla jo loppuillaan, ja vauhdin pitäisi olla nopeampi, koska koko maahan pitäisi saada kattava omalääkärijärjestelmä. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mattila.

16.35 **Hanna-Leena Mattila kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Me keskustassa kannatamme muilta osin hallituksen esitystä ja valiokunnan siihen tekemiä täydennyksiä, mutta ihmetystä herättää nimenomaan se, että kansallisen rokotusohjelman mukaiset rokotukset loistavat siellä poissaolollaan. Keskustan ja muun opposition kanta on selvä tämän asian suhteen. Ennakoivaan terveydenhuoltoon kuuluu olennaisesti kansallisen rokotusohjelman mukaiset rokotukset, ja ne tulisi lisätä lakiin. Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa ei jäänyt epäselväksi rokotusten keskeinen rooli erilaisten sairauksien ehkäisemistyössä. Koko soteuudistuksen lähtökohtana on ollut painopisteen siirtäminen perusterveydenhuollon vahvistamiseen ja ennalta ehkäisevään työhön.

Kannatan edustaja Lindénin edellä esittämää vastalauseita ja muutosesityksiä pykäliin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eerola.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

16.36 **Juho Eerola ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessähän on suurimmaksi osaksi kyse — mikäli olen nyt ihan oikein ymmärtänyt — tosiaan lähinnä sellaisesta täsmennyksestä nykykäytäntöön ilman juurikaan uusia velvoitteita ja edelleen resurssien järkevämmästä käytöstä sekä tietynlaisesta ennaltaehkäisystä, jota on aina syytä kannattaa.

Tämä hallituksen esitys täsmentää hyvinvointialueiden terveydenhuoltolain mukaisia tehtäviä ennakoivassa terveydenhuollossa, kuten vaikka terveystarkastuksissa, seulonnoissa, terveysongelmien varhaisessa tunnistamisessa ja hoidon seurannassa, sekä sitten edelleen mahdollistaa potilastietojen analysoinnin teknologian avulla asiakkaan palvelutarpeen ennakoimiseksi ja varhaiseksi puuttumiseksi, niin kuin jo taisi edustaja Lindén aiemmin vähän tuosta esimerkkiä ottaakin.

Edustaja Hänninen omassa puheenvuorossaan korosti terveiden elämäntapojen merkitystä ja muuta seurantaa ja ennaltaehkäisyä. En ala toistamaan hänen sanomaansa, mutta yhdyin näkökantaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

16.37 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Jatkan tästä rokoteasiasta.

Elinkeinoelämän keskusliitto toteaa näin: rokottaminen lisää työkykyä, vähentää poissaoloja ja parantaa tuottavuutta. Elinkeinoelämän keskusliitto ja SAK yhdessä — siis yhdessä — toteavat, että Suomi tarvitsee työkykyisen väestön ratkaisuksi aikuisten rokotusohjelmaan ja että Suomessa on tällä hetkellä noin 1,4 miljoonaa yli 50-vuotiasta työntekijää ja terveyden ja työkyvyn ylläpitäminen on tärkeää työvoiman riittävyyden kannalta.

Ja vielä täältä huomiona rokottamisen vaikutus kansantalouteen: Voidaan ehkäistä sairauspoissaoloja. Yhden poissaolopäivän kustannus 370 euroa päivässä, työpanoksen menetys seitsemän miljardia euroa vuodessa — seitsemän miljardia euroa vuodessa — ja tässäkin salissa on niitä, jotka jostain kummallisesta syystä vastustavat rokotteita. Kaikki tämä vaikuttaa sairaanhoitojärjestelmän kuormitukseen.

Eli vähemmän sairauspoissaoloja, korkeampi tuottavuus, alhaisemmat sairausvakuutusmaksut, vahvempi julkinen talous. Yksilön elämänlaatu paranee, ja työurat pidentyvät. Elinkeinoelämän keskusliiton viesti, ja SAK siellä mukana. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää poissa. — Edustaja Lahdenperä.

16.39 **Milla Lahdenperä kok:** Arvoisa puhemies! Tämä esitys korjaa yhtä sotejärjestelmän keskeistä ongelmaa eli sitä, että tieto ei kulje. Ilman toimivaa tiedonkulkua ei ole sujuvaa hoitoa eikä tehokasta resurssien käyttöä. On järkevää selkeyttää sääntelyä niin, että ammattilaisella on oikeus käyttää tietoja silloin, kun se hoidon kannalta on välttämätöntä, mutta samalla varmistaa potilaan tietosuojaa.

Potilaan ja asiakkaan tiedon pitää olla käytettävissä oikeassa paikassa oikeaan aikaan. Hyvinvointialueiden, yksityisten ja eri toimijoiden välinen tiedonvaihto helpottuu. Tämä on tärkeää, ettei potilaan tarvitsisi joka paikassa kertoa samoja asioita uudelleen ja uudelleen. Uudistuksella hoito nopeutuu ja päällekkäinen työ vähenee.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Asiakastietojen käyttö selkeytyy. Lainsäädännöllä täsmennetään, kuka saa katsoa tietoa ja millä perusteella. Parannetaan tietosuojaa ja oikeusturvaa. Samalla kuitenkin mahdollistetaan järkevä tiedonkäyttö.

Esityksessä myös kansalliset tietojärjestelmät ovat keskiössä. Kanta-palvelujen ja muitten järjestelmien käyttöä selkeytetään, ja tavoitteena on yhtenäinen järjestelmä eikä 20 erilaista järjestelmää.

Tämän hallituksen tavoitteena on usealla eri sektorilla palveluiden sujuvoittaminen ja niin myös sote-puolella. Hoitopolut on saatava selkeämmiksi, ja niin myös ammattilaisten työ helpottuu. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain ja rakentamislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 3/2026 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 6/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu. Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.40 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Turvallisuusympäristömme on muuttunut perusteellisesti Venäjän hyökkäyksen jälkeen. Kun katsomme omaa sijaintiamme kartalla tuon konfliktin rinnalla, näemme selkeästi puolustusteollisten toimitusketjujen haavoittuvuuden. Suomi on kuin saari, ja siksi Suomella täytyy olla omaa, kotimaahan sijoittuvaa kriittistä tuotantokapasiteettia puolustusteollisuudessa.

Nyt käsittelyssämme olevan esityksen ydin on selkeä: maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten lupamenettelyjä sujuvoitetaan, nopeutetaan ja sovitetaan yhteen nykyistä paremmin. Uudistus ei koske kaikkea rakentamista tai mitä tahansa vaarallisia aineita. Tässä esityksessä ehdotetaan lisättäväksi lakiin maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoksia koskevat säännökset, joiden määrittelyä ohjaisi puolustusministeriö. Tämä koskee erityisesti laitoksia, jotka valmistavat vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä, eli esimerkiksi ammus- ja komponenttituotantoa, jota ei voida kriisitilanteessa korvata ulkomaisilla toimituksilla.

Ympäristövaliokunta on antanut mietintönsä esityksestä ja tehnyt siitä muutoksillaan entistä selkeämmän. Valiokunnan mietinnössä korostetaan myös tarvetta selvittää puhtaan siirtymän sijoittumisluvalla sijoitettavien rakennushankkeiden toteutuksen sujuvoittamista kemikaaliturvallisuuslainsäädäntöä kehittämällä. Tällainen sujuvoittaminen on Suomen etu.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä uuden tuotantolaitoksen lupaprosessi voi kestää vuosia. Se on rauhanaikana ehkä siedettävää mutta tämän päivän turvallisuusympäristössä täysin kestämatöntä. Esityksen mukaisesti lupia voidaan jatkossa käsitellä ensisijaisina.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Rakentaminen voitaisiin aloittaa tietyin edellytyksin jo ennen lupien lainvoimaisuutta, ja sijoittamislupa voitaisiin myöntää myös kaavoittamattomalle alueelle, jos hanke on puolustuksen kannalta olennainen. Nämä ovat uudistuksia, jotka suoraan vahvistavat turvallisuuttamme. Samalla tärkeää kuitenkin on, että turvallisuusvaatimuksia ei kevennetä. Kaikki tekniset normit, riskiarvioinnit ja suojaetäisyydet säilyvät ennallaan. Esityksessä huomioidaan myös tiedon suojaaminen muuttuneen turvallisuusympäristömme myötä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

16.43 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tällä lakiesityksellä on tarkoituksena nopeuttaa maanpuolustukselle ja varustautumiselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamista ja lupamenettelyä ja samalla lisätä myös sotilaallista huoltovarmuutta.

Tämän lain käsittelyssä on näitä perusteita hyvin käyty ja nostettu esiin, mutta silloin kun tämä oli ensimmäisessä käsittelyssä, niin esillä oli vastalause 2, jossa kiinnitimme huomiota valitusmenettelyihin näissä tilanteissa, jolloin näitä tuotantolaitoksia sijoitetaan. Tämä lakiehdotus menee pitemmälle kuin olisi tarpeen, ja tässä mielessä siitä tuotantolaitoksesta, jos se aiheuttaa siinä lähipiirissä vaikutuksia, olisi pitänyt olla se valitusoikeus. Ja toinen asia, joka tässä oli: jos yleiskaavassa oli määritelty liikenteen tai teknisen huollon verkoston sijainti, niin tämä voisi ohittaa sen, ja se tuntuu kanssa aika oudolta ratkaisulta.

Kaiken kaikkiaan kuitenkin näitten tuotantolaitosten rakentaminen pitää saada liikkeelle. On maanpuolustuksen ja huoltovarmuuden kannalta tärkeää sujuvoittaa niitten rakentamista ja nopeuttaa niitten valmistumista. Siinä mielessä tämä lakiesitys kuitenkin loppuviimein on sellainen, että näine puutteineenkin, mitä tässä lakiesitykseen jäi näitten lisärajoitusten tekemistenkin osalta, se kannattaa hyväksyä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Yrttiaho.

16.45 Johannes Yrttiaho vas: Puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan, että maanpuolustukselle tärkeä vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä valmistava, käsittelevä tai varastoiva tuotantolaitos voitaisiin toteuttaa ilman kaavoitusta rakentamisluvan sijoittamislupakäytännöllä, siis ”eräiden maanpuolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten sijoitusluvan perusteella”. Kaavamenettelyn ohittamisen ratkaisisi käytännössä puolustusministeriön lausunto. Tällaisen maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen lupahakemus voitaisiin asettaa etusijalle viranomaiskäsittelyssä.

En voi yhtyä hallituksen esitykseen nykyisessä muodossaan enkä sitä koskevaan ympäristövaliokunnan mietintöön. Jätin tästä esityksestä myös eriävän mielipiteen talousvaliokunnan lausuntoon.

Kaavoituksen tarkoituksena on luoda ennakoivaa, suunnitelmallista ja yhteensovittavaa alueiden käyttöä, jossa eri maankäyttö- sekä taloudelliset ja sosiaaliset ja ekologiset tarpeet otetaan huomioon. Esityksessä tarkoitettujen maanpuolustukselle tärkeiden laitosten ei ole alueiden käytön kannalta vähäpätöisiä, eivätkä niiden vaatimat maa-alat ole pieniä. Lisäksi niillä voi olla ja hyvin todennäköisesti on haitallisia vaikutuksia luonnolle ja läheisten asuinympäristöjen turvallisuudelle. Kaavoituksen ohituskaista jälleen uudelle maankäyttömuodolle johtaa siihen, että edelleen vähennetään kunnan kaavoituksen

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

merkitystä demokratian paikallisen toteutumisen keskeisenä perustana. Koska kuntien itsehallinto on turvattu perustuslain 121 §:ssä, olisi esitys ollut perusteltua viedä myös perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi. Kaavoituksen ohittaminen ja siten kunnallisen demokratian sivuuttaminen vähentää luottamusta päätöksentekoon, ja se vähentää hankkeiden hyväksyttävyyttä. Juuri tällä saattaa osaltaan olla muutoksenhakua lisäävä vaikutus.

Rakentamislakiin esitetyt maanpuolustukselle tärkeät tuotantolaitoksen sijoittamisluvan edellytykset ovat säännöskohtaisilta perusteluiltaan suppeat, eikä niistä selviä, miten esimerkiksi elinympäristön laadun merkityksellistä heikkenemistä tulisi lupaprosessin yhteydessä tulkita. Sijoittamisen edellytyksistä puuttuu kokonaan erillinen säännös erityisten luontoarvojen säilyttämiseen liittyen. Tärkeää sijoittamisluvan soveltamisessa olisi nähdäkseni myös se, että tuotantolaitos on Suomen omalle maanpuolustukselle olennaisen merkityksellinen. Vähintäänkin selkeästi vientimarkkinoille pyrkiviin hankkeisiin tulisi soveltaa normaalia sääntelyä.

Sijoittamislupakäytäntöön sisältyvä valitusoikeus on lähtökohtaisesti rajattu, sillä siinä ohitetaan kunnan kaavoitusprosessiin sisältyvä kansalaisten vaikutusmahdollisuus. Rakentamislain muutokseen ei ole enää ehdotettu sen luonnosvaiheen mukaista valitusoikeutta toimialueellaan sellaiselle rekisteröidylle yhteisölle, jonka tarkoituksena on ympäristön, terveyden ja luonnonsuojelun edistäminen. Rekisteröityjen yhteisöjen, kuten luonnonsuojelujärjestöjen, valitusoikeuden merkitys laillisuuden valvonnassa on kasvanut sitä mukaa, kun viranomaisten valitusmahdollisuuksia alueidenkäyttölainsäädännössä on vähennetty, eikä tätä oikeutta siksi tule rajoittaa. En myöskään kannata talousvaliokunnan lausunnossaan esittämää valitusoikeuden rajaamista edelleen hallituksen esityksessä ehdotetusta poistamalla valitusoikeus yleisöltä, jonka etua asiaa koskeva päätös koskee.

Arvoisa puhemies! Esitänkin siis, että lakiehdotukset hylätään ja eduskunta hyväksyy vastalauseen 1 mukaisen lausumaehdotuksen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski.

16.50 **Pia Lohikoski vas:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kannatan edustaja Yrttiahon tekemää hylkäysehdotusta.

Tässä on kyseessä hallituksen esitys, joka mahdollistaa poikkeamisen tuotantolaitoksen lupa- ja ilmoitusmenettelystä, vaikka kyseessä on kuitenkin vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä valmisteleva, käsittelevä tai varastoiva tuotantolaitos. Tämä on merkittävä asia. Erikoiseksi tämän hallituksen esityksen valmistelun tekee — tässä vedotaan toki maanpuolustukselle tärkeään asiaan, ja tämän perusteen sinänsä ymmärrän — tämä kiireellisyys, mitä tässä on pidetty, ja lausuntoaikaakin on annettu lausujille harvinaisen vähän. Yleensä normaalisti 6—8 viikkoa on tällainen kuulemisaika, ja nyt tässä esityksessä oli varattu vain vajaa kolme viikkoa. Kyllä näen, että tässä on kunnallisen demokratian kannalta ongelma, ja sen takia tätä on vaikea kannattaa. Tässä on edustaja Kivelä tehnyt ympäristövaliokunnassa mietintöön perustellut hylkäysehdotukset. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

16.51 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Ympäristövaliokunta käsittelee tämän hyvin tarkkaan ja laajasti. Asiantuntijoita kuulumme erilaisia vastineita ja muita pyytäen.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Sujuvoittaminen on välttämätöntä. Itse olen vähän sitä mieltä, että tämä ei edes riittävästi nopeuta. Se tuli siellä esille, että se painopiste oli enempi sujuvoittamisessa kuin siinä, nopeuttaako tämä.

Tässä tietysti voi pohtia sitä, että meidän ei kannata olla vainoharhaisia, mutta meidän ei kannata olla naiiveja. Jos sanotaan suomeksi, mistä tässä on kyse, tässä on kyse varautumisesta sotatilanteeseen, ja silloin jos varaudutaan sotatilanteeseen, niin myös sodassa on haitallisia vaikutuksia niin luonnolle kuin asutukselle. Sotatilanteessa kunnallinen demokratia ei paljon paina, eikä siellä vihollinen jää odottamaan valitusaikoja. Elikkä siinä mielessä tämä on tarpeellinen saada eteenpäin.

Kaikkien niiden asiantuntijakuulemisten ja muiden pohjalta oli helppo tehdä se päätös, että nämä eivät tule olemaan niin dramaattisia vaikutuksia kuin mitä ehkä annetaan joiltain tahoilta ymmärtää. — Kiitos. [Janne Jukkola: Hyvä puheenvuoro!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Yrttiahho.

16.52 **Johannes Yrttiahho vas:** Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen oikeusvaltiota, demokratiaa ja ympäristöä heikentävä vaikutus on mielestäni olennainen. Kaiken lisäksi tämän turvallisuuspoliittinen arviointi on nurinkurinen. On kyseenalaista, että Suomi uhraa väestön turvallisten asuin ympäristöjen, luonnon, oikeusvaltion ja demokratian periaatteet hankkeille kansallisen intressin tai kansallisen turvallisuuden kaltaisten hyvin tulkinnanvaraisten käsitteiden nojalla — nyt jos siis katsoo tätä lainsäädäntöä, miten tässä on asioita määritelty — tai jopa niin, että tällaiset hankkeet eivät ilmiselvästi edes ole näiden mainittujen käsitteiden kannalta tosiasiallisesti perusteltavissa vaan edistävät Suomen kansallisen intressin ja kansallisen turvallisuuden sijasta pikemminkin hyvin selvästi ja jopa ensi sijassa muiden valtioiden, kuten niin sanottujen liittolaismaiden, intressejä.

Tämä vireillä oleva Porin TNT-räjähdetehdashanke on tästä havainnollistava esimerkki, ja tämän hankkeen takiahan tässä lakia ollaan muuttamassakin. Oikeusoppineet ovat kritisoineet hankkeen valmistelua suomalaisen oikeusvaltion peruseriaatteiden horjuttamisesta, sillä siinä on ohitettu useita lakiin perustuvia oikeusratkaisuja. Hankkeen kaavoitus on pyritty kiertämään hakemalla sijoituslupaa, vaikka asemakaavan ohittamisen edellytykset eivät ilmiselvästi täyty. Kansalaisten valitusoikeutta on haluttu rajoittaa ja ympäristövaikutusten arviointi ohittaa — näin siitä huolimatta, että Tukesin arvion mukaan Porin räjähdetehdas on kemikaalilain mukaisesti suuronnettomuusvaarallinen laitos. Tehtaan tuotantohan olisi tarkoitettu pääasiassa vientiin. Näin on julkisuudessa kerrottu.

Porin kaupungin TNT-räjähdetehdasta koskevasta sijoittamislupapäätöksestä on vireillä valitusprosessi Turun hallinto-oikeudessa. On katsoakseni hyvin kyseenalaista, että käytännössä yhden hankkeen jo käynnissä olevan valitusprosessin mitätöimiseksi tehdään nyt tällainen käsillä oleva lakimuutos. Ei pitäisi ainakaan olla mahdollista, mikäli vireillä oleva valitusprosessi hallinto-oikeudessa mitätöidään kyseisellä lakimuutoksella. Käytännössä kyseessä olisi tällöin lain taannehtiva soveltaminen, mikä on yleisten oikeuseriaatteiden näkökulmasta hyvin kyseenalaista. Nyt lakiesityksen voimaantulosäännös näyttää kuitenkin mahdollistavan tällaisen menettelyn.

Hallituksen esitys on merkitykseltään painava ja siihen nähden valmisteltu liian kiireellisessä aikataulussa, mistä johtuen esitykseen on jäänyt epäselviä perustelulausumia

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

ja säännösehdotuksia. Näin totesi myös oikeusministeriö ympäristövaliokunnan saamassa selvityksessä.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Hallituksen esityksen valmisteluun liittyvä prosessi ei ollut sekään ongelmaton. Säädösalmistelun kuulemisohjeen mukaan säädösehdotuksista pyydettyjen kirjallisten lausuntojen antamiseen tulee varata aikaa vähintään kuusi viikkoa ja laajoissa hankkeissa vähintään kahdeksan viikkoa. Kyseisen hallituksen esityksen lausuntomenettelylle varattiin aikaa kuitenkin vain vajaat kolme viikkoa, mitä sitten perusteltiin kansallisesta turvallisuudesta johtuvalla kiireellisyydellä. Hyvin lyhyet lausuntoajat ovat ongelmallisia hyvän lainvalmistelutavan ja perustuslaissa säädettyjen osallistumisoikeuksien sekä lainsäätäjää ja hallitusvaltaa sitovan perus- ja ihmisoikeuksien turvaamisvelvoitteen asianmukaisen toteuttamisen kannalta. Kuten oikeuskanslerikin lausuntopalautteessaan totesi, kansallisella turvallisuudella perustellun lakiesityksen lausunnolle olisi ollut perusteltua varata kunnolla aikaa. Normaalia lyhyempi lausunnon antamiseen varattu aika on äärimmäisen ongelmallinen hyvän lainvalmistelun kannalta.

Haluaisin vielä todeta edustaja Kalliolle, kun hän viittasi mahdolliseen sotatilaan ja niin edelleen ja tällaisten hankkeitten kiireellisyyteen, että meillä lainsäädäntö toimii sotatilan vallitessa sitten jo ihan eri pohjalta, eli on puolustustilalaki ja niin edelleen, jotka varmasti antavat hyvin monenlaisia mahdollisuuksia viranomaisille. Nyt on kysymys ihan normaalioloista ja näihin normaalioloihin liittyvän lainsäädännön hyvin kyseenalaisesta muuttamisesta. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

16.57 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä puhuttiin, että on vaarallisia asioita, ja tuo sota ja sotiminen ja maanpuolustus saattavat olla vaarallisia ainakin maahan hyökkävälle viholliselle. Valittamalla isänmaata ei puolusteta. Itse koen, että tämä on meille hyvin tärkeä asia ja prosessi, joka pitää saada mahdollisimman nopeasti eteenpäin. Kun kansallinen turvallisuus on, sanotaanko, että uhattuna, vaarassa, niin kyllä näitten prosessien pitäisi olla vieläkin nopeampia. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 191/2025 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 1/2026 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Hänninen.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Keskustelu

16.58 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Sivistys ei ole vain arvo, se on myös turvaa. Korkea osaaminen vahvistaa yhteiskunnan kriisinsietokykyä, työvoiman riittävyttä ja kansantalouden kantokykyä. Nämä ovat erottamaton osa arjen turvallisuuttamme. Tavoitteena on nostaa korkeakoulutettujen nuorten osuus 50 prosenttiin. Se ei ole vain koulutuspoliittinen tavoite, vaan se on myös turvallisuuspoliittinen teko. Tänä päivänä Suomessa yli 25 prosenttia korkeakoulujen aloituspaikoista menee hakijoille, joilla on jo opiskeluoikeus tai tutkinto alla. Samanaikaisesti moni nuori jää ilman ensimmäistä opiskelupaikkaansa. Tämä on ongelma paitsi koulutukselle myös huoltovarmuudelle. Yhteiskunnan selkäranka syntyy siitä, että mahdollisimman moni saa koulutuksen ja osaamisen, joilla Suomea rakennetaan ja puolustetaan. Tähän ongelmaan puututaan nyt.

Arvoisa puhemies! Yhden opiskeluoikeuden sääntö on tässä ratkaiseva keino. Kun jokaisella voi olla kerrallaan vain yksi samantasoinen opiskeluoikeus, vapautuu vuosittain huomattava määrä opiskelupaikkoja heille, joilla ei ole vielä tutkintoa. Se on sivistyksen laajentamista. Mitä laajempi on koulutettujen joukko, sitä vahvempi on yhteiskunnan turvallisuus. Turvallisuus syntyy osaamisesta. Se syntyy opettajista, insinööreistä, sairaanhoitajista, tietoturva-asiantuntijoista ja kaikista heistä, jotka pitävät yhteiskuntaa käynnissä. Kun korkeakoulujen resurssit kohdentuvat aidosti opiskeleviin eikä passiivisiin rinnakkaisopiskeluoikeuksiin, näin saamme nopeammin valmistuvia ja paremmin työelämään sijoitettavia osaajia. Tämä on suoraan myös talouden ja huoltovarmuuden etu.

Sivistysvaliokunta on nyt käsitellyt esityksen ja ehdottaa mietinnössään, että ehdotetun uudistuksen vaikutuksia opiskelupaikkaa hakevien hakukäyttämiseen sekä erikseen että myös koulutustason nostoon tähtäävien toimenpiteiden kokonaisuuden osana tulee seurata ja arvioida huolellisesti. Tämä on tärkeä osa lain toimivuuden varmistamista. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

17.01 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Ensimmäisessä käsittelyssä tätä asiaa jo käsiteltiin, ja koko ajan unohtuu se pääasia, että kun me katsotaan työelämää, niin siellä tarvitaan tulevaisuudessa enemmän osaamista, ei vähemmän. Siinä mielessä pitää aina kysyä, kun me teemme näitä erilaisia koulutusuudistuksia, kuinka paljon se palvelee tätä tarkoitusta ja kuinka isosta lainsäädäntömuutoksesta tässä on kysymys. Näitä pitää arvioida tällä tavalla.

Kun katsotaan tätä, me ollaan itse luotu tähän koulutusjärjestelmään aika lailla iso hakurumba erilaisiin koulutusasteisiin, ja samalla kun näin tehdään, niin me tehdään myöskin niitä väli vuosia, joita pitäisi saada vältettyä, että ihmiset aina opiskelisivat ja tekisivät tältä osin hyödyllistä ja valmistuisivat nopeammin. Kun katsotaan näitä korkeakoulupaikkoja, meillä kaiken kaikkiaan aloituspaikkoja taitaa olla vuositasona noin 56 000, niistä 31 000 on ammattikorkeakouluissa ja 25 000 yliopistoissa, ja kun meidän ikäluokka on nyt noin 60 000, joka tähän ikään suurin piirtein tulee, niin nähdään, että paikkoja periaatteessa meillä järjestelmässä olisi, mutta me itse olemme luoneet semmoisen järjestelmän, että on hankala saavuttaa näitä korkeakoulutavoitteita, jotka liittyvät siihen 60 prosentin tasoon ikäluokista, ja se meidän pitäisi saavuttaa. Tässä

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

kuitenkin puhutaan aika pienestä määrästä. Koko opiskelijamäärästä parituhatta taisi olla saatujen selvityksien mukaan, eli se ei ole tosiasiasa niin iso kuin tässä annetaan ymmärtää. Sitten tämän osalta on vielä se tilanne, että niitten opiskelijoitten, jotka opiskelevat kahtakin tutkintoa yhtä aikaa, valmistuminen niihin kahteen tutkintoon varmasti hidastuu, ja ei sekään ole välttämättä hyvä asia. Kaiken kaikkiaan tämä lakiesitys kokonaisuudessaan ei ole niin iso kuin tässä ehkä annetaan ymmärtää.

Hyvää tässä on, että on tehty lisähankkeita, joissa toiselle asteelle valmistuneille ja ilman korkeakoulupaikkaa jääville mahdollistetaan nämä 30 opintopisteen laajuiset avoimet korkeakouluopinnot. Sillä saadaan pikkuisen polkua tasoitettua. Täytyy muistaa, että tämä on noin 15 prosenttia ammattikorkeakoulun tutkinnosta. Se ei ole kovin iso, mutta se on osa sitä kokonaisuutta.

Itse näen, että tässä muodossa tämä voidaan hyväksyä, mutta tämä isompi muutos olisi pitänyt katsoa sitä kautta, miten paljon meillä on oikeasti avoimia aloituspaikkoja ja paljonko meidän ikäluokka on ja miten me nopeutettaisiin tätä läpipääsyä noin kokonaisuudessaan. Tämä lakiesitys ei siihen tuo kovin paljon eväitä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

17.04 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Tämä käsittelyssä oleva hallituksen esitys yliopisto- ja ammattikorkeakoululakien muuttamiseksi on ongelmallinen sekä vaikutuksiltaan että periaatteiltaan. Esityksen tavoitteena on vähentää koulutuksen kasautumista ja nostaa korkeakoulutettujen osuutta, mutta tosiasiasa se ei lisää korkean osaamisen määrää Suomessa. Tämä esitys kohdistuu hyvin pieneen joukkoon opiskelijoita, alle kolmeen prosenttiin, ja silti se rajoittaa sivistyksellisiä perusoikeuksia epäsuhtaisen voimakkaasti.

On myös tärkeätä huomata, että pelkkä opiskeluoikeus ei kuluta korkeakoulujen resursseja, vaan ratkaisevaa on se, opiskellaanko aktiivisesti. Korkeakoulut osaavat jo nykyisin mitoitaa opetuksensa todellisen osallistumisen mukaan. Lisäksi tämä esitys lisää tarpeetonta hallinnollista taakkaa. Kuten Unifi on todennut, opiskeluoikeuksien päättymisten kirjaaminen aiheuttaisi merkittävää lisätyötä ilman, että siitä saatavat hyödyt olisivat vastaavia. Tätä emme pidä tehokkaana emmekä järkevänä resurssien käyttönä.

Arvoisa puhemies! Tilanne on se, että nuoret kokevat jo nyt suurta painetta tehdä oikeita koulutusvalintoja. Tämä esitys lisää sitä painetta entisestään ja tekee koulutuspoluista entistä jäykempiä. Sen sijaan vihreät ajattelevat, että meidän tulisi rakentaa järjestelmää, jossa nuorena tehdyt valinnat eivät lukitse tulevaisuutta. Tämä esitys myös pakottaisi useampaa tutkintoa tavoittelevat opiskelijat suorittamaan tutkinnot peräkkäin, mikä voi pidentää opintoaikoja, ja on vaikea nähdä, mitä hyötyä tästä erityisesti syntyisi.

Suomi tarvitsee lisää osaamista, mutta sitä ei synnytetä rajoittamalla opiskeluoikeuksia. Me tarvitaan riittävää korkeakoulujen perusrahoitusta, opiskelijoille turvattua toimeentuloa sekä aloituspaikkojen lisäämistä, ei tällaisia uusia rajoituksia. Korkeakoulutuksen kehittämisessä tulisi edetä kannustimien, ei rajoitusten kautta, ja nyt tässä toimitaan päinvastoin. Hallitus on esimerkiksi kasvattanut entisestään opintotuen lainapainotteisuutta aikana, jolloin opintolainat ovat kasvaneet merkittävästi muutenkin ja isot lainat epävarmassa maailmassa ovat iso este kouluttautua etenkin heille, joilla ei ole vahvoja taloudellisia turvaverkkoja lähipiirissään.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Arvoisa puhemies! Vihreiden ja vasemmistoliiton sivistysvaliokunnassa jättämässä vastalauseessa todetaan, että tämä hallituksen esittämä mekaaninen ja kaikkia koskeva opiskeluoikeuksia rajoittava ratkaisu ei ole vaikutuksiltaan oikeasuhtainen, ja siksi esitän, että lakiehdotukset hylätään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski.

17.07 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Hallituksen koulutuspolitiikka nojaa leikkaamiseen ja rajaamiseen. Koulutustaso ei kuitenkaan nouse rajaamalla mahdollisuuksia, vaan se nousee lisäämällä mahdollisuuksia. Nuoruuteen kuuluu oman polun etsiminen. Harva löytää suuntaansa heti, eikä se opiskeluala välttämättä olekaan aina yhdellä kerralla tai ensimmäisellä kierroksella se oikea, saati sitten lopullinen. Tällä lakimuutoksella nuorten paineita valita ala oikein ensimmäisellä kerralla kuitenkin lisätään. Se voi nostaa kynnystä, ja nuori ei välttämättä uskallakaan hakea yliopistoon tai ammattikorkeakouluun. Samalla rajataan oikeutta kouluttautua ja kehittää itseään.

Yhden opiskeluoikeuden sääntö ei ratkaise korkeakoulutuksen todellisia ongelmia. Lakimuutoksella puututaan ilmiöön, joka koskee vain hyvin pientä joukkoa opiskelijoita, eikä tämä esitys kuitenkaan valitettavasti tuo yhtään lisää opiskelupaikkoja tai korkeakoulujen perusrahoitusta. Samaan aikaan opintolainataakan kasvu pelottaa monia nuoria ja muodostaa todellisen esteen kouluttautumiselle. Jos me haluamme nostaa koulutustasoa, katse on suunnattava sinne, missä potentiaali on suurin. Ammatillisesta koulutuksesta korkeakouluihin siirtyminen on avainasemassa, ja se vaatii parempaa oppimisen tukea, vahvempia yleissivistäviä opintoja sekä riittäviä opetusresursseja ja täysiä kouluviikkoja.

Me vasemmistossa haluamme edistää jokaisen mahdollisuutta valita ja myös muuttaa koulutuspolkuansa vapaasti. Siksi nämä lakiehdotukset tulisi hylätä, ja kannatan siten edustaja Elon esitystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lahdenperä.

17.10 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa rouva puhemies! Tällä esityksellä tavoitellaan sitä, että mahdollisimman monella nuorella olisi mahdollisuus päästä ensimmäiseen korkeakoulupaikkaan eikä paikkoja seiso varattuna ilman, että niitä oikeasti käytetään. Tällä hetkellä järjestelmässä on mahdollisuus pitää useampaa opiskelupaikkaa varastossa samaan aikaan, kun moni nuori odottaa ensimmäistä opiskelupaikkaansa. Tällä esityksellä tilanne muuttuu ja opiskelija voi pitää vain yhtä paikkaa kerrallaan hallussaan.

Tämän esityksen keskeinen vaikutus perustuu siihen, että hakukäyttäytyminen muuttuu. Jatkossa opiskelupaikat kohdentuvat paremmin ilman opiskelupaikkaa oleville ja useampi pääsee opiskelemaan. Vaikutus voi olla määrällisesti maltillinen mutta suunnaltaan täysin oikea. Tämä esityshän ei estä edelleenkään kahden tutkinnon suorittamista, alanvaihtoa tai täydennyskouluttautumista, jatkuvan oppimisen periaatetta. Edelleen siirtohaut säilyvät, opintoja voidaan täydentää ilman uutta tutkintoa, avoin korkeakoulu ja ristiin opiskelu mahdollistavat joustavat ratkaisut. Korkeakoulut kehittelevät myös edelleen avoimen korkeakoulun opintotarjontaansa vastaamaan nykypäivän ja alueiden tarpeita.

Tämä esitys on yksi osa laajempaa kokonaisuutta, jolla koulutustasoa nostetaan ja opintopolkuja sujuvoitetaan. Samalla tehdään myös muita konkreettisia toimia, kuten

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

lisätään aloituspaikkoja erityisesti ensikertalaisille, kehitetään sotepalveluiden kaksoistutkintoja, sujuvoitetaan siirtymiä ja lisätään korkeakoulujen yhteistyötä, vahvistetaan jatkuvaa oppimista ja avoimen korkeakoulun opintosetelikokeilu antaa ilman opiskelupaikkaa jääneille nuorille mahdollisuuden aloittaa opinnot heti. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi asevelvollisuuslain ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 72/2025 vp

Valiokunnan mietintö PuVM 1/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on puolustusvaliokunnan mietintö PuVM 1/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

17.12 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Turvallisuus ei synny itsestään. Se rakennetaan yhdessä koulutuksessa, varautumisessa ja ennen kaikkea korkeassa halussa puolustaa omaa maataan. Suomalainen asevelvollisuusjärjestelmä on yksi maailman vahvimista juuri siksi, että se perustuu yhteiseen tahtoon ja vastuuseen.

Tässä esityksessä puretaan lainsäädännön esteitä, jotka ovat aiemmin rajoittaneet yksilön mahdollisuutta osallistua maanpuolustukseen. Muutos on oikeudenmukainen ja linjassa sen perusajatuksen kanssa, että jokaisella kansalaisella, joka haluaa osallistua kotimaamme puolustamiseen, tulee olla siihen mahdollisuus.

Arvoisa puhemies! Kyse on yksinkertaisesti siitä, että halukkuutta ei saa torjua byrokraattisista tai vanhentuneista syistä. Meidän on kannustettava kaikkia nuoria, naisia, reserviläisiä ja erityisosaajia mukaan yhteiseen tehtävään. Turvallisuus on yhteinen asia, ja me tarvitsemme kaikki mukaan. Vain siten olemme matkalla oikeaan suuntaan.

On kuitenkin sanottava tämä nyt ääneen: Korkea maanpuolustustahto ei yksin riitä. Yhtä tärkeää on, että pidämme huolta nuorten kunnosta ennen palvelukseen saapumista sekä myös reservin toimintakyvystä palveluksen jälkeen. Vahvan puolustustahdon ja lain esteiden purkamisen lisäksi meidän on pantava liikkeelle myös itsemme joka ainoa päivä.

Arvoisa puhemies! Puolustusvaliokunta on nyt käsitellyt esityksen, ja heille on syytä antaa erityistä kiitosta. He ovat tehneet esitykseen kielellisiä muutoksia. On tärkeää, että lait on kirjoitettu siten, että ne kannustavat kansalaisia yhteisen maanpuolustuksen äärelle. Valiokunnan esityksessä on esimerkiksi kirjaus siitä, että Ahvenanmaan kotiseutu-oikeuden omaava henkilö voisi jatkossa hakeutua suorittamaan asepalvelusta, ei hakea vapautuksen kumoamista. Käytännössä toimenpide on ihan sama, mutta sanavalinnoillamme on tässä suuri merkitys. Jokaista tulee kannustaa yhteiseen työhön kansallisen turvallisuutemme puolesta, ja tämä laki onnistuu siinä nyt paremmin kuin aiemmin. Kiitos siitä puolustusvaliokunnalle.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Arvoisa puhemies! Olen iloinen, että tämä hallituksen esitys tekee selväksi yhden asian: kun halua on, ei laki saa olla este. Tämä vahvistaa maanpuolustustahtoa ja antaa jokaiselle mahdollisuuden kantaa vastuuta yhteisestä turvallisuudestamme.

Kannatan esitystä ja kannustan samalla jokaista meistä pitämään huolta omasta kunnosta. Meillä on vain yksi Suomi, jota puolustaa. Pidetään siitä yhdessä huolta myös käytännössä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ronkainen.

17.16 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Suomen puolustus perustuu yleiseen asevelvollisuuteen. Järjestelmä on suurimmalle osalle selkeä ja looginen, mutta tietyissä yksittäisissä tilanteissa lainsäädäntö on ollut epäselvä.

Tänään käsittelemme puolustusvaliokunnan mietintöä hallituksen esityksestä, jossa muutetaan asevelvollisuuslakia sekä naisten vapaaehtoista asepalvelusta koskevaa lakia. Kyse on ennen kaikkea siitä, miten asepalvelus järjestetään tietyissä erityistilanteissa, erityisesti Ahvenanmaan kotiseutuoikeuden omaavien miesten sekä sukupuolensa vahvistaneiden henkilöiden osalta. Puolustusvaliokunnan mietinnön mukaan esityksen keskeinen tavoite on selkeyttää näitä tilanteita koskevaa lainsäädäntöä. Tarkoituksena ei ole muuttaa asevelvollisuuden perusratkaisua vaan varmistaa, että laki vastaa käytännön tilanteita ja että jokaisen asema on selvä.

Arvoisa puhemies! Ahvenanmaan osalta tilanne on tällä hetkellä se, että kotiseutuoikeuden omaavat miehet ovat vapautettuja asevelvollisuudesta. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että asepalvelusta ei suoriteta normaalisti. Samalla on kuitenkin ollut tilanteita, joissa ahvenanmaalainen henkilö on halunnut suorittaa asepalveluksen vapaaehtoisesti mutta ongelmaksi on muodostunut se, että tästä ei ole selkeää sääntelyä laissa.

Jatkossa laissa säädetäänkin nimenomaisesti, että kotiseutuoikeuden omaava ahvenanmaalainen mies voi hakeutua suorittamaan asepalveluksen. Tämä on perusteltu ratkaisu. Jos henkilö haluaa vapaaehtoisesti antaa panoksensa maanpuolustuksemme hyväksi, tulee lainsäädännön mahdollistaa se selkeästi ja ilman epäselvyyksiä. Samalla poistetaan tilanne, jossa samaa asiaa joudutaan arvioimaan tapauskohtaisesti ilman selkeää sääntöpohjaa.

Arvoisa puhemies! Toinen keskeinen kysymys koskee sukupuolen vahvistamista ja sen vaikutuksia asepalvelukseen. Nykytilanteessa ei ole ollut kaikilta osin selvää, miten palvelus tai reserviin kuuluminen määräytyy tilanteessa, jossa henkilön juridinen sukupuoli muuttuu. Puolustusvaliokunnan mietinnön mukaan lainsäädäntöä täsmennetään siten, että henkilöä kohdataan hänen vahvistetun sukupuolensa mukaisesti. Samalla säädetään siitä, miten palvelus jatkuu ja miten reserviin kuuluminen tällaisissa tilanteissa määräytyy.

Arvoisa puhemies! Kyse ei ole suurista rakenteellisista muutoksista. Kyse on siitä, että lainsäädäntö on saatettava vastaamaan todellisuutta myös sellaisissa tilanteissa, joita ei ole aiemmin kirjoitettu auki riittävän selkeästi. Ahvenanmaan osalta kyse on siitä, voiko henkilö halutessaan osallistua maanpuolustukseen. Sukupuolen vahvistamisen osalta kyse on siitä, miten asevelvollisuus määräytyy tilanteessa, jossa henkilön oikeudellinen asema muuttuu.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Asevelvollisuusjärjestelmä toimii vain, jos sen säännöt ovat ymmärrettävät ja johdonmukaiset. Jos laki jättää erinäisiä tilanteita tulkinnan varaan, syntyy epävarmuutta, eikä se ole yksilön eikä viranomaisen etu. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola.

17.20 Juho Eerola ps: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Ronkainen tuossa edellä ja sitä aiemmin edustaja Hänninen jo tärkeimmät kohdat tästä esityksestä kertoivatkin, mutta alleviivataan pikkasen vielä. Eli tämän esityksen tavoitteenahan tosiaan on selkeyttää oikeustilaa ensinnäkin niitten ahvenanmaalaisten kotiseutuoikeuden omaavien miesten osalta, jotka vapaaehtoisesti haluavat hakeutua suorittamaan asevelvollisuuslain mukaista palvelusta. Sitten toisekseen tämän esityksen tavoitteena on selkeyttää nykyistä oikeustilaa sekä parantaa sukupuolten välistä tasa-arvoa ensinnäkin mahdollistamalla reserviin kuulumisen niille reserviläisille, jotka ovat vahvistaneet sukupuolensa naiseksi, sekä toiseksi mahdollistamalla palveluksen jatkaminen naisten vapaaehtoisena asepalveluksena niille miehille, jotka vahvistavat sukupuolensa naiseksi ollessaan varusmiehiä. — Meniköhän oikein?

No, hallituksen esityksen päätavoitteena on siis korjata ja selkeyttää yksittäisiä oikeudellisia epäkohtia tässä nykyisessä asevelvollisuutta koskevassa lainsäädännössä. Näitä muutostarpeita on tuonut etenkin vuonna 2023 voimaan tullut sukupuolen vahvistamista koskeva laki. Tämä nykytilanne on ollut epäselvä niiden kohdalla, jotka vaihtavat juridista sukupuoltaan kesken varusmies-, jos nyt tällainen sana... — no, sanotaan nyt mieluummin, että kesken asepalveluksen tai sitten sen jälkeen. Hallituksen esityksen muutosten myötä tämä henkilö voi jatkaa normaalisti palvelustaan sukupuolen vahvistamisen jälkeen, ja hänen asemansa määräytyy sitten tämän vahvistetun sukupuolen mukaisesti. Lisäksi henkilö säilyy reservissä. Näillä muutoksilla pyritään varmistamaan asevelvollisten kohtelu tämän juridisen sukupuolen mukaisesti.

No, sitten takaisin Ahvenanmaalle, tillbaka till Åland. Eli Ahvenanmaan kotiseudun omaavat miehet, kuten tiedetään, on vapautettu asevelvollisuudesta. Korostan tässä yhteydessä, että puolustusvalmius ja puolustustahto kuitenkin ahvenanmaalaisten miesten ja naisten ja sukupuoltaan vaihtavienkin kesken ovat erittäin korkealla tasolla. Just tuli tutkimus, minkä mukaan ammunnan harrastajiakin on Ahvenanmaalla keskimäärin enemmän kuin täällä Manner-Suomen puolella. Kaikenmoista hanhenampujaa sieltä löytyy.

Asevelvollisuuslaissa ei ole ennen ollut selkeää sääntelyä näitten ahvenanmaalaisten miesten vapaaehtoisesta asepalveluksesta. Tätä asevelvollisuuslakia ehdotetaan nyt muutettavaksi sillä viisiin, että siinä säädettäisiin ahvenanmaalaisten kotiseutuoikeuden omaavien miesten oikeudesta hakea asevelvollisuuden suorittamisesta vapauttamisen kumoamista. Eli lakiin ehdotetaan muutettavaksi ensinnäkin lain soveltumisalaa koskeva säännös, jonka mukaan asevelvollisuuslaissa säädettäisiin jatkossa näitten oolantilaisten oikeudesta hakeutua vapaaehtoisesti suorittamaan tätä asevelvollisuuslain mukaista palvelusta. Sitten asevelvollisuuden suorittaminen mahdollistaisi jatkossa näille ahvenanmaalaisille hakeutumisen Puolustusvoimien ja myöskin Rajavartiolaitoksen sotilasvirkoihin, mikä nyt ei ole ollut niin mahdollista. Samalla tällä uudella säätelyllä selkeytetään Ahvenanmaan itsehallinnon ja asevelvollisuuden suhdetta.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

No, sitten, arvoisa rouva puhemies, asia, joka ei nyt justinsa tähän kohtaan liity mutta osittain liittyy ja on epäkohta, jonka haluan tuoda esille ja joka olisi periaatteessa voitu tässäkin kohtaa melkein korjata. Eli siviilipalveluksen suorittaneet henkilöt eivät voi toisiin ajatuksiin tultuaan käydä asepalvelusta ja täten sitten siirtyä reserviin. Miksi tämä on epäkohta? Tämä on epäkohta siksi, että toisinpäin tämä kuitenkin on mahdollista eli asepalveluksen käynyt voi siirtyä reservistä sivariin. Tämän tahdon jonain päivänä muuttuvan. — Kiitokset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lahdenperä.

17.25 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Suomen puolustus nojaa yleiseen asevelvollisuuteen ja korkeaan maanpuolustustahtoon. Siksi on aivan oikein, että lainsäädäntöä päivitetään vastaamaan tämän päivän tarpeita.

Tässä esityksessä ovat keskeisiä kolme asiaa. Ensinnäkin asevelvollisuusjärjestelmää ajantasaistetaan. Muutoksilla selkeytetään sääntelyä ja sujuvoitetaan prosesseja. Asevelvollisuuslain menettelyjä yksinkertaistetaan — esimerkiksi päätöksentekoa, ilmoituksia ja käsittelyjä — ja näin viranomaisilla on jatkossa paremmat mahdollisuudet hoitaa asioita sujuvammin ja nopeammin. Myös terveydentilan ja palveluskelpoisuuden arviointi tarkentuu tavoitteena, että oikeat ihmiset sijoittuvat oikeisiin tehtäviin ja olisi vähemmän tilanteita, jotka johtavat väärällä sijoittelulla keskeytyksiin.

Toiseksi vahvistetaan yhdenvertaisuutta erityisesti naisten vapaaehtoisen asepalveluksen osalta. On tärkeää, että palvelukseen hakeutuminen ja siellä toimiminen ovat mahdollisimman selkeitä, ennakoitavia ja tasapuolisia. Naisten vapaaehtoisen palvelukseen liittyviä käytäntöjä yhtenäistetään asevelvollisten kanssa. Keskeyttämiseen ja palveluksen alkamiseen liittyviä pelisääntöjä selkeytetään.

Kolmantena on kokonaisturvallisuuden näkökulma. Turvallisuusympäristö on muuttunut, ja siksi myös asevelvollisuusjärjestelmän pitää tukea paremmin reservin osaamista, valmiutta ja sijoittumista. On tärkeää, että koulutetaan ja että osaaminen pysyy myös käytössä. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 72/2025 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Luonnonvarakeskuksesta annetun lain ja ruoka- ja luonnonvaratilastoista annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 203/2025 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 4/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

MmVM 4/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Elomaa, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.27 **Ritva Elomaa ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnön hallituksen esityksestä, joka koskee Luonnonvarakeskuksesta annetun lain sekä ruoka- ja luonnonvaratilastoista annetun lain muuttamista. Tämän esityksen keskeisenä tavoitteena on päivittää lainsäädäntö vastaamaan paremmin Luonnonvarakeskuksen nykyistä toimintaa ja tehtäviä. Samalla toimeenpannaan EU-sääntelyä ja erityisesti niin sanottua FSDN-asetusta, joka koskee maatilojen kestävyiden tietoverkon perustamista.

Valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Luonnonvarakeskuksen roolia selkeytetään tutkimus- ja tilastoviranomaisena, ja sen tehtäviä täsmennetään vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä. Keskeinen uudistus liittyy maatilojen kestävyiden tietoverkkoon. Nykyinen kirjanpidon tietoverkko laajenee kattamaan taloudellisten tietojen lisäksi myös ympäristöön ja sosiaaliseen kestävyteen liittyviä tietoja. Tämä on tärkeää, jotta maatalouden kehitystä voidaan tarkastella kokonaisvaltaisemmin.

Valiokunta kuitenkin korostaa vahvasti vapaaehtoisuuden merkitystä. Maatilojen osallistuminen tietoverkkoon perustuu jatkossakin yrittäjän suostumukseen, ja tietojen antaminen on täysin vapaaehtoista. Tätä valiokunta pitää keskeisenä hyväksyttävyyden ja luottamuksen kannalta. Lisäksi valiokunta painottaa, että kerättäviä tietoja saa käyttää ainoastaan siihen tarkoitukseen, johon ne on kerätty. Niitä ei saa käyttää esimerkiksi valvontaan tai verotukseen. Myös henkilötietojen suojaamisesta huolehditaan EU:n tietosuoja-asetuksen mukaisesti.

Valiokunta on tehnyt esitykseen joitakin täsmennyksiä. Ensinnäkin valiokunta poistaa tarpeettomana säännöksen Luonnonvarakeskuksen sisäisestä tiedonsaantioikeudesta mutta selkeyttää samalla oikeutta luovuttaa tarvittavat tiedot edelleen Euroopan komissiolle. Toiseksi valiokunta täsmentää pääjohtajan toimivallan delegointia koskevaa sääntelyä. Julkisiin hallintotehtäviin liittyvää ratkaisuvalltaa voidaan jatkossakin siirtää vain virkamiehille, mikä on oikeusturvan kannalta perusteltua.

Arvoisa puhemies! Vielä lisäksi ruoka- ja luonnonvaratilastoja koskevaa lakia täydennetään siten, että tilastointi kattaa jatkossa myös riistatalouden ja metsästyksen.

Kokonaisuutena esitys parantaa tiedon laatua, tukee päätöksentekoa ja vahvistaa maatalouden kestävyiden seurantaan ilman, että viljelijöille aiheutuu kohtuutonta hallinnollista taakkaa. Näillä perusteilla maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy lakiehdotukset mietinnössä esitetyllä tavalla. Valiokunta on yksimielinen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset puheenjohtajalle. — Sitten edustaja Eerola.

17.30 **Juho Eerola ps:** Arvoisa rouva puhemies! Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Elomaahan tuossa jo ansiokkaasti esitteli tämän mietinnön, mutta

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

kun eivät kuitenkaan kaikki kuunnelleet tai ehkä edes ymmärtäneet, niin kerrataan hieman jo sanottua.

Eli tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Luonnonvarakeskuksesta annettua lakia ja ruoka- ja luonnonvaratilastoista annettua lakia. Tämän esityksen mukaan Luonnonvarakeskuksesta annettua lakia muutettaisiin nykyistä paljon paremmin vastaamaan Luonnonvarakeskuksen tarpeita ja etenkin nykyistä toimintaa, joka on aikojen saatossa vähän muuttunut.

Lisäksi tähän lakiin lisättäisiin maatilojen kestävyyttä koskevan tietoverkon yhdyselimenä toimimista koskeva tehtävä. Myöskin ruoka- ja luonnonvaratilastosta annettua lakia päivitetäisiin vastaamaan paremmin Luonnonvarakeskuksen nykyistä toimintaa riistataloutta ja metsästystä koskevan tilastoinnin osalta, joka on vähän ollut puutteellinen, niin kuin olemme näistä metsästäjälehdistä saaneet lukea.

Ehdotuksen mukaan jatkossa Luonnonvarakeskuksen strategisen johtamisen tueksi ei asetettaisi uutta Luonnonvarakeskuksen johtokuntaa nykyisen johtokunnan toimikauden päättymisen jälkeen. Luonnonvarakeskuksen on otettava toiminnassaan huomioon johtokunnan toimikauden päättymisen ja uuden neuvottelukunnan perustamiseen liittyvät muutokset Luonnonvarakeskuksen organisaatiossa.

Nämä olivat ne kohdat, jotka halusin tästä mietinnöstä alleviivata. — Kiitokset.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 203/2025 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain 10 §:n, Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetun lain 6 ja 8 §:n ja eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 178/2025 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 3/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 3/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Elomaa, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.33 **Ritva Elomaa ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään onkin monta maa- ja metsätaloutta koskevaa asiaa käsittelyssä täällä salissa. Niin tämä seuraavakin on. Esittelen maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnön hallituksen esityksestä koskien maatalouden tukijärjestelmien toimeenpanoa, viljelijätukia sekä maaseudun kehittämisen korvauksia. Esityksen keskeisenä tavoitteena on selkeyttää tukijärjestelmien hallinnointia,

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

yhtenäistää tukiehtoja ja keventää sekä viljelijöiden että hallinnon taakkaa. Valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Kyse on pitkälti käytännön toimivuuden parantamisesta. Sääntelyä täsmennetään niiltä osin, joissa nykykäytännössä on ilmennyt epäselvyyksiä tai hallinnollista kuormitusta.

Keskeinen muutos koskee kuntien toimivaltaa. Lakiin kirjataan selkeästi, että kunta tekee päätöksen tukihakemusten yhdistämisestä silloin, kun samaa kokonaisuutta on haettu usealla hakemuksella mutta kyse on tosiasiallisesti vain yhdestä maatilasta. Valiokunta korostaa, että tämä ei muuta maatalan määritelmää vaan selkeyttää toimivaltaa ja varmistaa EU-lainsäädännön yhdenmukaisen soveltamisen. Yhdenmukainen tulkinta on tärkeää sekä viljelijöiden yhdenvertaisuuden että EU-rahoituksen turvaamisen kannalta. Valiokunta ehdottaa lisäksi, että kunnan päätös hakemusten yhdistämisestä ulotetaan kattamaan myös eräät elinvoimakeskusten myöntämät tuet. Tämä on perusteltua, koska samat pellot ja eläimet ovat useiden tukien perusteena. Ratkaisu vähentää päällekkäistä hallintoa ja selkeyttää tukien käsittelyä myös viljelijän näkökulmasta.

Esityksessä tehdään myös muita tärkeitä muutoksia:

Ensinnäkin tukikelpoisen alan hallintaa koskevaa sääntelyä täsmennetään. Jatkossa tukikelpoisen alan tulee olla aktiiviviljelijän hallinnassa koko hakemuksen jättöajan viimeisestä päivästä sen muutospäivään asti. Tämä yhdenmukaistaa käytäntöjä eri tukimuotojen välillä ja lisää selkeyttä hakijoille.

Toiseksi pysyvän nurmen ennallistamistavoitteen kynnystä muutetaan. Ennallistamismenettely otetaan jatkossa käyttöön vasta, jos pysyvän nurmen ala vähenee yli 10 prosenttia vuoden 2018 viitealaan verrattuna nykyisen 5 prosentin sijaan. Valiokunta pitää muutosta erittäin kannatettavana, sillä se keventää viljelijöiden velvoitteita ilman, että ympäristötavoitteista tingitään kohtuuttomasti.

Kolmanneksi ympäristökorvauksiin liittyvää hallinnollista tarkastusta aikaistetaan. Tarkastus tehdään jatkossa ennen ensimmäisen sopimusvuoden loppumaksua. Tämä vähentää riskiä takaisinperintään ja parantaa ennakoitavuutta viljelijän kannalta.

Valiokunta on lisäksi täsmentänyt sääntelyä viranomaisen alueellisen toimivallan osalta. Jos hakemuksia yhdistetään ja maatilat sijaitsevat usean kunnan alueella, toimivaltainen kunta määräytyy jatkossa sen perusteella, missä suurin osa pelloista sijaitsee. Tämä lisää selkeyttä ja ehkäisee tulkintaongelmia.

Kokonaisuutena esitys vahvistaa maataloustukijärjestelmän selkeyttä, oikeudenmukaisuutta ja toimivuutta. Samalla se vähentää hallinnollista taakkaa ja tukee viljelijöiden arkea käytännön tasolla.

Arvoisa puhemies! Näillä perusteilla maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy lakiehdotukset mietinnössä esitetyllä tavalla. Valiokunta on yksimielinen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

17.37 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Tämä esitys on luonteeltaan hiljainen mutta hyvin kriittinen huoltovarmuudelle. Sillä varmistetaan, että maatalouden EU- ja kansalliset tukijärjestelmät toimivat oikein, ajantasaisesti ja luotettavasti ja että meillä on suomalaista ruokaa myös tulevana vuosikymmeninä. Maa- ja metsätalousvaliokunta on käsitellyt esityksen antaen sille tarpeelliset tarkennukset, ja siksi esitys on nyt entistäkin parempi.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä emme vain toimeenpane jotain EU:sta meille annettua. Ensinnäkin tavoitteena on selkeyttää kuntien toimivaltaa tukihakemusten yhdistämisessä niissä tilanteissa, joissa hakijat on katsottava yhdeksi tilaksi. Tämä estää sen, että sama tila päätyisi kahden eri viranomaisen ristiriitaisiin ratkaisuihin. Toiseksi esityksessä täsmennetään, että tukikelpoisen maa-alan tulee olla viljelijän hallinnassa paitsi hakupäivänä myös aina hakemuksen viimeiseen muokkauspäivään saakka. Tämä on tärkeä täsmennys, koska se yhdenmukaistaa sääntelyä ja vähentää tilanteita, joissa viljelijät menettävät tukioikeuksia teknisten tulkintaerojen vuoksi. Kolmanneksi, ympäristösopimukseen liittyvä hallinnollinen tarkastuskäynti siirretään tehtäväksi nykyistä aikaisemmin, jo ennen ensimmäisen sopimusvuoden loppumaksua, mikä ehkäisee takaisinperintöjä ja turvaa viljelijän asemaa. Uudistus on tältä osin monipuolinen ja kaivattu. Selkeät pelisäännöt vähentävät ristiriitoja ja yllätyksiä ja tekevät siten suomalaisen ruoan tuottamisesta helpompaa.

Arvoisa puhemies! Näin lueteltuna nämä muutokset voisivat tuntua hallinnollisilta, mutta taustalla on paljon suurempi merkitys. Kotimainen ruoantuotanto on osa Suomen huoltovarmuuden ydintä. Se on osa sitä perustaa, joka ei näy otsikoissa riittävästi mutta jonka puuttumisen huomaisimme yhdessä päivässä kriisin keskellä. Jos tukijärjestelmät eivät toimi, jos hallinnon viiveet kasvavat tai jos viljelijät eivät voi luottaa sääntöihin, vaikutukset näkyvät nopeasti pellolla, tuotannossa ja investoinneissa. Kun investoinnit pysähtyvät, myös huoltovarmuus heikkenee. Sanon tämän nyt hyvin suoraan: ilman viljelijää ei ole ruokaa, ja ilman ruokaa ei ole myöskään arjen turvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys tukee kotimaisen ruokaketjun jatkuvuutta. Se helpottaa tilojen hallinnollista taakkaa, vahvistaa tukijärjestelmän ennustettavuutta ja varmistaa sen, että tuet kohdistuvat oikein ja oikea-aikaisesti. Tämä on edellytys sille, että maaseudulla syntyisi investointeja, työpaikkoja ja elinvoimaa. Siksi tämä esitys ei ole vain tukijärjestelmien tekninen päivitys. Se on pieni mutta huoltovarmuuden kannalta välttämätön palanen suomalaisen ruoantuotannon turvaamisessa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola.

17.41 **Juho Eerola ps:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Hänninen tuossa edellä totesi pistämättömästi, että kotimainen ruoantuotanto on huoltovarmuuden ydintä ja ilman viljelijää ei ole ruokaa ja ilman ruokaa ei ole arjen turvallisuutta. Oli niin hienosti sanottu, että tämän halusin toistaa.

Tämä Euroopan unionin yhteinen uusi maatalouspolitiikka on edelliseen rahoituskauteen verrattuna entistä vahvemmin tulosperusteista, ja politiikassa huomioidaan paikalliset olosuhteet, mikä erityisesti täällä pohjan perukoilla on merkittävää. Poliitikassa huomioidaan paikalliset olosuhteet ja myös tarpeet sekä samalla lisätään kestävyttä. Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteena on älykäs, kestävä, kilpailukykyinen ja monipuolinen maataloussektori, joka varmistaa pitkällä tähtäimellä tämän ruokaturvan. Euroopan unionin yhteisellä maatalouspolitiikalla edistetään muun muassa ilmastotoimia, luonnonvarojen suojelua sekä luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä.

Esityksellä ei ole suoranaisia valtiontaloudellisia vaikutuksia. — Kiitokset.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kangas.

17.43 **Antti Kangas ps:** Arvoisa puhemies! Tämä esitys vaikuttaa ulkopuolelta tarkasteltuna varsin kosmeettiselta ja pieneltä, mutta loppujen lopuksi tämä on alan toimijoille oleellinen ja hyvinkin merkittävä. Käytännössä tämä tilojen yhdistäminen tarkoittaa sitä, että erilaisia tilakokonaisuuksia, yhteenliittymiä ja muita on tähän asti eri alueilla kohdeltu hiukan eri tavoin ja hyvin pienilläkin osuuksilla tiloja on ajateltu olevan samaa toimijaa. Nyt kun tilojen määrä vähenee radikaalisti, viljelijöiden määrä vähenee radikaalisti ja erittäin hyviäkin tuotantoyksiköjä tulee ympäri Suomen vapaaksi, tulevat erilaiset viljelijäyhteenliittymät ja yritysyhteenliittymät omistamaan tiloja, ja kun lainsäädäntö on ollut epäselkeä siinä, mikä kokonaisuus on sama tila ja mikä ei, niin tällä esityksellä nyt selkiytetään sitä.

Tässä esityksessä ja valiokunnan mietinnössäkkin on selkeästi kirjoitettu se ulos, että käytännössä tosiasiallinen määräysvalta siellä tilalla ratkaisee sen, onko se yhdistettävä tila vai ei. Siellä on ollut aika monenlaisia epäselvyyksiä, hyvin pieniä prosenttiosuuksia, jopa parinkymmenen prosentin osuus jostain tilasta. On tulkittu, että se on sama tila, ja se tietenkin luonnollisesti, kun on erilaisia omistajatahoja taustalla, aiheuttaa aika hankalia tilanteita näin yrittämisen vapauden kautta. Mutta nyt tällä esityksellä tuodaan selkeys siihen, että johtajuus eli määräysvalta, yli 50 prosenttia omistuksesta, on se, millä ne tilat sitten yhdistetään tai ollaan yhdistämättä. Eli tämä esitys selkeästi parantaa tilannetta. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 178/2025 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle nuorisorangaistusta koskevan lainsäädännön muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 8/2026 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 7/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 7/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja, puheenjohtaja Eerola, esittelypuheenvuoro.

Keskustelu

17.45 **Juho Eerola ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitokset, arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on kyse nuorisorangaistuksen käytön ja vaikuttavuuden lisäämisestä aivan hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti. Nuorisorangaistus on alle 18-

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

vuotiaana rikoksensa tehneille tarkoitettu intensiivinen yhdyskuntaseuraamus, jolla pyritään puuttumaan vähäistä vakavampiin rikoksiin ja ehkäisemään uusintarikollisuutta.

Tämä nuorisorangaistus on ollut osa Suomen rangaistusjärjestelmää jo vuodesta 2005 lähtien, eli ne nuorisolaiset, jotka ovat sinä vuonna syntyneet, ovat jo pois tämän piiristä, ovat jo täysi-ikäisiä. Siitä huolimatta, että ikää on näin paljon, tätä on käytetty varsin vähän. Viime vuosina näitä tuomioita on annettu vain noin 5—10 kappaletta vuodessa. Syyksi on arvioitu muun muassa lainsäädännön epäselvyyttä, haasteita nuorisorangaistuksen tuomitsemiseen liittyvän prosessin sujuvuudessa sekä viranomaiskäytännön muotoutuminen osittain vähän niin kuin erilaiseksi kuin mitä lakia säädettäessä on ehkä ollut alun perin tarkoitus. Kokemukset nuorisorangaistuksesta ovat kuitenkin olleet oikein myönteisiä.

Lakivaliokunta on antanut esityksestä yksimielisen mietinnön, jossa se suhtautuu esitykseen oikein myönteisesti ja pitää sen tavoitteita kannatettavina. Valiokunta siis puoltaa esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä mietinnöstä tarkemmin ilmenevin huomioin ja muutosehdotuksin.

Nuorisorangaistuksen käytön ja vaikuttavuuden lisääntymisestä seuraavaksi. Nuorisorangaistuksen käytön lisäämiseksi tässä esityksessä ehdotetaan nuorisorangaistuksen enimmäiskeston pidentämistä yhdestä vuodesta kahteen vuoteen ja muun muassa rikoksen vakavuuden määrittämistä itsenäiseksi lajivalintaperusteeksi. Lakivaliokunta kannattaa ehdotettuja muutoksia, sillä nuorisorangaistus voi olla nykyistä vakavammissakin tapauksissa soveltuvin rangaistus sen mahdollistamien intensiivisten tuki- ja kontrollimuotojen tähden. Nykyistä pidempi kesto tarjoaa myös mahdollisuuden nuorten entistä vaikuttavampaan tukemiseen. Tällä tosiaan sitten on pyrkimys siihen, että ennaltaehkäistään uusintarikollisuutta.

Nuorisorangaistuksen kahden vuoden enimmäiskesto vastaa ehdollisen vankeuden enimmäiskesto, mutta valiokunta ei pidä tätä rinnasteisuutta mitenkään ongelmallisena vaan pikemminkin katsoo, että nuorisorangaistuksen käyttö on perusteltua mahdollistaa koko ehdollisen vankeuden soveltamisalalla, jotta nuorisorangaistusta voidaan käyttää nykyistä laajemmin ehdollisen vankeuden vaihtoehtona vakavammissakin tapauksissa. Valiokunta korostaa, että nuorisorangaistus ja ehdollinen vankeus eroavat sisällöltään ja velvoittavuudeltaan toisistaan ja nuorisorangaistus on jo nykyisin lähtökohtaisesti tuntuvampi rangaistus kuin ehdollinen vankeus muun muassa siihen liittyvine kaikkine valvontoineen. Tarkoitus ei siten ole muuttaa tätä lähtökohtaa eikä myöskään määrittää ehdolliselle vankeudelle ja nuorisorangaistukselle mitään tällaista kaavamaista suhdetta. Nuorisorangaistuksen enimmäiskeston pidentämisen vastapainoksi esityksessä ehdotetaan, että nuorisorangaistuksen täytäntöönpanoon kuuluvia valvontatapaamisia ja tilaisuuksia voidaan tietyn ajan kuluttua ja tietyin edellytyksin vähentää. Valiokunta puoltaa tätä ehdotettua joustavuuden lisäämistä.

Sitten, arvoisa rouva puhemies, osana nuorten rikosprosessia Rikosseuraamuslaitos tekee nykyisin syyttäjän pyynnöstä seuraamusselvityksen, jos rikoksesta tai samalla kertaa käsiteltäviksi tulevista rikoksista on odotettavissa ankarampi rangaistus kuin vain sakkoa. Seuraamusselvityksessä arvioidaan, miten seuraamuksen avulla voidaan edistää rikoksesta epäillyn sosiaalista selviytymistä ja estää häntä syyllistymästä enää mihinkään uusiin rikoksiin. Esityksessä ehdotetaan, että seuraamusselvityksen laatimista ja sisältöä selkeytetään ja seuraamusselvitykseen lisätään säännönmukaisesti arvio siitä, onko nuori

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

nuorisorangaistukseen sisältyvän intensiivisen tuen tarpeessa. Valiokunta pitää tätäkin esitystä myös tältä osin kannatettavana nuorisorangaistuksen käytön edelleen lisäämiseksi.

Hypätäänpäs vähän yli, ettei mene aikakin yli. — No, päihde- ja riippuvuushoitopalveluista sanotaan sen verran, että tämän nuorisorangaistuksen sisältöön ehdotetaan lisättäväksi rikoksetonta elämää tukevaa toimintaa ja opiskeluun ohjaamista. Lisäksi nuorisorangaistukseen voi jatkossa nuoren suostumuksella sisältyä enintään 30 tuntia päihde- ja riippuvuushoitoa tai -palvelua. Lakivaliokunta pitää mahdollisuutta päihde- ja riippuvuushoitoon ja palveluihin tärkeänä osana tätä nuorisorangaistusta, mutta valiokunta kuitenkin kantaa vakavaa huolta päihdehoitojen ja palveluiden riittävydestä ja alueellisen saatavuuden yhdenmukaisuudesta kautta koko Suomen, sillä asiantuntijakuulemisissa on kiinnitetty huomiota kyseisten palvelujen eroihin eri hyvinvointialueilla. Edellä esitetyn valossa valiokunta pitääkin tärkeänä, että päihde- ja riippuvuushoidon ja -palveluiden riittävyttä ja tätä alueellista saatavuutta seurataan ja jos näissä suhteissa ilmenee ongelmia, ryhdytään toimiin tilanteen parantamiseksi.

Sitten nuorten rikosoikeudellinen seuraamusjärjestely ja lastensuojelutoimet sekä nuorten oikeusprosessin kesto. Oikeusprosessin kestohan on yleinen ongelma tässä maassa. Lakivaliokunnan mietinnössä siis käsitellään myös nuorten rikosoikeudellisen seuraamusjärjestelmän ja lastensuojelutoimien suhdetta, sillä alaikäisten rikoskäyttäytymiseen puututaan sekä rikosoikeudellisen seuraamusjärjestelmän että myöskin lastensuojelun keinoin. Nämä järjestelmät toimivat rinnakkain, ja ne ovat toisistaan riippumattomia. Järjestelmien piirissä on kuitenkin osittain samoja nuoria, ja tähän on tarkoitus hakea tässä nytten parannusta. Lastensuojelun ja rikosoikeusjärjestelmän suhde ei näyttäydy aina aivan selkeältä, kun kyse on vakavimpiin rikoksiin syyllistyneistä alaikäisistä. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että tilannetta ja sen kehittymistä jatkossa seurataan ja tarvittaessa arvioidaan mahdollisuuksia selkeyttää ja yhteensovittaa lastensuojelu- ja rikosoikeusjärjestelmiä nykyistä paremmin. Muutenkin lakivaliokunta kiinnittää huomiota nuorten seuraamusjärjestelmän kokonaistarkastelun tarpeeseen.

Sitten ihan lopuksi, arvoisa rouva puhemies! Aika rientää. — Tästä sähköisestä valvonnasta osana tätä nuorisorangaistusta. Tässä mietinnössä käsiteltiin myös sitä puolta, ja valiokunta pitää tärkeänä, että asiaa arvioidaan myöhemmin sitten sopivassa yhteydessä, sillä tähän sähköiseen valvontaan voidaan arvioida liittyvän erityisenkin hyviä puolia, koska sillä voidaan esimerkiksi edistää nuorisorangaistukseen sisältyvien velvoitteiden toteutumista. Sähköisen valvonnan lisääminen osaksi tätä nuorisorangaistusta olisi kuitenkin merkittävä muutos, sillä se merkitsisi yksityisyyteen voimakkaasti puuttuvaa valvontaa sekä sitä, että nuorisorangaistus lähenisi sisällöllisesti tämän ehdottoman vankeuden sijasta tuomittavaa valvontarangaistusta. Tällainen muutos edellyttää siten perusteellista ja laaja-alaista pohdintaa.

Mutta kuten sanoin, yksimielisiä oltiin. Esitys on, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana tämän hallituksen esitykseen HE 8/2026 sisältyvät 1 ja 3 lakiehdotuksen ja sitten tuohon 2 lakiehdotukseen nämä esitetyt muutokset. — Kiitokset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset valiokunnan puheenjohtajalle. — Sitten edustaja Garedeu poissa. — Edustaja Hänninen.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

17.55 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuus rakentuu siitä, että jokainen nuori löytää paikkansa meidän yhteiskunnastamme. Siksi meidän on pystyttävä puuttumaan nuorten rikollisuuteen riittävän varhain, määrätietoisesti ja oikeudenmukaisesti. Tänäkin käsiteltävä esitys vastaa tähän tarpeeseen vahvistamalla nuorisorangaistusta osana rikosoikeudellista kokonaisuutta.

Arvoisa puhemies! Nuorten tekemät rikokset ovat viime vuosina olleet esillä naapurimaassamme Ruotsissa tutuksi tulleen jengiytymiskehityksen myötä. Pahimmillaan nuori voi ajautua nopeasti rikoskierteeseen, jossa ensimmäiset virheet muuttuvat yhä vakavammiksi teoiksi. Tämän kierteen katkaiseminen on nuoren tulevaisuuden kysymys, mutta ennen kaikkea se on myös turvallisuuskysymys. Nyt tarkoituksemme on lisätä tähän kehityskulkuun puuttumisen keinoja pidentämällä nuorisorangaistuksen enimmäiskestoja yhdestä vuodesta kahteen vuoteen ja laajentamalla sen käyttöalaa. Tämä on merkittävä uudistus. Se mahdollistaa kokonaisuuden, jossa nuorta voidaan ei vain rangaista virheistään vaan tukea, ohjata ja valvoa nykyistä vaikuttavammin ja juuri niin pitkään kuin se tulevien rikosten ehkäisemiseksi on tarpeen. Samalla rikoksen vakavuus otetaan nykyistä selkeämmin huomioon jatkotoimia valittaessa. Tämä tekee puuttumisen prosessista jatkossa ehyen ja vaikuttavamman.

Arvoisa puhemies! Nuorisorangaistus ei ole pelkkää valvontaa tai rangaistusta. Se on turvallisemman yhteiskuntamme keino, johon sisältyy ohjausta koulutukseen, tukea arjen hallintaan ja mahdollisuus päihde- tai riippuvuushoitoon. Se on seuraamus, joka yhdistää kontrollin ja tuen tavalla, jota ehdollinen vankeus ei kaikissa tilanteissa mahdollista. Näin pystymme puuttumaan juuri niihin tekijöihin, jotka altistavat nuoren uusille rikoksille. Siksi tälle keinolle on myös annettava aikaa. Suuret muutokset nuorten varhain omaksumissa elämäntavoissa, lähituttavapiirissä ja arjessa eivät tapahdu yhdessä yössä. Lakivaliokunta on kuitenkin korostanut, että tästäkin huolimatta tiedon tulee kulkea viipymättä. Siksi tämä esitys vahvistaa myös viranomaisten yhteistyötä ja seuraamusselvitysten laatua, jotta tuomioistuin saa kokonaiskuvan nuoren tilanteesta ja seuraukset voidaan mitoitaa oikein ja oikea-aikaisesti. Tämä on tärkeää myös uhrien ja koko yhteiskunnan näkökulmasta. Turvallisuus tarkoittaa myös ennakoitavaa ja toimivaa oikeusjärjestelmää.

Arvoisa puhemies! Turvallinen Suomi syntyy päätöksistä, jotka ovat samaan aikaan jämäköitä ja tulevaisuuteen katsovia. Nuorien rikollisuuden torjuminen ei onnistu pelkillä kovilla rangaistuksilla mutta ei myöskään ilman selkeitä seuraamuksia. Tarvitaan vaikuttavia keinoja, jotka ohjaavat pois rikollisuudesta ja antavat mahdollisuuden rakentaa uutta suuntaa. Tämä esitys tekee juuri niin. Se vahvistaa turvallisuutta ja antaa nuorille mahdollisuuden kasvaa täysivaltaisiksi ja vastuullisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Siksi kannatan esitystä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

18.00 **Jari Ronkainen ps:** Arvoisa herra puhemies! Alkuun kiitos lakivaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Eerolalle mietinnön esittelystä. Oli erittäin seikkaperäinen selvitys, ja näin hämäläisen kansanedustajankin oli helppo ymmärtää asian sisältö. [Juho Eerola: Ajattelin teitä!]

Suomen rikosoikeusjärjestelmässä nuorten kohdalla keskeinen lähtökohta on se, että seuraamuksilla ei pyritä vain rankaisemaan vaan ennen kaikkea ehkäisemään uusia

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

rikoksia ja tukemaan nuorten elämän suuntaa. Mutta kuten käytäntö on osoittanut, tämä ei toteudu aina parhaalla mahdollisella tavalla. Käsittelyssä oleva lakivaliokunnan mietintö koskee hallituksen esitystä, jossa muutetaan nuorisorangaistusta koskevaa lainsäädäntöä. Esityksen ydin on selkeä: nuorisorangaistuksen käyttöä lisätään ja sen sisältöä vahvistetaan, jotta siihen voidaan turvautua nykyistä useammin tilanteissa, joissa pelkkä ehdollinen vankeus ei riitä.

Nuorisorangaistus on tarkoitettu alle 18-vuotiaana rikoksen tehneille nuorille. Se on seuraamus, jossa yhdistyvät valvonta, ohjaus ja tuki, ja sen tavoitteena on estää uusintarikollisuutta. Käytännössä nuorisorangaistusta on kuitenkin käytetty hyvin vähän. Syy tähän on ollut se, että käyttöedellytykset eivät ole olleet riittävän selkeät ja rangaistuksen enimmäiskesto on ollut liian lyhyt. Tämän vuoksi on päädytty ehdolliseen vankeuteen tilanteissa, joissa nuori olisi tarvinnut enemmän tukea ja ohjausta, eikä nuorisorangaistusta ole hyödynnetty siinä laajuudessa kuin olisi ollut perusteltua.

Hallituksen esityksen mukaisesti nuorisorangaistuksen enimmäiskesto pidennetään yhdestä vuodesta kahteen vuoteen. Samalla sen tuomitsemisen perusteita täsmennetään siten, että rikoksen vakavuus, tekijän syyllisyys tai aikaisempi rikollisuus voivat itsenäisesti puhua nuorisorangaistuksen puolesta. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että nuorisorangaistus tulee käyttöön tilanteissa, joissa aiemmin olisi päädytty ehdolliseen vankeuteen, vaikka nuori olisi tarvinnut enemmän tukea ja ohjausta. Lisäksi rangaistuksen sisältöä vahvistetaan. Nuorisorangaistukseen lisätään rikoksetonta elämää tukevaa toimintaa, opiskeluun ohjaamista sekä mahdollisuus päihde- ja riippuvuushoitoon.

Arvoisa puhemies! Nuorten rikollisuuteen ei puututa tehokkaasti pelkillä rangaistuksilla, jos samalla ei puututa niihin syihin, jotka johtavat rikoksiin. Siksi järjestelmän on kyettävä yhdistämään vastuu ja tuki. Kysymys on lopulta siitä, miten yhteiskunta suhtautuu nuoriin rikoksentekejiin. Pelkkä rankaisu ei riitä, mutta myöskään puuttumatta jättäminen ei ole vaihtoehto. Tämä esitys rakentaa järjestelmää, jossa nuoren kohdalla seuraamus on sekä tuntuvampi että vaikuttavampi, ja juuri siksi se on perusteltu. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 8/2026 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta annetun lain 14 ja 16 §:n sekä arvonlisäverolain 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 42/2026 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 7/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 7/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Edustaja Garedeu, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Keskustelu

18.05 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Huoltovarmuus on sisäisen turvallisuuden ja yhteiskuntarauhan säilyttämisen kannalta yksi tärkeimmistä osatekijöistä. Jos kriisi iskee, meillä on oltava ratkaisut ja raaka-aineet jo valmiina.

Huoltovarmuuslain muutoksilla luodaan parempaa vakautta kriisinkestävyyteen sekä vahvistetaan ja selkeytetään Huoltovarmuuskeskuksen asemaa viranomaisena. Samalla huoltovarmuustoimenpiteiden rahoitusmallia uudistetaan.

Huoltovarmuus koostuu monesta eri osa-alueesta. Kriittinen infra, kuten kaapelit, vesi, energia ja tärkeimmät kulkuväylät, on suojattava ja kyettävä tarvittaessa korjaamaan nopeasti. Huoltovarmuusvarastojen ylläpitäminen puolestaan on materiaalista varautumista: esimerkiksi sairaanhoidon tarvikkeita, viljaa ja polttoaineita.

Tässäkin yhteydessä on tarpeen nostaa esiin turve, joka on määritelty strategisesti tärkeäksi raaka-aineeksi. Jos turpeen käyttö on kannattamatonta, silloin sitä ei nosteta riittävästi, sen saatavuus heikkenee ja sen myötä riittävien varmuusvarastojenkin ylläpitäminen vaikeutuu entisestään. Turpeen tärkeys ja monipuolisuus on tunnustettava ja Suomen ajettava EU:ssa sellaista politiikkaa, jolla turpeen kannattavuus saadaan palautettua, koska iso osa ongelmista on peräisin EU:sta ja päästölaskelmatavoista, joilla ei ole mitään tekemistä tosiasioiden kanssa.

Samalla Suomessa on varmistettava, että yhtään turpeenpolttokattilaa ja turvekonetta ei enää poisteta käytöstä tai romuteta. Sellainen politiikka on ollut erittäin vaarallinen virhe.

Arvoisa puhemies! Suomessa tehdään esimerkillistä työtä niin puolustuskyvyn kuin huoltovarmuudenkin eteen. Silti emme voi tuudittautua sen varaan, mitä on joskus tehty, vaan koko ajan on oltava kartalla siitä, mitkä ovat juuri tässä ajassa todennäköisimmät riskit. Samalla tavalla lainsäädännön on pysyttävä ajan tasalla ja reagoitava muuttuvaan maailmaan. Siksi tämäkin lakimuutos on nyt saatu maaliin ja sen myötä Huoltovarmuuskeskuksen tärkeälle työlle lisää selkeyttä ja vahvuutta osana viranomaiskenttää. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

18.08 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Kun puhumme huoltovarmuudesta, puhumme siitä, että arkipäivä jatkuu myös silloin, kun maailma ympärillä kuohuu, siitä, että kaupoissa on ruokaa, lääkkeitä on saatavilla ja energiaa riittää silloinkin, kun kriisi iskee. Tämän päivän varautuminen on kuitenkin huomisen turvaa. Tämä esitys huoltovarmuuden turvaamisesta on merkitykseltään suuri. Se varmistaa, että Suomi pystyy hoitamaan varmuusvarastointia ja muuta materiaalista varautumista sujuvasti, selkeästi ja häiriöttä. Tässä esityksessä on siis kyse varautumisen turvaamisesta ja on hyvin käytännöllisiä asioita siitä, miten polttoaineita, viljaa, lääkkeitä ja muita kriittisiä tarvikkeita hankitaan, ylläpidetään ja tarvittaessa vaihdetaan niin, että ne ovat käytössä silloin, kun niitä oikeasti tarvitaan. Talousvaliokunta on käsitellyt esityksen huolellisesti, ja se on nyt valmis etenemään yhteisessä käsittelyssämme.

Arvoisa puhemies! Esityksen ydin on yksinkertainen. Se selkeyttää rooleja Huoltovarmuuskeskuksen ja Huoltovarmuusrahaston välillä ja varmistaa, että rahastoa voidaan käyttää täsmällisesti juuri siihen, mihin se on tarkoitettu. Lain ei tule olla esteenä Suomen varautumiselle vaan tukea sitä. Kun vastuut ja rahankäyttö ovat selkeitä,

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

varautuminen ei pysähdy byrokraatiaan. On myös hyvä muistaa, että varautuminen ei tapahdu kriisin hetkellä, vaan se tapahtuu syvän rauhantilan aikana. Se tapahtuu etukäteen hyvin, hyvin rauhallisina aikoina eli, voi sanoa, viimeistään toissa vuonna. Silloin rakennetaan ne toimintamallit, joihin voidaan luottaa, kun tilanne muuttuu vaikeaksi. Tämäkin lainsäädäntö on osa hiljaista varautumistyötä, joka ei nouse esille joka päivä mutta jolla on sitäkin suurempi merkitys. Siksi on tärkeää, että järjestelmä toimii myös kulissien takana, kirjanpito on yhtenäistä, hankinnat voidaan tehdä joustavasti ja järjestelmä kestää myös poikkeusolojen paineet. Tämä esitys ehkäisee katkoksia ja epäselvyyksiä tilanteessa, jossa niihin ei ole varaa.

Arvoisa puhemies! On tärkeää muistaa, että huoltovarmuus ei ole vain valtion asia. Se koskee jokaista suomalaista. Jokainen meistä voi varautua omatoimisesti, pitää huolta hyvinvoinnistaan, fyysisestä kunnostaan ja maanpuolustustahdostaan. Myös se on osa toimivaa huoltovarmuutta.

Tällä esityksellä emme ole muuttamassa huoltovarmuuden suuntaa, vaan vahvistamme sitä. Tärkeintä on pitää huolta siitä, että Suomi on jatkossakin maa, joka pystyy pitämään huolta kansalaisistaan myös vaikeina aikoina. Siksi pidän tätä esitystä tärkeänä ja kannatan sen hyväksymistä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

18.12 **Jari Ronkainen ps:** Arvoisa puhemies! Suomen huoltovarmuus perustuu siihen, että yhteiskunta kykenee toimimaan myös poikkeusoloissa. Järjestelmän ytimessä on ajatus siitä, että kriittiset resurssit — energia, lääkkeitä ja muut välttämättömät hyödykkeet — ovat saatavilla myös häiriötilanteissa. Mutta muuttuneessa turvallisuusympäristössä kysymys ei ole vain varautumisesta vaan myös siitä, että järjestelmä toimii taloudellisesti ja hallinnollisesti oikein.

Tänään käsitellyssä oleva talousvaliokunnan mietintö koskee hallituksen esitystä, jossa täsmennetään huoltovarmuuden turvaamista koskevaa lainsäädäntöä sekä arvonlisäverolakia. Esityksen ydin on helppo ymmärtää. Huoltovarmuusrahaston rooli ja asema määritellään selkeästi tilanteessa, jossa Huoltovarmuuskeskus on muutettu valtion virastoksi.

Arvoisa puhemies! Suomen huoltovarmuutta turvataan muun muassa varmuusvarastoilla, joihin hankitaan kriittisiä hyödykkeitä, kuten polttoaineita, viljaa ja lääkkeitä. Näiden varastojen ylläpito ei kuitenkaan ole pelkkää säilyttämistä, vaan siihen liittyy jatkuvaa ostamista, myymistä ja varastojen kiertoa. Ongelma on ollut se, että huoltovarmuusjärjestelmää uudistettaessa Huoltovarmuuskeskuksen ja Huoltovarmuusrahaston välinen työnjako ja erityisesti niitten verotuksellinen asema eivät ole kaikilta osin olleet riittävän selkeitä. Huoltovarmuuskeskus on muuttunut valtion virastoksi, kun taas Huoltovarmuusrahasto on valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto. Näillä kahdella toimijalla on eri roolit ja eri rahoituslähteet, mutta käytännössä sama toiminta, materiaalin varautuminen, kytkeytyy molempiin. Jos sääntelyä ei täsmennetä, voi syntyä kirjanpidollisia ja verotuksellisia epäselvyyksiä sekä tarve lisäpääomittaa rahastoa valtion talousarviosta.

Huoltovarmuusrahaston asemaa täsmennetään siten, että sen rooli materiaaliseen varautumiseen liittyvissä liiketoimissa kirjoitetaan suoraan lakiin. Samalla arvonlisäverolakia muutetaan niin, että Huoltovarmuusrahasto on erikseen verovelvollinen

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

liiketoiminnan muodossa tapahtuvasta toiminnasta. Tällä on selkeä käytännön merkitys. Kun rahasto on erikseen verovelvollinen, sillä on oikeus vähentää hankintoihin sisältyvä arvonlisävero. Tämä puolestaan vähentää tarvetta lisäpääomittaa rahaston toimintaa valtion budjetista. Kyse ei siis ole uusista tehtävistä tai laajennuksista vaan siitä, että olemassa oleva toiminta järjestetään taloudellisesti ja hallinnollisesti oikein.

Merkittävää on myös se, että muutokset kytetään suoraan huoltovarmuuslain kokonaisuudistukseen. Kun Huoltovarmuuskeskuksen ja -rahaston kirjanpito eriytyy, tarvitaan selkeä sääntely siitä, miten toiminta kirjataan ja miten sitä verotetaan. Ilman tätä täsmennystä syntyisi siirtymävaihe, jossa käytännöt eivät olisi yhtenäisiä. Tällainen epäselvyys ei ole hyväksyttävää järjestelmässä, jonka tehtävä on turvata yhteiskunnan toimivuus myös kriisitilanteissa.

Arvoisa puhemies! Huoltovarmuus ei ole uskottavaa, jos sen taloudellinen ja hallinnollinen perusta on epäselvä. Kun järjestelmä nojaa jatkuviin hankintoihin, varastointiin ja liiketoimiin, myös sääntelyn on oltava täsmällistä. Jos perusta ei ole kunnossa, ei myöskään varautuminen ole kunnossa. Tämä esitys varmistaa, että huoltovarmuuden toteuttaminen ei jää epäselvien käytäntöjen varaan vaan perustuu selkeään ja toimivaan sääntelyyn. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

18.16 **Juho Eerola ps:** Arvoisa herra puhemies! Oikeastaan näissä aiemmin kuulluissa puheenvuoroissa käytännössä koko tämä talousvaliokunnan mietintö tuli esiteltyä. Erityisesti edustaja Ronkaisen puheenvuorossa käsiteltiin se asia, minkä tähden itse mainasin tätä puheenvuoroa pitää.

Mutta alleviivataan se nyt vielä kerran: Tämä muutoshan on käytännössä tekninen ja liittyy ainoastaan näihin verotusteknisiin asioihin. Eli mikäli tätä rahaston verovelvollisuutta ei nyt muutettaisi tässä, niin sitä saatettaisiin joutua vastaisuudessa sitten pääomittamaan. Tämän muutoksen myötä, sen avulla, tälle Huoltovarmuusrahastolle tulee oikeus vähentää niitten hankintojen arvonlisävero, jotka kohdistuvat tämän liiketoiminnan muodossa tapahtuvaan materiaaliseen huoltovarmuustoimintaan.

Nämä ehdotetut lait olisivat tulossa voimaan vappupäivänä eli 1.5., mutta koska tämän Huoltovarmuuskeskuksen organisaatiomuutos taas on astunut voimaan jo 1.4. eli aprillipäivänä, niin olisi mielekästä, että myös tämä alv-lain 7 §:n soveltaminen aloitettaisiin tuosta hetkestä alkaen, vaikka toki tiedetään, että tämä saattaa sitten veroviranomaisille tuottaa sinne Verohallintoon vähän ylimääräistä taakkaa. Mutta muuten olisi kyllä toivottava käytäntö, jos tähän päästäisiin. — Kiitokset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen,

18.18 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Aivan erinomaisen tärkeä asia on nyt käsittelyssä, ja todellakin tämä huoltovarmuuden laittaminen ajan tasalle on hyvä nimenomaan aloittaa siitä hallinnollisesta ja taloudellisesta puolesta, niin että se organisaatio pyörii silloin kun sitä tarvitaan. Mutta enemmän kiinnittäisin huomiota siihen, että meillä on ne välineet ja energiavarastot, joilla se huoltovarmuus toteutetaan. Ymmärrän tasan tarkkaan sen, että Huoltovarmuuskeskuksen tehtävänähän on varmistaa se, että todellisen kriisin syntyessä meillä on esimerkiksi polttoaineita varastossa tai ruokaa

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

riittävästi saatavilla. Se on sitten se viimesijainen vaihtoehto, mutta ennen sitä meidän pitää tämä energiahuoltomme panna todella kuntoon.

Me olemme vastuuttomasti purkaneet sähköntuotantotehoa tästä maasta pois yli 5 000 megaa. Yli 3 000 megawatin tehon verran olemme purkaneet voimalaitoksia pois aikana, jolloin sähköstä on huutava pula. Sitä on tämä suomalainen ilmastopolitiikka, että tehdään järjettömiä päätöksiä, jotka toteutetaan, ja sitten ihmetellään, miksi tässä näin kävi. Turve kun poistettiin nyt näillä älyttömillä, väärillä päätöksillä, jotka eivät perustu totuuteen, niin se on aiheuttanut CHP-sähköntuotannon loppumisen lähes kokonaan — ei nyt kokonaan, mutta melkein. Kannattaa muistaa, että silloin oikeaan aikaan, jolloin turvetta nostettiin ja poltettiin puun kanssa seospolttona, meillä kovimpina pakkaspäivinä tuotettiin sähköä 3 400 megaa valtakunnan verkkoon, elikkä yli kaksi kertaa Olkiluoto kolmosen verran sähkötehoa tuli valtakunnan verkkoon kovina pakkaspäivinä, ja se oli silloin erittäin kipeään tarpeeseen. Nyt sitä tulee hyvin vähän, ja tämä tarkoittaa sitä, että kovina pakkaspäivinä ja sellaisina aikoina, jolloin tämä nykyajan ihailema ja rakastama tuulivoima ei pyöri, meillä on valtavan kallis sähkö — kun on kova pakkanen, tuulimyllyt eivät pyöri myöskään, kun siellä yleensä on sitten jäätymisongelmia.

Arvoisa puhemies! Kun katsoo tämän hetken sähköpörssin hinnat, paljonko tällä hetkellä sähkö maksaa, niin kallein hinta tänään on 16,35 ja keskihinta kuitenkin 11 senttiä kilowattitunti, ja huomenna kallein hinta 20,26 ja keskihinta 13 senttiä — kevätpäivänä, jolloin on lämmin, tämmöinen sähkön hinta. Tässä me näemme suomalaisen energiapolitiikan turhuuden.

Arvoisa puhemies! Kun nyt tämä huoltovarmuushomma pannaan kuntoon noin hallinnollisesti ja taloudellisesti, niin eduskunnan pitää nyt pitää huoli siitä, että meillä on todella sitä. Kun kriisi riehuu tuolla maailmalla, kuten tiedetään, ja on todella vakavia kriisejä, meillä voi olla huomisaamuna tilanne, että näitä huoltovarmuustilanteita aidosti tarvitaan. Toivon tässä eduskunnalta suurta myötämielisyyttä ja ymmärrystä sille, mikä on Suomelle parhaaksi.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 42/2026 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain ja sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 174/2025 vp
Valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Keskustelu

18.22 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Tämä esitys vahvistaa Suomen kykyä toimia nopeasti ja tehokkaasti tilanteissa, joissa terveydenhuollon ja sosiaalihuollon voimavarat joutuvat äkillisesti koetukselle. Esityksessä muutetaan terveydenhuollon ja sosiaalihuollon ammattihenkilölakeja siten, että kansainvälisen avun vastaanottaminen mahdollistuu selkeästi ja ilman viiveitä silloin, kun Suomi sitä eniten tarvitsee. Muutoksen myötä ulkomaiset säännellyissä terveydenhuollon tehtävissä toimivat ammattilaiset voisivat työskennellä Suomessa kansainvälisen avun osana ilman erillisiä suomalaisia lupamenettelyjä niissä tilanteissa, joissa apua on pyydetty valtioneuvoston tai tasavallan presidentin toimesta. Samalla tehdään tekniset muutokset sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilölakeihin, jotta ne vastaavat uudistuvaa valtion aluehallintorakennetta ja uuden Lupa- ja valvontaviraston perustamista. Näitä muutoksia myös sosiaali- ja terveysvaliokunta tarkensi käsittelyssään.

Arvoisa puhemies! Näillä muutoksilla on yksi selkeä tavoite: se on varmistaa, että Suomi pystyy saamaan ja antamaan kansainvälistä apua silloin, kun kyse on kiireellisistä, ihmishenkiä koskevista tilanteista. Nykyinen lainsäädäntö ei mahdollista riittävän nopeaa reagointia. Lupaprosessit tai hallinnolliset esteet eivät saa olla syynä avun viivästymiseen suuronnettomuudessa, pandemiatilanteessa tai kriisissä, jossa terveydenhuollon kotimainen kantokyky on koetuksella.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys liittyy suoraan Suomen kokonaisturvallisuuteen. Sotejärjestelmä on osa yhteiskunnan kriittisiä palveluita. Kun avun vastaanottamista helpotetaan, vahvistamme koko järjestelmämme iskunkestävyyttä. Tämä on osa suurempaa kokonaisuutta, jossa Suomi rakentaa varautumistaan yhdessä kumppanimaiden kanssa. On tärkeää, ettei meidän tarvitse poikkeusoloissa keksiä hätäisiä väliaikaisia ratkaisuja, vaan valmiudet ovat kunnossa jo ennakolta. Tämä vahvistaa myös kansalaistemme luottamusta ja sitoutumista yhteistoimintaan, kun keskeiset ratkaisut ja toimintamallit ovat tiedossa etukäteen. Esityksessä ei rakenneta rinnakkaista järjestelmää eikä luovuta suomalaisen sääntelyn korkeista vaatimuksista. Kyse on hallitusta, tarkkaan rajatusta toimivallasta, joka tulee käyttöön vain kansainvälisen avun yhteydessä silloin, kun Suomi sitä eniten tarvitsee.

Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä vahvistetaan Suomen kykyä huolehtia omasta väestöstään ja turvata sotepalvelut myös poikkeusolojen keskellä. Se on vastuullinen ja realistinen askel kohti vahvempaa kansallista varautumista. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

18.26 **Jari Ronkainen ps:** Arvoisa puhemies! Suomen varautuminen kriiseihin mitataan siinä, miten yhteiskunnan keskeiset toiminnot kestävät häiriötilanteet. Terveydenhuolto on tässä aivan keskiössä. Lopulta ratkaisevaa on se, miten järjestelmä toimii silloin, kun yhteiskuntamme ilmapiiri muuttuu nopeasti ja vakavasti. Tänäkin käsittelyssä oleva sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö koskee hallituksen esitystä, jossa muutetaan terveydenhuollon ja sosiaalihuollon ammattihenkilöitä koskevaa lainsäädäntöä. Esityksen keskeinen sisältö on se, että Suomeen voidaan kriisitilanteessa ottaa vastaan kansainvälistä apua siten, että ulkomaiset terveydenhuollon ammattilaiset voivat toimia täällä poiketen normaaleista lupa- ja rekisteröintivaatimuksista.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Arvoisa puhemies! Nykytilanteessa lainsäädäntö on rakennettu normaalioloja varten. Se on perusteltua potilasturvallisuuden kannalta, mutta sama järjestelmä ei sellaisenaan sovellu tilanteisiin, joissa apua tarvitaan nopeasti ja laajasti. Kuten valiokuntakin toteaa, normaalioloihin luotu lupa- ja valvontajärjestelmä ei ole tarkoituksenmukainen kriisitilanteissa, joissa kansainvälisen avun vastaanottaminen on välttämätöntä. Tässä esityksessä tehdään selkeä ratkaisu: kriisitilanteessa voidaan poiketa normaalista sääntelystä, jotta apu saadaan käyttöön nopeasti. Kyse ei ole siitä, että vaatimuksia kevennettäisiin pysyvästi, vaan siitä, että poikkeuksellisessa tilanteessa toimitaan poikkeuksellisella tavalla. Tämä on tärkeä muutos, mutta samalla on syytä katsoa kokonaisuutta hieman laajemminkin. Jos Suomeen kohdistuu vakava kriisi, oli kyse sitten suuronnettomuudesta, laajasta häiriötilanteesta tai pahimmillaan sotatilanteesta, terveydenhuollon kuormitus kasvaa nopeasti. Silloin ei riitä, että järjestelmä toimii juuri ja juuri kuten normaalioloissa, vaan sen on kestävä merkittävästi suurempi paine. Tällaisessa tilanteessa kansainvälisen avun merkitys korostuu. On meidän etumme, että apu voidaan ottaa vastaan nopeasti ja ilman turhia esteitä, mutta yhtä tärkeää on se, että meillä on valmius myös itse integroida tämä apu osaksi omaa järjestelmäämme niin, että kokonaisuus toimii.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta kannattaa esitystä ja pitää sitä perusteltuna. Kuten valiokuntakin toteaa, normaalioloihin rakennettu tiukka lupa- ja valvontajärjestelmä ei sellaisenaan sovellu kriisitilanteisiin, joissa apua tarvitaan nopeasti ja laajasti. Lainsäädäntö toimii hyvin silloin, kun olosuhteet ovat vakaat. Mutta juuri kriisejä ajatellen meidän on varmistuttava siitä, että järjestelmä ei hidasta avun saamista silloin, kun jokainen hetki on ratkaiseva. Kun katsomme kokonaisuutta, on selvää, että terveydenhuolto on yksi yhteiskunnan kriittisimmistä toiminnoista kriisitilanteessa. Siksi on välttämätöntä, että sen toimintaedellytykset turvataan myös poikkeuksellisissa oloissa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, poissa. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

18.30 **Juho Eerola ps:** Arvoisa herra puhemies! Tämän hallituksen esityksen tarkoituksena on, että helpotetaan kansainvälisen avun vastaanottamista kriisi- ja häiriötilanteissa mahdollistamalla ulkomaisten terveydenhuollon ammattilaisten eli todellisten kansainvälisten moniosajien työskentely Suomessa ilman kansallisia ammatinharjoittamislupia, rekisteröintiä tai muutakaan viranomaisvalvontaa. Muutos, kuten tässä ollaan tänään jo moneen kertaan kuultu, koskee tilanteita, joissa Suomi on virallisesti ihan itse pyytänyt apua EU:lta, liittolaisilta tai kansainvälisiltä järjestöiltä. Samalla tehdään valtion aluehallinnon uudistuksen edellyttämät tekniset muutokset. Tässä on tavoitteena siis nopeuttaa avunsaantia poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriöissä, joissa potilasturvallisuus ja terveydenhuollon toimintakyky turvataan silloin, kun kotimaiset resurssit eivät riitä. Tämän lain on tarkoitus tulla voimaan 1. päivänä maaliskuuta 2026.

Perussuomalaiset on aina sitoutunut varautumisen ja kokonaisturvallisuuden vahvistamiseen, ja byrokratia ei saa hidastaa elintärkeää apua. Terveydenhuollon rooli osana puolustuskykyä on, kuten kaikki ymmärtävät, hyvinkin keskeinen. — Kiitokset.

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

18.32 **Pia Sillanpää ps:** Arvoisa puhemies! Tämän esityksen keskiössä on varautuminen sellaisiin tilanteisiin, joita emme toivo koskaan tapahtuvan. Vaikka Suomen turvallisuustilanne on tällä hetkellä tasainen, emme voi koskaan luottaa siihen, että tilanne tulisi olemaan sama myös tulevaisuudessa. Venäjän hyökkäys Ukrainaan on osoittanut konkreettisesti sen, että kriisit voivat syntyä hyvinkin nopeasti ja kriiseillä on omat vaikutuksensa myös lähialueisiin. Ukrainan sodan lisäksi olemme joutuneet seuraamaan viime aikoina maailmantilanteita, joissa eri maat ovat joutuneet sodan keskelle. Siksi myös Suomen täytyy pystyä reagoimaan nopeasti silloin, jos ja kun maassamme vallitsee poikkeustila tai kriisi. Iso osa tätä varautumista on kyky ottaa vastaan kansainvälistä apua silloin, kun omat resurssimme eivät riitä kaikkeen.

Arvoisa puhemies! Nykyinen lainsäädäntö ei vastaa tämänkaltaisiin tilanteisiin tarpeeksi hyvin. Tällä hetkellä ulkomaisten terveydenhuollon ammattilaisten tulisi täyttää kaikki kansalliset lupa-, rekisteröinti- ja kielitaitovaatimukset, vaikka apua tarvittaisiin välittömästi. Kriisitilanteessa meillä ei voi olla tällaista byrokratiaa, joka voi pahimmillaan viivästyttää elintärkeää apua ja vaarantaa potilasturvallisuuden. Tässä esityksessä terveydenhuollon ammattihenkilölakia muutettaisiin siten, että se mahdollistaisi kansainvälisen avun vastaanottamisen nopeasti silloin, kun sille on tarve. Eli kun Suomi olisi virallisesti pyytänyt apua esimerkiksi EU:lta, liittolaisilta tai kansainvälisiltä järjestöiltä, ulkomaiset terveydenhuollon ammattilaiset voisivat toimia Suomessa ilman normaaleja, hitaita lupamenettelyjä. Tämä koskisi nimenomaan tilapäisiä poikkeuksia, joihin sisältyvät vakavat kriisi- ja häiriötilanteet. Normaalioloissa säilyisi edelleen tiukka lupa- ja valvontajärjestelmä.

Arvoisa puhemies! On selvää, että byrokratia ei saa estää tai hidastaa avun saamista silloin, kun sitä täällä eniten tarvitaan. Terveydenhuolto on olennainen osa yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta ja myös huoltovarmuutta. Siksi meidän täytyy varmistaa, että Suomi pystyy toimimaan nopeasti ja tehokkaasti niissä tilanteissa, joissa tarvitsemme kansainvälistä apua. Oli kyseessä sitten luonnonkatastrofit, suuronnettomuudet tai muut laajat turvallisuuskriisit, meidän on ennakoitava ja oltava valmiita nyt eikä pohdittava näitä asioita vasta kriisin äärellä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 174/2025 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luottolaitostoinnasta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 190/2025 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2026 vp

Pöytäkirja PTK 35/2026 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.35 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Ehdotettu muutos luottolaitoslakiin on ennen kaikkea päätös siitä, miten Suomessa huolehditaan turvallisen arjen perustasta eli kodista. Kodin on oltava turvallinen paikka, ja jokaisella suomalaisella on oikeus kotiin. Asuntomarkkinat ovat olleet poikkeuksellisen vaikeassa tilanteessa ja rakennusala syvässä taantumassa, ja se heijastuu suoraan perheiden, työntekijöiden ja koko talouden arkeen. Nyt esitetty maltillinen jousto asuntorahoituksen sääntelyyn varmistaa, että asunnon vaihtaminen, asuminen ja rakentaminen eivät pysähdy kohtuuttomien reunaehtojen vuoksi. On tärkeää, että talouden kriiseissä ja matalasuhdanteissa lainsäädännön keinoin voidaan tarvittaessa pienentää rahoitusrajoitteiden kiristymisen ja hintojen romahtamisen todennäköisyyttä sekä vaimentaa niiden haitallisia vaikutuksia. Myös talousvaliokunta on pitänyt esitystä tarpeellisenä, mutta se on tehnyt siihen tarpeelliseksi katsomansa muutokset. Niiden myötä esitys on nyt entistäkin parempi, mutta sen ydin säilyy samana.

Arvoisa puhemies! Esityksen ytimessä on pidemmän asuntolainan mahdollisuus, joustavampi lainakatto ja taloyhtiölainojen sääntelyn keventäminen silloin, kun suhdannetilanne sitä edellyttää. Näillä muutoksilla emme kiihdytä velkaantumista hallitsemattomasti, vaan annamme markkinalle hengähdystauon ja kotitalouksille enemmän tilaa suunnitella asumistaan omista lähtökohdistaan. Kun kuukausierät kevenevät ja omarahoitusosuuden vaatimukset joustavat, yhä useammalla ihmisellä on mahdollisuus muuttaa työn perässä, löytää perheelle sopivampi koti ja rakentaa omaa talouttaan vakaammalle pohjalle. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 190/2025 vp sisältyvät 1.—4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

15. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 15.4.2026 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.18.

Pöytäkirjan vakuudeksi: